

การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในข้อยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ และผลทางกฎหมายอาญา
(ฉบับสมบูรณ์)

นางสาวณภัทร์กมล ศรีสกุลภิญโญ

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๓

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด

The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)

are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในข้อยกเว้นความผิดตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ และผลทาง
กฎหมายอาญา

โดย นางสาวณภัทร์กมล ศรีสกุลภิญโญ

รหัสประจำตัว ๖๒๘ ๐๐๒๘๖ ๓๔

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา กฎหมายธุรกิจทั่วไป

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัชนพล จิตติรัตน์

ปีการศึกษา ๒๕๖๓

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัชนพล จิตติรัตน์)

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังมีปัญหาในเรื่องการพิเคราะห์เจตนาของผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หากผู้กระทำความผิดสำคัญผิดว่าตนเองนั้นมีเหตุในการยกเว้นการขอคำยินยอมตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ผลในทางกฎหมายจะเป็นเช่นไร และการบัญญัติข้อยกเว้นในลักษณะดังกล่าวจะเป็นไปได้เพียงใดที่จะก่อให้เกิดความสำคัญผิดขึ้นได้ การศึกษาของรายงานฉบับนี้จะมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ปัญหาในการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔(๓) และมาตรา ๒๔(๕) ประกอบกับทฤษฎีองค์ประกอบความรับผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาของรายงานฉบับนี้จะมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ปัญหาในการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔(๓) และมาตรา ๒๔(๕) ประกอบกับทฤษฎีองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ e-Commerce โดยใช้วิธีศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร และรวบรวมข้อมูลต่างจาก ตำราวิชาการ บทความ และแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือทางอินเทอร์เน็ต

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ (๓) และ มาตรา ๒๔(๕) ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล **เว้นแต่** เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้นและฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตีความข้อยกเว้นความยินยอมฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายมีความอ่อนไหวในการทำงานต้องมีการตีความตามองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาโดยจะใช้ฐานการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญาและเนื่องจากการในพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับการพัฒนาธุรกิจและข้อยกเว้นในการขอความยินยอมก็มีความไม่ชัดเจนในขอบเขตการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลจึงนำไปสู่ความเสี่ยงในการทำผิดหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากความเข้าใจผิดในสาระสำคัญของผู้ประกอบการ

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษานับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียนขอกราบ
ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฏพล จิตติรัตน์ สำหรับความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เอกัตศึกษา
ตั้งแต่เริ่มแรกท่านเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับการเลือกหัวข้อเอกัตศึกษาและ
ชี้แนะและให้รายละเอียดแนวทางในการเขียนโครงร่างและสมมติฐานที่เป็นแก่นใจความสำคัญของเล่มท่านมอบ
ความรู้ด้วยความใจเย็นและไม่ถือสาในความเขลาของผู้เขียนและขอกราบขอบพระคุณ อ.ดร.ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ
ผศ.ดร.ศุภศิษฏ์ ทวีแจ่มทรัพย์ และ ผศ.วิมลพัทธ์ ราชประดิษฐ์ ที่ให้ความกรุณาให้ความรู้และชี้แนะทั้งยังแนะ
แนวทางและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในช่วงท้ายของการศึกษาจนทำให้เล่มเอกัตศึกษาเล่มนี้สำเร็จบริบูรณ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณหุ้นส่วนธุรกิจและเพื่อนร่วมงานที่เข้าใจและให้การสนับสนุนทั้งทางกายและทางใจเป็นอย่างดี
ดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ รุ่น 22 ทุกคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณกันต์ฤทัย คุณคุณานนท์ คุณชมพูนุท คุณธนบดี คุณปลิดา คุณรณกร คุณรสรณ คุณวิมล
คุณอรณรัตน์และเจ้าหน้าที่หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาเอื้อเพื่อความช่วยเหลือต่อผู้เขียนมาตลอด

ท้ายสุดนี้กราบขอบพระคุณบิดามารดาและครอบครัวของผู้เขียน รวมทั้งเพื่อนสนิทที่คอยช่วยสนับสนุนในทุก ๆ
ทางและขอบคุณผู้ที่มีได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ ด้วย การจัดทำเล่มเอกัตศึกษานี้สำเร็จไปได้ด้วยดี แต่หากมีข้อบกพร่อง
ประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับ ความผิดพลาดไว้แต่เพียงผู้เดียว

ณภัทร์กมล ศรีสกุลภิญโญ

สารบัญ

บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๔
๑.๓ สมมติฐาน.....	๕
๑.๔ ขอบเขตการศึกษา.....	๕
๑.๕ วิธีดำเนินการศึกษา	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ แนวความคิดของการสำคัญผิดในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อ ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-COMMERCE)	๖
๒.๑ ความหมายของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-COMMERCE).....	๖
๒.๒ การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-COMMERCE)	๘
๒.๓ ทฤษฎีทางกฎหมายอาญาในการยกเว้นความรับผิด	๑๑
๒.๓.๑ การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย.....	๑๕
๒.๓.๒ การได้รับคำยินยอม	๑๖
๒.๓.๓ การกระทำที่กฎหมายให้อำนาจ.....	๑๗
๒.๓.๔ กฎหมายกำหนดบทยกเว้นความรับผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจง	๑๘
๒.๔ การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริง	๒๐
๒.๕ แนวความคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	๒๓

บทที่ ๓ การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในเรื่องข้อยกเว้นการยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ	๒๖
๓.๑ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทย.....	๒๖
๓.๑.๑ พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๒๖
๓.๑.๒ ข้อยกเว้นความยินยอมพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔	๓๔
๓.๒ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในต่างประเทศ	๓๘
๓.๒.๑ ประเทศอังกฤษ.....	๓๘
๓.๒.๒ ประเทศสิงคโปร์.....	๔๑
บทที่ ๔ วิเคราะห์การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) และ มาตรา ๒๔(๕) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒	๔๘
๔.๑ การใช้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ ประกอบกฎหมายอาญามาตรา ๖๒ ...	๕๑
๔.๒ แนวปฏิบัติในการใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-COMMERCE)	๕๓
๔.๒.๑ แนวทางปฏิบัติในการประมวลผลโดยใช้ข้อยกเว้นความยินยอม มาตรา ๒๔ (๓) ฐานสัญญา.....	๕๕
๔.๒.๒ แนวทางปฏิบัติในการประมวลผลโดยใช้ข้อยกเว้นความยินยอม มาตรา ๒๔ (๕) ฐานผลประโยชน์ โดยชอบด้วยกฎหมาย.....	๕๖
บทที่ ๕ สรุปและเสนอแนะ.....	๕๘
๕.๑ บทสรุปผลการศึกษา	๕๘
๕.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๖๒
บรรณานุกรม	๖๖
ภาคผนวก	๗๒

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาไปมากโดย เฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อีกทั้งศักยภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล สืบค้น เข้าถึง และ รับ-ส่งข้อมูลที่รวดเร็ว และครอบคลุมไปในทุก ๆ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้คนเห็นความสำคัญกับข้อมูลส่วนบุคคลหรือ Personal Data เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก อีกทั้งพฤติกรรมและการใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของ อินเทอร์เน็ตและด้วยวิวัฒนาการในปัจจุบันจึงทำให้การใช้ชีวิตของผู้คนค่อยๆเปลี่ยนจากออฟไลน์สู่ออนไลน์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการที่ผู้ใช้งานเลือกที่จะทำกิจกรรมหรือธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นก่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตัวผู้ใช้งาน (User) ที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกับผู้ประกอบการที่เป็นผู้ทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนและนำไปประมวลผลเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจ โดยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทางผู้ประกอบการ เก็บได้นั้นถือเป็นข้อมูลหรือทรัพย์สินที่สำคัญของบริษัทและยังถือเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ เช่น การใช้งานเว็บไซต์/แพลตฟอร์ม การกรอกแบบฟอร์ม การทำธุรกรรมใด ๆ หรือแม้กระทั่งการ สมัครงานก็ตามนั้นถือเป็นข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมเอาไว้ทั้งสิ้น

เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) คือ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยการนำเอาไอทีหรือ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตเพิ่มผลงานโดยใช้เวลาน้อยลงและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ ต่าง ๆ เพื่อให้เราแข่งขันกับชาติต่าง ๆ ได้ โดยเมื่อปี ๒๕๕๗ คณะรัฐมนตรีซึ่งพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีการแถลงนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ว่า “ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะ使得ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ซึ่งหมายรวมถึง การผลิตและการค้า ผลิตภัณ์ดิจิทัลโดยตรงและการใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาคธุรกิจ การเงิน และธุรกิจบริการ อื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสื่อสารและบันเทิง ตลอดจนการใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการ พัฒนา เศรษฐกิจสร้างสรรค์”¹

¹ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, ความรู้เกี่ยวกับ : เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)[Online] แหล่งที่มา: shorturl.asia/dPrSW[22 มิ.ย. 64]

ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการใช้สมาร์ตโฟนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอ้างอิงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยคนที่เลือกที่จะใช้งาน “โซเชียลเน็ตเวิร์ค” มากที่สุด² ซึ่งแพลตฟอร์มนี้ถือเป็นกิจกรรมที่ผู้ใช้งาน (User) ต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้ประกอบการมากที่สุดไม่ว่าจะเป็น รูปถ่าย เพศ อายุ เบอร์โทรศัพท์ สถานะทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา พฤติกรรมการใช้การ ตำแหน่งที่อยู่ ฯลฯ อย่างไรก็ตามข้อมูลส่วนบุคคลถือเป็นสิทธิและทรัพย์สินส่วนบุคคล ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการนำเอาข้อมูลส่วนบุคคลไปประมวลผลหรือเปิดเผยให้กับผู้ประกอบการอื่นสามารถก่อให้เกิดความรำคาญใจหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลก็เป็นได้ โดยที่ผู้ใช้งานมักจะไม่ตระหนักถึงการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองซึ่งนำไปสู่ภัยอันตรายจากโซเชียลซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเป็นการสร้างกฎเกณฑ์และสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกวิธีเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนคนไทยอีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติซึ่งเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเศรษฐกิจไทย

ต้นแบบสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ คือ General Data Protection Regulation (GDPR) ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ออกโดยสหภาพยุโรปและได้มีการบังคับใช้เมื่อ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และด้วยผลของ GDPR ทำให้ประเทศอื่น ๆ ที่เป็นคู่ค้ากับกลุ่มสหภาพยุโรป ต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เหมาะสมเพียงพอ หรือเทียบเท่ากับกฎหมายของสหภาพยุโรป³

โดยเจตนารมณ์ในการออกของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้นก็เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป รวมทั้งเพื่อให้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยมีมาตรฐานที่เพียงพอหรือเทียบเท่ากฎหมาย GDPR เพื่อเอื้อประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ ทั้งยังสามารถช่วยทำให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปอย่างมีระบบ และประสิทธิภาพ ช่วยลดและป้องกันการละเมิดความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล⁴

อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วนั้นก็ยังจำเป็นต้องมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยเพื่อเป็นการสร้าง

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ, “แนวโน้มคนไทยใช้สมาร์ตโฟนมากขึ้น” แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/ActivityNSO/A24-05-60.aspx> [5 พ.ค. 64]

³ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection), (กรุงเทพมหานครนิติธรรม, 2563) หน้า 3

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4

กฎเกณฑ์และสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกวิธีและยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนชาวไทย อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติและทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปอีกก้าว อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่จะทำให้พระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คือการที่ผู้ประกอบการเข้าใจในสาระสำคัญและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและนำข้อมูลเหล่านั้นไปเปิดเผยหรือใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อน ตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ วรรค ๑ เว้นแต่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมหรือสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๔(๑) ถึง (๖)⁵

Personal Data
ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลที่สามารถระบุถึงบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลผู้ถึงแก่กรรม โดยเฉพาะ

- ชื่อ-นามสกุล หรือ ชื่อเล่น
- เลขประจำตัวประชาชน, เลขหนังสือเดินทาง, เลขบัตรประกันสังคม, เลขใบอนุญาตขับขี่, เลขประจำตัวผู้เสียภาษี, เลขบัตรเครดิต
- ที่อยู่, อีเมล, เลขโทรศัพท์
- ข้อมูลทางชีวมิติ (BIOMETRIC) เช่น รูปภาพใบหน้า, ลายนิ้วมือ, ข้อมูลอัตลักษณ์เสียง, ข้อมูลพันธุกรรม, ปลั๊กเอกซเรย์
- ข้อมูลระบุทรัพย์สินของคุณ เช่น ทะเบียนรถ, จีโอดที่ติด
- ข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นได้
- ข้อมูลที่สามารถใช้ในการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลอื่นบนอินเทอร์เน็ต
- อื่นๆ

Not Personal Data
ไม่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายให้ความหมายว่า 'บุคคล' = 'บุคคลธรรมดา' (ไม่รวม "นิติบุคคล")

- เลขทะเบียนบริษัท
- ข้อมูลสำหรับการติดต่อธุรกิจที่ไม่ได้ระบุถึงตัวบุคคล เช่น เบอร์โทรศัพท์สำนักงาน, ที่อยู่สำนักงาน, อีเมลของบริษัท เป็นต้น
- ข้อมูลชุดนิรนาม (ANONYMOUS DATA) หรือ ข้อมูลแฝง (PSEUDONYMOUS DATA)
- ข้อมูลผู้ตาย

ข้อมูล: การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดย อ.สุพิศ ปราณีตวานิช

รูปที่ ๑: ตัวอย่างข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒⁶

องค์กรธุรกิจภาคเอกชนส่วนใหญ่ที่มีความกังวลต่อการประกาศและบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นอย่างมาก เนื่องจากบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติฉบับนี้มีทั้ง ความรับผิด

⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562, มาตรา 24

⁶ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection), (กรุงเทพมหานครนิติธรรม, 2563) หน้า 27-28

ทางแพ่ง ความรับผิดทางอาญา และโทษทางปกครอง⁷ ในส่วนของบทบัญญัติความรับผิดทางแพ่งนั้นจะเป็นการชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีการกำหนดความรับผิดทางอาญาไว้สำหรับความผิดที่มีความสำคัญเป็นหลัก ส่วนของโทษทางปกครองนั้นมีการบัญญัติไว้ในหลายข้อหาความผิดและยังมีการกำหนดจำนวนเงินค่าปรับค่อนข้างสูงเพื่อก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือสถานะทางการเงินของผู้กระทำผิดอีกด้วย โดยรัฐมุ่งหวังให้พระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดผลในทางคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างแท้จริง⁸ ซึ่งโทษในทางอาญานั้นเป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนอย่างสูง หากผู้ประกอบการในฐานะที่เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลกระทำผิดตามกฎหมายดังกล่าวก็จะต้องถูกลงโทษในทางอาญา อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงโครงสร้างความรับผิดและเหตุในการยกเว้นความผิดในทางอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังมีปัญหาในเรื่องการพิเคราะห์เจตนาของผู้กระทำผิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หากผู้กระทำผิดสำคัญผิดว่าตนเองนั้นมีเหตุในการยกเว้นการขอคำยินยอมตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ผลในทางกฎหมายจะเป็นเช่นไร และการบัญญัติข้อยกเว้นในลักษณะดังกล่าวจะเป็นไปได้เพียงใดที่จะก่อให้เกิดความสำคัญผิดขึ้นได้

การศึกษาของรายงานฉบับนี้จะมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ปัญหาในการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔(๓) และมาตรา ๒๔(๕) ประกอบกับทฤษฎีองค์ประกอบความรับผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัญหาการยกเว้นความรับผิดทางอาญาของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยอ้างอิงจากทฤษฎีทางกฎหมายอาญาในการยกเว้นความรับผิด โดยมุ่งประเด็นไปที่การสำคัญผิดในสาระสำคัญ

⁷ Sunnywalker, “ความคืบหน้า พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อิง GDPR มากขึ้น แต่เอกชนกังวลเพราะมีโทษอาญาด้วย” แหล่งที่มา: <https://www.blognone.com/node/105394> [5 พ.ค. 64]

⁸ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection), (กรุงเทพมหานครนิติธรรม, 2563) หน้า 77-79

๑.๓ สมมติฐาน

สภาพการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) อาจก่อให้เกิดการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๔(๓) และ ๒๔(๕) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบมาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแม้จะเป็นเหตุในการยกเว้นความผิดทางอาญาแต่กลุ่มธุรกิจก็ควรออกแนวทางทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำผิด

๑.๔ ขอบเขตการศึกษา

๑. ศึกษาข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ในเชิงธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) เท่านั้น
๒. ศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) และ ๒๔(๕) เท่านั้น
๓. ศึกษาความรับผิดตามประมวลอาญาในทฤษฎีการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริง

๑.๕ วิธีดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารและรวบรวมข้อมูลต่างจาก ตำราวิชาการ บทความ และแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือทางอินเทอร์เน็ต

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รับทราบและเข้าใจถึงแนวปฏิบัติที่แท้จริง
๒. เพื่อเรียนรู้ศึกษาข้อยกเว้นความรับผิดทางอาญาตามหลักเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้ความสมดุลกับฝ่ายธุรกิจเอกชน
๓. เพื่อเรียนรู้และศึกษาการการใช้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

บทที่ ๒

แนวความคิดของการสำคัญผิดในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

ต่อธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

เนื่องด้วยโลกปัจจุบันวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาไปมากทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างกว้างมากยิ่งขึ้นมีการรับข้อมูลข่าวสารได้เร็วมากยิ่งขึ้น รวมถึงพฤติกรรมหรือไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของอินเทอร์เน็ต และด้วยวิวัฒนาการก็ทำให้การใช้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยน (Shift) จากออฟไลน์สู่ออนไลน์มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นช่องทางสื่อสารโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, Twitter, TikTok ที่มีการเติบโตในแง่ของผู้ใช้งานอย่างมีนัยยะสำคัญ เช่นกรณีของแอปพลิเคชัน TikTok ที่ถือเป็นแพลตฟอร์มที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วที่สุดในโลก โดยมีผู้ดาวน์โหลดไปใช้งานแล้วมากกว่า ๑,๐๐๐ ล้านครั้งภายใน ๓ ปี จึงเป็นเหตุทำให้ TikTok กลายเป็นบริษัทสตาร์ทอัพที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับต้นๆของโลก^๑ อย่างไรก็ตามนั้นการที่ผู้ใช้งานเลือกที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ บนช่องทางออนไลน์นั้นจะเป็นการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ใช้งาน (User) ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกับผู้ประกอบธุรกิจบนช่องทางออนไลน์ซึ่งจะเป็นผู้ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานและนำไปประมวลผลเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจ โดยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทางผู้ประกอบการเก็บได้นั้นจะถือเป็นข้อมูลหรือทรัพย์สินที่สำคัญของบริษัทและยังนับเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การทำธุรกิจทั้งออนไลน์และออฟไลน์ประสบความสำเร็จ ดังที่กล่าวไปนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศนั้นนับเป็นตัวช่วยสำคัญที่เป็นแรงขับเคลื่อนทั้งองค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนรวมถึงเศรษฐกิจในยุคดิจิทัล

๒.๑ ความหมายของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) คือ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเป็นช่องทางในการนำเสนอสินค้าและบริการต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย จึงเป็นช่องทางที่สะดวกผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงร้านค้าได้ง่ายและตลอด ๒๔ ชม. จากทุกที่ในโลกพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) นั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Transaction) ที่จะมีขอบเขตกว้างกว่าโดยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือ ธุรกรรมทางออนไลน์ นั้นจะหมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่กระทำขึ้นระหว่างหน่วยธุรกิจ บุคคล รัฐ ตลอดจนองค์กรเอกชนหรือองค์กรของรัฐใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจการค้า หรือ การติดต่องานราชการ โดยการใช้วิธี

^๑ Pea Tanachote, 5 เหตุผลที่นักการตลาดอย่างคุณต้องเริ่มสนใจแพลตฟอร์มสุดฮิตที่ชื่อว่า "TikTok"[Online] แหล่งที่มา: <https://thegrowthmaster.com/blog/tiktok-for-marketer>[22 มิ.ย. 64]

ทางอิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างเช่น การซื้อ-ขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การสมัครสมาชิกผ่านระบบออนไลน์ การตกลงทำสัญญาซื้อ-ขาย หรือสัญญาตกลงตามข้อบังคับต่าง ๆ บนเครือข่าย การโอนเงินด้วยระบบอัตโนมัติผ่านระบบเครือข่าย การสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเครือข่ายการสื่อสาร และการสอบถามข้อมูลผ่านระบบออนไลน์¹⁰ ปัจจุบันพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) สามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ประเภท ดังนี้

๑. ผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการ (Business to Business – B2B) คือ การค้าระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการซึ่งจะหมายความรวมถึงเรื่อง การขายส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ และ ระบบห่วงโซ่การผลิต
๒. ผู้ประกอบการกับผู้บริโภค (Business to Consumer - B2C) คือ การค้าระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคโดยตรง
๓. ผู้ประกอบการกับภาครัฐ (Business to Government – B2G) คือ การประกอบธุรกิจระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐ เช่น เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐหรือที่เรียกว่า E-Government
๔. ผู้บริโภคกับผู้บริโภค (Consumer to Consumer - C2C) คือ การติดต่อซื้อ – ขายระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค เช่น ขายของมือสอง
๕. ภาครัฐกับประชาชน (Government to Consumer -G2C) คือ การบริการของภาครัฐผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การคำนวณและเสียภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือการให้บริการข้อมูลประชาชนผ่านอินเทอร์เน็ต
๖. ภาครัฐกับรัฐด้วยกัน (Government to Government -G2G) เป็นการติดต่อระหว่างภาครัฐกับรัฐในกระทรวงหรือระหว่างกระทรวง เช่น การติดต่อเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกระทรวง¹¹

ปัจจุบันธุรกิจขายของออนไลน์ หรือ ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) มีการเติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นยุคที่มีความเสรีทางด้าน การซื้อขายผ่านโลกไร้พรมแดนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์ม (e-Commerce Platforms) คือ แพลตฟอร์มขายของออนไลน์ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ที่ช่วยให้ผู้ขายและผู้ซื้อเกิดการแลกเปลี่ยนซื้อขายผ่านทางออนไลน์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ขายสามารถสร้างร้านค้า

¹⁰ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, ศัพท์ความรู้ e-Commerce[Online] แหล่งที่มา: <https://www.eta.or.th/th/Useful-Resource/terminology/หมวดหมู่-E/252.aspx>[22 มิ.ย. 64]

¹¹ สวัสดิ์อีคอมเมิร์ซ, P002: ประเภทของE-commerce มีอะไรบ้าง[Online] แหล่งที่มา: <https://www.sawasdee-commerce.com/contents/ประเภทของ-e-commerce-มีอะไรบ้าง/>[22 มิ.ย. 64]

ออนไลน์ได้สะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้น¹² ซึ่งมีช่องทางการอำนวยความสะดวกหลากหลายช่องทาง เช่น แอปพลิเคชัน, เว็บไซต์, แพลตฟอร์ม Social Media ต่าง ๆ โดยนอกจากช่องทางในการซื้อ - ขายสินค้าบนเว็บไซต์ของผู้ประกอบการแล้วนั้นยังมี E-marketplace หรือ เว็บไซต์ที่เป็นสื่อกลางการติดต่อซื้อ - ขาย เช่น Lazada Shopee JD Central และ Pomelo รวมไปถึงธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ในรูปแบบการให้บริการสื่อออนไลน์สตรีมมิ่ง เช่น Netflix, Viu, Line TV, We TV และ Spotify อ้างอิงจากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี ๒๕๖๓ พบว่าส่วนหนึ่งในกิจกรรมยอดนิยมที่ใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย คือ การใช้โซเชียลมีเดีย การใช้สื่อสตรีมมิ่งเพื่อความบันเทิง และซื้อสินค้าออนไลน์¹³

รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยปี ๒๕๖๒ ภาพรวมมูลค่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ในไทยอยู่ที่ ๔ ล้านล้านบาท และมีมูลค่าสูงสุดของประเภทผู้ประกอบการกับผู้บริโภค (B2C) ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยช่องทางในการทำตลาดออนไลน์ของสินค้าและบริการที่มี Return on Investment (ROI) และสร้างยอดขายมากที่สุด คือ Facebook Youtube Line Instagram และ Google Ads¹⁴

๒.๒ การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

หนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕ (ฉบับทบทวน ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕) คือ ต้องการยกระดับบูรณาการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) ของประเทศด้วย Big Data โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างการส่งเสริม MSME ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสูง (High Impact) ร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะใช้นั้น คือการพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้รองรับ MSME BIG DATA¹⁵ ซึ่ง Big Data ก็คือการนำเอาข้อมูลจำนวนมากมาจากการให้บริการมาใช้วิเคราะห์เพื่อหาโอกาสทางธุรกิจและใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ

¹² SxD, 10 แพลตฟอร์มขายของออนไลน์ ยอดนิยมจากทั่วโลก 2020[Online] แหล่งที่มา: <https://siam.delivery/blogs/e-commerce-platform-2020/>[22 มิ.ย. 64]

¹³ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2563 Thailand Internet User Behavior 2020[Online] แหล่งที่มา: <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2020.aspx>[22 มิ.ย. 64]

¹⁴ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2562 Value of e-Commerce Survey in Thailand 2019[Online] แหล่งที่มา: <http://blog.bru.ac.th/wp-content/uploads/bp-attachments/35694/เอกสารการแถลงผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์-ปี-2562.pdf>[22 มิ.ย. 64]

¹⁵ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), รายงานประจำปี 2562[Online] แหล่งที่มา: https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20201103152522.pdf[22 มิ.ย. 64]

ทั้งการพัฒนาด้านการขายและการตลาด รวมถึงการปรับปรุงสินค้าบริการให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งภาคการผลิตที่นำข้อมูล Big Data ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ทั้งในกระบวนการผลิตและการดำเนินงาน¹⁶ รวมถึงการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) และการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (Risk Management)

ปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) หรือนักการตลาดต่างใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อปรับธุรกิจให้เหมาะสมและตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค รวมไปถึงวิเคราะห์ว่ากิจกรรมทางการตลาดแบบไหนที่มีแนวโน้มจะสำเร็จและแบบไหนมีแนวโน้มจะล้มเหลว โดยมีการใช้กลยุทธ์ Predictive Marketing หรือการตลาดแบบทำนายพฤติกรรมล่วงหน้า ศาสตร์ทางการตลาดที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการทำการตลาดได้แม่นยำและตรงใจกลุ่มเป้าหมายที่สุด คือ การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ติดตามผู้บริโภคเพื่อคาดการณ์ทดสอบกลยุทธ์ทางการตลาด มีการใช้ข้อมูลเชิงลึกมาประกอบเพื่อทำการตลาดให้ดียิ่งขึ้น โดยจะวิเคราะห์ลึกไปถึงการคาดการณ์พฤติกรรมของลูกค้าหรือผู้บริโภคซึ่งจะติดตามไปในช่องทางต่าง ๆ รวมไปถึง อีเมล โทรศัพท์ พฤติกรรมบนเว็บไซต์ ด้วยพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปนั้นจะทำให้สามารถทำการตลาดได้เหมาะสมกับบุคคลนั้น ๆ หรือที่มีการเรียกว่าเป็นการตลาดให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะ (Personalisation) กลยุทธ์ Predictive analysis จะมีความใกล้เคียงกับ Automated Marketing System ที่ระบบการตลาดจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยอัตโนมัติและทำการตัดสินใจในทันทีโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากพฤติกรรมก่อนหน้าของลูกค้าและจะทำให้บริษัทสามารถใช้ข้อมูลในการจัดการงบประมาณ วางแผนแคมเปญ สร้างฐานลูกค้าใหม่ หรือเพิ่มการมีส่วนร่วมของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยังสามารถแบ่งกลุ่มลูกค้าได้ง่ายขึ้นด้วย โดยหัวใจของการตลาดแบบทำนายพฤติกรรมล่วงหน้าก็คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า¹⁷

การตลาดที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล หรือ Data-Driven Marketing เป็นกระบวนการที่ผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) หรือนักการตลาดใช้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่งทั้งข้อมูลที่ได้มาจากการลูกค้าโดยตรงจากการปฏิสัมพันธ์หรือผ่านแพลตฟอร์มอื่น ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อช่วยให้เข้าใจพฤติกรรม การมีส่วนร่วม ความชอบ แรงจูงใจของลูกค้าในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงการทำนายพฤติกรรมในอนาคต (Predictive analysis) ด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อธุรกิจก็เพื่อจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Insights) จากการท

¹⁶ กองระบบและบริหารข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, Big Data?[Online] แหล่งที่มา: <https://www.ops.go.th/main/index.php/knowledge-base/article-pr/657-big-data>[5 พ.ค. 64]

¹⁷ Rachkorn U., ทำการตลาดอย่างไร้รู้ด้วย Predictive Marketing[Online] แหล่งที่มา: <https://thegrowthmaster.com/blog/predictive-marketing>[22 มิ.ย. 64]

ความเข้าใจในปัญหาเชิงลึกจะช่วยให้สามารถตัดสินใจในการเลือกใช้กลยุทธ์ (Strategy) ได้อย่างชาญฉลาดตรงเป้าหมายมากขึ้น¹⁸

บนช่องทางออนไลน์วิธีพื้นฐานที่สุดที่ผู้ประกอบการจะนิยมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อดึงดูดลูกค้าใหม่และรักษาฐานลูกค้าเก่าคือการใช้เบอร์โทรศัพท์ เช่น ผู้ประกอบการใน Facebook จะใช้วิธีการนำข้อมูลส่วนบุคคลเบื้องต้นของลูกค้าเดิม เช่น เบอร์โทรศัพท์ มาจัดเก็บเป็นข้อมูลเพื่อนำขึ้นไปประมวลผลโดยใช้เครื่องมือของ Facebook Ads ในการสร้างกลุ่มลูกค้าใหม่ที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมคล้ายกับลูกค้าเดิมของธุรกิจและจะทำการยิงโฆษณาใส่กลุ่มเป้าหมายใหม่ที่สร้างมาจากข้อมูลส่วนบุคคลของฐานลูกค้าเดิมโดยวิธีนี้จะเรียกว่า การทำ Lookalikes Audiences (LAL)

ผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่มีการให้บริการหรือซื้อขายทางโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์ม เช่น Facebook Instagram หรือ Line Official Account มักจะมีการเก็บข้อมูลลูกค้าเมื่อมีธุรกรรมการซื้อขายเกิดขึ้น เช่น เก็บข้อมูลจากเบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่สำหรับจัดส่ง รูปแบบการจ่ายเงินที่ลูกค้าเลือก แรงจูงใจจากการทำการตลาดในช่วงเวลานั้น ช่องทางในการติดต่อ หรือเพศ ซึ่งผู้ประกอบการก็จะทำการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ด้วยตนเองโดยใช้การคีย์เข้าระบบและไม่ได้มีการแจ้งถึงวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บและอาจจะไม่ได้ตระหนักถึงผลลัพธ์ที่ตามมาในกรณีที่มี การประมวลผลหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้ทำการแจ้งวัตถุประสงค์ต่อผู้เป็นเจ้าของข้อมูลหรือการทำข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหลออกจากบริษัทไม่ว่าจะเป็นการแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้ากันระหว่างบริษัทคู่ค้าที่เป็นพันธมิตรก็ตาม

ในขณะเดียวกันถ้าผู้ประกอบการที่ใช้ระบบเว็บไซต์ หรือ แอปพลิเคชัน ก็จะสามารถเก็บข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างละเอียดลึกไปถึงพฤติกรรมการใช้งาน โดยนักพัฒนาเว็บไซต์ (Web Developer) จะใช้วิธีการฝัง cookie เพื่อเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าเว็บไซต์ เช่น ข้อมูล login และ Web Storage¹⁹ ในการเก็บข้อมูลสถิติในเว็บหรือ ใช้บริการเว็บไซต์ที่เก็บรวบรวมสถิติ เช่น Google Analytics, Truehits.net เป็นต้น²⁰ ซึ่งเจ้าของข้อมูลคือบริษัทผู้ประกอบการ ดังนั้นผู้ประกอบการใช้เว็บไซต์ หรือ แอปพลิเคชันจะสามารถเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานได้อย่างละเอียดกว่าทางโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์มอื่น ๆ เนื่องจากผู้ประกอบการสามารถเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นก่อนที่จะเกิดธุรกรรมได้

¹⁸ Mcadmin, Data-Driven Marketing คืออะไร? ทุกสิ่งที่คุณควรต้องรู้ในปี 2020 นี้ [Online] แหล่งที่มา: <https://th.heroleads.asia/blog/data-driven-marketing/> [22 มิ.ย. 64]

¹⁹ Supagrid Tangsermsit, มาเก็บข้อมูลบน Web Browser กัน!!! [Online] แหล่งที่มา: <https://medium.com/@boyisboyis/มาเก็บข้อมูลบน-web-browser-กัน-e49e457fd1da> [22 มิ.ย. 64]

²⁰ Sorntumweb, การเก็บข้อมูลสถิติ ของเว็บไซต์ [Online] แหล่งที่มา: <https://www.สอนทำเว็บ.com/การเก็บข้อมูลสถิติ-ของ/> [22 มิ.ย. 64]

แต่เดิมธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) มีการขอความยินยอมจากผู้ใช้งานบนหน้าเว็บไซต์ โดยการใส่ข้อมูลและวัตถุประสงค์ในการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลไว้กว้าง ๆ ในนโยบายความเป็นส่วนตัว (Privacy Policy) พร้อมทั้งมีการเช็คถูกในช่องไว้ก่อน (Pre-ticked box) หรือมักจะทำให้เข้าใจผิด ว่าหากไม่ให้ความยินยอมแล้วจะไม่ได้รับบริการ ดังนั้นการขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในแบบเดิม ๆ ไม่สามารถทำได้ แล้วหลังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากการให้ความยินยอมต้องเกิดขึ้นโดยสมัครใจอย่างแท้จริง ฉะนั้นต้องมีการกระทำที่ให้ผู้ใช้งานให้ความยินยอมอย่างชัดเจน จะต้องไม่ขอความยินยอมในลักษณะที่กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า หรือการเช็คถูกในช่องไว้ก่อน ไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นความยินยอมที่ไม่ชัดเจน²¹ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การกระทำซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งจะมีความรับผิดทางแพ่งและโทษทางอาญา ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกทั้งธุรกิจอาจจะต้องเสียโอกาสในการทำธุรกิจในด้านอื่น ๆ เช่น เสียทรัพย์สินเงินทองและเวลาในการต่อสู้คดีในชั้นศาล เสียชื่อเสียง และความไว้วางใจจากลูกค้า

ดังนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะ เข้า มา กำหนดหลักการและกฎเกณฑ์ในขั้นตอนต่างของการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล การประมวลผล และการเก็บรักษา รวมถึงบทกำหนดโทษ

๒.๓ ทฤษฎีทางกฎหมายอาญาในการยกเว้นความรับผิด

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมโดยมุ่งลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติที่กำหนดความผิดในทางอาญาอย่างไรก็ตามการจะพิจารณาความรับผิดในทางอาญาของผู้กระทำผิดนั้นนอกจากจะพิจารณาถึงการกระทำที่ปรากฏออกมาภายนอกแล้ว ยังต้องวินิจฉัยถึงเจตนาอันเป็นองค์ประกอบภายในที่จะทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดด้วย กฎหมายอาญานั้นจะต้องมีความชัดเจนและเป็นที่ยุติกันโดยทั่วไป ความไม่รู้อันเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายและความไม่แน่นอนของการลงโทษนี้แหละที่จะเพิ่มความต้องการแห่งการกระทำผิด ดังนั้นกฎหมายต้องชัดเจน ไม่ต้องตีความ และสาธารณชนรู้จักกันโดยทั่วแล้วอาชญากรรมก็จะลดลง²² กฎหมายอาญาไม่มีผลบังคับย้อนหลังเนื่องจากเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความผิดและโทษ ตามหลักกฎหมายอาญาคือไม่มีความผิดถ้าไม่มีกฎหมายดังนั้นการกระทำใดจะบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้นต้องเป็นการกระทำที่เกิดหลังจากที่กฎหมายมีผลบังคับใช้เป็นต้นไป²³

²¹ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรื่องละคนละ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 52

²² อุทัย อาทิวา, ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง, 2558) หน้า 49.

²³ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 17.

กฎหมายอาญาและละเมิดมีความเกี่ยวข้องกันในการกระทำผิดทางอาญานั้นนอกจากจะต้องรับผิดทางอาญาแล้วยังต้องรับผิดทางละเมิดคือชดใช้ค่าเสียหายอีกด้วย ตามหลักกฎหมายอาญานั้นจะไม่ยอมรับหลักความยินยอมในอันที่จะนำมาเพื่อยกเว้นความผิด เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายแต่กฎหมายอาญามีข้อยกเว้นในเรื่องความยินยอมเฉพาะในกรณีที่ความยินยอมนั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงาม ในส่วนของละเมิดในทางอาญานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการชดใช้ค่าเสียหาย ดังนั้นความยินยอมของผู้เสียหายจึงสามารถนำมาเป็นข้อแก้ตัวที่ทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายได้ทั้งนี้การกระทำต้องไม่เป็นสิ่งที่ต้องห้ามชัดแจ้งด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน²⁴

โดยปกติแล้วผู้กระทำไม่ต้องรับผิดในทางอาญาหากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในขณะกระทำว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้หากเป็นกรณียกเว้นความผิดแล้วแม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติยกเว้นความผิดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในขณะกระทำก็สามารถนำมาใช้ได้²⁵ ในกฎหมายอาญาล้อค่าที่ใช้จำเป็นจะต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอนปราศจากความคลุมเครือ เช่น ถ้ารัฐออกกฎหมายว่า “บุคคลที่หาเลี้ยงชีพด้วยวิธีอันขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน” เป็นความผิดต้องรับโทษจะถือว่าคลุมเครืออีกทั้งยังขัดต่อรัฐธรรมนูญอีกด้วย ที่ว่าชัดเจนแน่นอนนั้น หมายถึงชัดเจนแน่นอนพอสมควรเท่านั้น (Reasonably Definition) เนื่องจากไม่มีใครสามารถบัญญัติให้ละเอียดถี่ถ้วนได้²⁶

โครงสร้างความรับผิดทางอาญามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพิจารณาความอาญาเนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่จะทำให้ทราบเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ ว่าจะเป็นการรับผิดทางอาญาหรือไม่²⁷ บุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาก็ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดครบองค์ประกอบความผิดทั้งประกอบด้วยองค์ประกอบภายนอกและภายใน ซึ่งองค์ประกอบภายนอกจะหมายถึง “ด้วยการกระทำ” และองค์ประกอบภายในหมายถึง “ด้วยเจตนา”²⁸

กระทำโดยเจตนาได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นบุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาทหรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติ

²⁴ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551) หน้า 11.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

²⁷ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 22.

²⁸ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี, “การกระทำเพื่อป้องกันเพราะความสำคัญผิด,” วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563 : 99.

ไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบได้กระทำโดยไม่มีเจตนาถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมนឹងเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้²⁹

โดยสรุปโครงสร้างความรับผิดทางอาญา ประกอบด้วย (๑) การกระทำครบองค์ประกอบ (๒) อำนาจกระทำ และ (๓) เหตุยกเว้นโทษ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญารฐานต่าง ๆ³⁰

รูปที่ ๒: โครงสร้างความรับผิดทางอาญา³¹

ในการดูองค์ประกอบภายในจะเป็นการดูที่เจตนาซึ่งมีคำนิยามดังต่อไปนี้ “เจตนา” คือ การกระทำผิดทางอาญาที่ผู้กระทำรู้อยู่แล้วว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นความผิดแต่ก็ยังกระทำลงไปทั้ง ๆ ที่รู้สัณึกในการที่กระทำ ในส่วนของ “ไม่เจตนา” นั้นหมายความว่า การกระทำที่ผู้กระทำตั้งใจทำให้เกิดผลอย่างหนึ่งแต่ผลเกิดขึ้นมากกว่าที่ตั้งใจไว้ และ “ประมาท” คือ การกระทำที่ผู้กระทำมิได้ตั้งใจให้เกิดผลร้ายแก่ใครแต่เนื่องจากกระทำการโดยไม่มีระมัดระวังหรือระมัดระวังไม่เพียงพอทำให้เกิดผลร้ายแก่ผู้อื่น³²

²⁹ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา ๕๙

³⁰ ไพฑูรย์ ชูวัฒน์กิจ, บทที่ ๑๑ โครงสร้างการรับผิดทางอาญา[Online] แหล่งที่มา:http://www.elfhs.ssrui.ac.th/kamonwan_na/file.php/1/_11_.pdf [5 พ.ค. 64]

³¹ เอนไลเทิน คอร์ปอเรชั่น, โครงสร้างการรับผิดทางอาญา[Online] แหล่งที่มา: <https://www.elt-corp.com/index.php/research-library/articles/item/47-crimestructure> [5 พ.ค. 64]

³² นายยิ้ม, ทนายความคดีอาญา[Online] แหล่งที่มา: <https://www.tanaiyim.com/14732153/ทนายคดีอาญา>[22 มิ.ย. 64]

การกระทำโดยเจตนาประสงค์ต่อผล เป็นการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำการรู้ถึงการเคลื่อนไหวหรือการไม่เคลื่อนไหวของร่างกายนั่นเองประกอบกับในขณะที่กระทำผู้กระทำประสงค์ต่อผลของการกระทำนั้นซึ่งในขณะที่กระทำนอกจากจะเป็นการกระทำโดยรู้สำนึกแล้วผู้กระทำยังมีความประสงค์ต่อผลของการกระทำนั้น ๆ ตามที่ผู้กระทำมุ่งหมายให้เกิดขึ้นด้วย³³

การกระทำโดยเจตนาย่อมเล็งเห็นผล เป็นการกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำประกอบกับในขณะที่กระทำผู้กระทำย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้กระทำมิได้ประสงค์ต่อผลกล่าวคือไม่ได้มุ่งหมายให้ผลเกิดขึ้นแต่ผู้กระทำย่อมเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะต้องเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน หนึ่งในหลักการวินิจฉัยว่าผู้กระทำมีเจตนาในการกระทำหรือไม่นั้นคือดูพฤติการณ์ประกอบการกระทำ³⁴

โดยสรุปเจตนาเป็นการกระทำโดยสำนึกในขณะเดียวกันก็ประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลแห่งการนั้นเป็นการกระทำที่รู้ตัวสำนึกในการกระทำ โดยเจตนาอาจจะมีผลสำคัญผิดเพี้ยนไปบ้างซึ่งอาจก่อให้เกิดการสำคัญผิดซึ่งเป็นการสำคัญผิดในเหตุที่กฎหมายยกเว้นความรับผิด หากแต่ในความผิดบางฐานบัญญัติว่าน่าจะเกิดความเสียหายหรืออาจเกิดความเสียหายก็เป็นความผิด³⁵

มูลเหตุจูงใจ คือ เหตุผลส่วนตัวหรือวัตถุประสงค์ในท้ายสุดของผู้กระทำความผิดตั้งนั้นมูลเหตุจูงใจจึงไม่ใช่เจตนา แต่มูลเหตุจูงใจนั้นคือจุดมุ่งหมายที่ซ่อนไว้หลังเจตนาแห่งการกระทำ³⁶ ตามโครงสร้างองค์ประกอบความรับผิดถ้าจำเลยมีการกระทำความผิดครบองค์ประกอบภายนอกและภายใน หรือโดยพฤติการณ์ประกอบการกระทำในกฎหมายอาญานั้นอาจจะไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นจริงแต่วิญญูชนทั่วไปเล็งเห็นแล้วว่าลักษณะการกระทำเช่นนี้สามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้ ก็จะเข้าองค์ประกอบความผิดสำเร็จทันที โดยต่อจากนี้ต้องดูเจตนาหาเหตุยกเว้นความรับผิดซึ่งถ้าเป็นฐานสำคัญผิดในสาระสำคัญก็จะเข้าข่ายมีเหตุให้ยกเว้นความผิด ในขณะเดียวกันถ้าศาลวินิจฉัยว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นโดยประมาทก็จะต้องรับผิดในฐานประมาทเช่นกัน

³³ สุรศักดิ์ มีบัว, เอกสารประกอบการสอน รายวิชา LAW 1504 กฎหมายอาญา 1 ภาคทฤษฎีทั่วไป[Online] แหล่งที่มา: http://www.Elths.ssu.ac.th/surasak_me/pluginfile.php/199/course/summary/LAW%201504%20กฎหมายอาญา1%20ครั้งที่%205-8%20%281-2561%29เอกสารประกอบการสอน.pdf[8 มิ.ย. 64]

³⁴ เรื่องเดียวกัน

³⁵ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา,(กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 41

³⁶ ศาสตราจารย์ ดร. ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รณกรณ์ บุญมี, กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, ครั้งที่ 22 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2564) หน้า 81

๒.๓.๑ การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

การใช้สิทธิป้องกัน คือ การให้อำนาจแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ในการใช้สิทธิป้องกันภัยอันตรายที่จะ มา ถึง ภัยอันตรายนี้ หมายถึง ภัยที่เป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน ฯลฯ ซึ่งเป็นสิทธิของ บุคคลและการใช้อำนาจเกินขอบเขตที่มีอยู่ตามกฎหมายก็ถือเป็นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันเป็นการ ละเมิดต่อกฎหมายผู้รับภัยอันตรายสามารถอ้างสิทธิป้องกันได้หลักเกณฑ์การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายอาญา มาตราที่ ๖๘³⁷ เนื่องจากการใช้สิทธิป้องกันเป็นการให้อำนาจแก่ประชาชนดังนั้นภาระการพิสูจน์จึงตกอยู่ที่จำเลย ที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำและเจตนาของตนตามองค์ประกอบทางอาญา จึงเป็นเหตุให้ยกฐานการสำคัญ ผิดในสาระสำคัญและความยินยอมขึ้นเพื่อขอยกเว้นความผิดในคดีความอาญา แม้ว่าภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงนั้นเกิด จากการกระทำโดยเจตนา ไม่จำเป็นที่จะต้องถึงขั้นลงมือหรือพยายามตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๐ แม้ จะอยู่ในขั้นตอนการเตรียมซึ่งผู้ก่อภัยอันตรายนั้นยังไม่มี ความผิดหากใกล้จะถึง ผู้ที่จะต้องได้รับภัยอันตรายนั้นมีสิทธิ ที่จะโต้ตอบโดยอ้างป้องกันได้ในการใช้สิทธิป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นสามารถอ้างได้ตั้งแต่ เมื่อภัยอันตรายนั้น ใกล้จะถึงรวมตลอดถึงระยะเวลาที่ภัยอันตรายนั้นได้มาถึงตัวผู้รับภัยแล้ว ก่อนที่ภัยอันตรายนั้นจะสิ้นสุดลง³⁸

ในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธินั้นนอกจากจะป้องกันสิทธิของตนเองแล้วยังสามารถป้องกันสิทธิ ของผู้อื่น อีกด้วย แม้ว่าผู้ป้องกันและผู้อื่นนั้นจะไม่มี ความสัมพันธ์ใด ๆ ต่อกันมาก่อน แต่การป้องกันสิทธิ ของผู้อื่นนี้ ต้อง เป็นในกรณีที่ผู้อื่นนั้นมีสิทธิป้องกันตนเองได้อยู่แล้ว แต่ถ้าในกรณีที่สิทธิของผู้อื่นหมดลง ด้วยสาเหตุอันใดก็ตาม ผู้ ที่ทำการป้องกันสิทธิแทนสามารถอ้างฐานป้องกันโดยสำคัญผิดได้³⁹

โดยสรุปหลักเกณฑ์ในการป้องกันสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายต้องประกอบไปด้วย ผู้กระทำจะต้อง กระทำ การใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตราย ภัยอันตรายนั้นเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กฎหมาย เป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงได้ และกระทำพอสมควรแก่เหตุ⁴⁰ การกระทำโดย ป้องกันจะต้องเป็นการ กระทำโดยเจตนา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมีความประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลหรือ เข้าข่ายเจตนาโดยผลของกฎหมาย อาญาตาม มาตราที่ ๖๐ ประกอบกับต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อป้องกันสิทธิ ซึ่งต้องครบทั้งสององค์ประกอบถึงจะอ้าง เหตุป้องกันได้ ในกรณีที่มิมีภัยอันตรายต่อเสรีภาพ ผู้ที่จะรับภัยอันตรายยอมอ้างเหตุป้องกันได้และหากไม่เกินสัดส่วน

³⁷ เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551) หน้า 374-378

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 390

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 403

⁴⁰ พวงผกา มุ่งดี, “การป้องกันสิทธิตามกฎหมายอาญา,” วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ปีที่ 28, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561 กรกฎาคม-ธันวาคม 2561: 14

นั่นก็จะถือว่าเป็นการป้องกันอันพอสมควรแก่เหตุ⁴¹ ผู้กระทำการเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายต้องกระทำโดยเจตนาเพื่อป้องกันต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาตาม มาตรา ๕๙ วรรคสอง คือ ผู้กระทำรู้สำนึกในการที่กระทำและขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นดังนั้นถ้าเป็นการกระทำโดยประมาทก็จะอ้างกระทำเพื่อป้องกันไม่ได้นอกจากนี้เจตนาโดยผลของกฎหมายคือกระทำโดยพลาดตามมาตรา ๖๐ เป็นการกระทำต่อบุคคลหนึ่งเพื่อป้องกันแต่ผลร้ายเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งผู้กระทำสามารถอ้างว่ากระทำเพื่อป้องกันได้เช่นเดียวกันเพราะการกระทำโดยพลาดตาม มาตรา ๖๐ นับเป็นเจตนาโอนคือ การที่ผู้กระทำมีเจตนาต่อบุคคลแรกเช่นไรเจตนาที่ย่อมโอนไปสู่ผู้ซึ่งได้รับผลร้ายด้วยเช่นเดียวกันเป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อป้องกัน การป้องกันนอกจากจะมีเจตนาธรรมดาแล้วนั้นผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำ “เพื่อป้องกันด้วย” ดังนั้นถ้าขาดเจตนาพิเศษดังกล่าวก็จะไม่เข้าหลักเกณฑ์ของการป้องกันตามมาตรา ๖๘⁴²

ผลของการป้องกันเกินขอบเขต ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันก็ตาม ผู้กระทำจะถือว่ามีความผิดเนื่องจากการจะวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดนั้นจำเป็นจะต้องเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น⁴³

๒.๓.๒ การได้รับคำยินยอม

ตามหลักกฎหมายอาญาความยินยอมซึ่งเป็นเหตุยกเว้นความผิดจะมีฐานะเดียวกันกับเรื่องป้องกันจะต่างกันก็ในส่วนที่เรื่องป้องกันนั้นมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงในมาตรา ๖๘ ส่วนความยินยอมนั้นไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาไทย โดยหลักความยินยอม ศาลฎีกาใช้คำว่า “หลักกฎหมายทั่วไป” ซึ่งสามารถนำมาใช้ในกฎหมายอาญาได้แม้จะไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร⁴⁴ แต่หลักความยินยอมมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสามารถแยกพิจารณาหลักความยินยอมได้ดังต่อไปนี้

๑. ความยินยอมอันบริสุทธิ์ ไม่มีการหลอกลวง สำคัญผิด หรือข่มขู่ ด้วยประการใด ๆ ก็ตาม

๒. ความยินยอมไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดีจะต้องพิจารณาตามความรู้สึกรับรู้ของบุคคลทั่วไปในท้องถิ่นและเวลาที่เกิดการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดีหรือไม่

⁴¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551) หน้า 399-421

⁴² รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี, “การกระทำเพื่อป้องกันเพราะความสำคัญผิด,” วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563 : 105

⁴³ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551) หน้า 429

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 432

๓. เป็นความยินยอมที่มีอยู่จนถึงขณะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด หมายถึง ไม่ได้ มี ก า ร บอกละเมิดความยินยอมนั้น แต่เมื่อใดที่มีการบอกละเมิดแล้วและผู้กระทำยังคงขึ้นที่จะกระทำต่อไปนั้นก็จะไม่มีเหตุให้ ยกเลิกความผิดได้⁴⁵

อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีความยินยอมเข้ามาเกี่ยวข้องต้องแยกแยะให้ดีว่าเป็นความยินยอมที่ทำให้ การ กระทำไม่เป็นความผิดเพราะขาดองค์ประกอบภายนอก หรือความยินยอมทำให้การกระทำที่ครบทั้งองค์ประกอบ ภายนอกและภายในไม่เป็นความผิด โดยถือว่าความยินยอมนั้นยกเว้นการกระทำความผิด

หลักข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ คือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บต้องได้มาอย่างถูกวิธีและชอบด้วยกฎหมายโดยต้องให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลรับทราบ และให้ความยินยอมในการจัดเก็บข้อมูล⁴⁶ โดยสรุปคือผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ ก่อนหรือในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต่าง ๆ หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือต้องมีการขออนุญาตก่อนในทุกกรณี *เว้นแต่* เจ้าของข้อมูลมีการรับทราบรายละเอียดการเก็บข้อมูลนั้นอยู่แล้วและตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด

๒.๓.๓ การกระทำที่กฎหมายให้อำนาจ

หลักพื้นฐานของกฎหมายปกครององค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจใช้อำนาจของตนได้หากไม่มีกฎหมาย ให้อำนาจและถึงแม้จะมีกฎหมายให้อำนาจก็ไม่อาจใช้อำนาจนอกรอบที่กฎหมายให้ไว้ได้⁴⁷ พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ถือว่ามีลักษณะเป็น “กฎหมายกลาง” ไม่ใช่กฎหมายเฉพาะเนื่องจากเป็น กฎหมายที่มาเสริมหรือกำกับดูแลในส่วนที่เป็นภาพรวมของเรื่องการ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งหากมีกฎหมาย เฉพาะในเรื่องใดเป็นพิเศษแล้วนั้น ก็ให้บังคับตามกฎหมายพิเศษที่บัญญัติไว้ ยกเว้น ข้อบังคับตามมาตรา ๓ ของ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒⁴⁸

โดยปกติแล้วกฎหมายจะระบุตัวบุคคลพร้อมกับอำนาจหน้าที่ข้อปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ซึ่งต้องมื การใช้อำนาจภายใต้ขอบเขตของกฎหมายหรือกฎระเบียบข้อบังคับในเรื่องนั้น ๆ การกระทำภายในขอบเขต อำนาจ⁴⁹ การใช้อำนาจเกินขอบเขตที่มีอยู่ตามกฎหมาย ถือว่าเป็นภยันตรายซึ่งเกิดจาก การประทุษร้ายอันละเมิด ต่อกฎหมาย ผู้รับภยันตรายกระทำการโต้ตอบมาโดยอ้างป้องกันได้ โดยผู้ที่อ้างป้องกันได้จะต้องไม่มีส่วนผิดใน

⁴⁵ เกียรติจร วัฒนสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551), หน้า 432

⁴⁶ นคร เสรีรักษ์, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลข้อเสนอสำหรับประเทศไทย, ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส, 2558) หน้า 14

⁴⁷ ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์, ครั้งที่ 2 หลักพื้นฐานของกฎหมายปกครอง[Online] แหล่งที่มา: <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1229> [5 พ.ค. 64]

⁴⁸ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PERSONAL DATA PROTECTION), (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2563) หน้า 6

⁴⁹ พันตำรวจเอก อังกูร วัฒนรุ่ง, ความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ตาม พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หน้า 3

การก่อให้เกิดภัยอันตราย ผู้ที่อ้างป้องกันต้องต้องถูกกระทำฝ่ายเดียวจึง เป็นเหตุให้กระทำไปเพื่อป้องกันสิทธิของตน⁵⁰

การละเมิดกฎหมายอาญานั้นกฎหมายให้อำนาจหากไม่มีภัยอันตรายแม้การกระทำนั้นจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาผู้ที่ตอบโต้กลับไปจะต้องอ้างป้องกันโดยสำคัญผิดได้โดยดูที่เจตนาและการสำคัญผิดในสาระสำคัญ⁵¹

การกระทำที่เกินไปกว่าที่กฎหมายอนุญาตให้กระทำได้ หมายถึง ในกรณีที่กฎหมายให้อำนาจผู้กระทำไว้ แต่ผู้กระทำได้กระทำการเกินอำนาจที่กำหนดนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๓ จะแตกต่างกับกรณีเกินสมควรแก่เหตุ⁵²

๒.๓.๔ กฎหมายกำหนดบทยกเว้นความรับผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจง

เหตุยกเว้นความรับผิดตามกฎหมายอาญาซึ่งจะมีผลให้ผู้กระทำไม่มีความผิด คือ (๑) ในกรณีที่กฎหมายและจารีตประเพณีให้อำนาจกระทำได้ (๒) กรณีการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิและ (๓) ในกรณีความยินยอมให้กระทำ⁵³

(๑) กฎหมายให้อำนาจกระทำได้ เช่น กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติตามหน้าที่กฎหมายให้อำนาจแก่บุคคลที่กระทำกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อผู้อื่น และกฎหมายให้อำนาจแก่บุคคลเพื่อปกป้องสิทธิของตน ในทางตรงกันข้ามกรณีจารีตประเพณีให้อำนาจกระทำได้แม้จะไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมายแต่มีสภาพการกดดันจากทางสังคมที่มีการใช้เป็นมาตรฐานของสังคมจารีตประเพณีที่ปฏิบัติกันมานาน อาจจะมีสภาพเสมือนเป็นกฎหมาย

(๒) กรณีการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิ เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจบุคคลในการปกป้องสิทธิของตนเองและผู้อื่น แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด

⁵⁰ เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551) หน้า 378-382

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 380

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 427

⁵³ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 75

(๓) กรณีความยินยอมให้กระทำความยินยอมของผู้เสียหายนั้นนับเป็นเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดทางอาญา แต่ความยินยอมนั้นต้องไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย เป็นความยินยอมที่สังคมยอมรับตามหลักจารีตประเพณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในสภาพที่ต้องยินยอม เช่น ความยินยอมในการให้แพทย์ทำการรักษา⁵⁴

กรณีที่ผู้กระทำได้กระทำการใด ๆ ตามขั้นตอนของการวินิจฉัยความผิดทางอาญาตามโครงสร้างมาโดยตลอดแล้วคือผู้กระทำได้มีการกระทำตามความหมายของกฎหมายอาญาเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอีกทั้งผู้กระทำได้กระทำไปครบองค์ประกอบภายนอกและมีเจตนาหรือประมาทแต่มีเหตุที่กฎหมายยกเว้นความรับผิดให้ทำให้ผู้เสียหายนั้นมิอาจในการกระทำความผิดดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามในการที่จะทราบว่าบุคคลจะมีอำนาจกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยไม่ผิดกฎหมายได้นั้นจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใดอำนาจกระทำที่ยกเว้นความรับผิดของผู้กระทำนั้นอาจมาจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรความยินยอมหรือจารีตประเพณีก็ได้⁵⁵

การกระทำที่กฎหมายกำหนดบทยกเว้นความรับผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจงตามประมวลกฎหมายอาญามีหลายกรณีด้วยกันอย่างเช่น กรณีดังต่อไปนี้

๑. การกระทำความผิดโดยจำเป็นที่เข้าตามมาตรา ๖๗ การกระทำความผิด
๒. ของเด็กอายุไม่เกิน ๑๐ ปี และไม่เกิน ๑๕ ปี ตามมาตรา ๗๓ และ ๗๔
๓. การกระทำความผิดของคนวิกลจริต เข้าตามมาตรา ๖๕
๔. การกระทำความผิดของผู้มีนเมา เข้าตามมาตรา ๖๖
๕. การกระทำความผิดตามคำสั่งที่มีขอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน เข้าตามมาตรา ๗๐
๖. การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในบางความผิดระหว่างสามีภรรยา ตามมาตรา ๗๑ วรรคแรก⁵⁶

การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นนั้นเป็นกรณีที่กฎหมายยกเว้นโทษให้ หมายความว่า การกระทำนั้นยังคงเป็นความผิดอยู่แต่กฎหมายยกเว้นโทษให้ ในทางกลับกันในกรณีของการกระทำเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายการกระทำนั้นจะไม่ถือเป็นความผิดเลย โดยทั้งสองกรณีจะมีผลที่เหมือนกันคือไม่ต้องรับโทษ⁵⁷

⁵⁴ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 75-77

⁵⁵ นางวรภัตสร พันธุ์เกษม, “วิทยานิพนธ์ การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย : ศึกษากรณีบุคคลถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง,” (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560), หน้า32

⁵⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินติ้ง, 2551) หน้า 438

⁵⁷ Wichian & Partner Law, กระทำความผิดด้วยความจำเป็น ตามมาตรา 67 แห่งประมวลกฎหมายอาญา[Online] แหล่งที่มา <https://wichianlaw.blogspot.com/2014/10/67.html>[8 มิ.ย. 64]

อย่างไรก็ตามบุคคลจะอ้างความไม่รู้กฎหมายขึ้นมาเพื่อให้บุคคลพ้นผิดไม่ได้ แต่มีการผ่อนคลายเป็นหากตามสภาพและพฤติการณ์ผู้กระทำความผิดอาจไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ก็ให้พิสูจน์ได้ หากเป็นจริงก็เป็นเพียงเหตุลดหย่อนผ่อนโทษเท่านั้นไม่ใช่เหตุยกเว้นความผิด⁵⁸

๒.๔ การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริง

การกระทำโดยสำคัญผิดหมายถึงเข้าใจผิด การจะใช้ฐานการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญานั้นต้องวิเคราะห์ตามโครงสร้างทางอาญา โดยการกระทำต้องครบตามองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายในแล้ว โดยให้ใช้หลักที่ว่า “ความจริงเป็นผลร้ายแต่ความเข้าใจเป็นผลดี” ให้ถือผลตามกฎหมายตามความเข้าใจโดยมีข้อยกเว้นที่ว่าถ้าความเข้าใจผิดนั้นเกิดจากความประมาทสุดท้ายก็ยังคงต้องรับผิดฐานประมาทอยู่⁵⁹

การไม่รู้ข้อเท็จจริงมีนั้น ๒ รูปแบบ (๑) ไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๕๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และ (๒) การสำคัญผิดในข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ ตามมาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา⁶⁰ ความแตกต่างระหว่างไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบแห่งความผิดมาตรา ๕๙ วรรคสาม กับสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามมาตรา ๖๒ คือ กรณีมาตรา ๕๙ วรรคสาม คือโดยปกติแล้วข้อเท็จจริงนั้นมีอยู่แต่ผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันนั้นจึงลงมือกระทำไปด้วยความไม่รู้ถือว่าไม่ได้เจตนา อาจรับผิดฐานประมาทหากความไม่รู้นั้นเกิดจากความประมาทและกฎหมายมีบัญญัติให้ต้องรับโทษฐานประมาท ในทางกลับกันในกรณีสำคัญผิดในข้อเท็จจริง มาตรา ๖๒ คือ ไม่มีข้อเท็จจริงนั้นอยู่แต่สำคัญผิดว่ามี หรือมีข้อเท็จจริงอยู่แต่ข้อเท็จจริงนั้นไม่เป็นไปตามที่เข้าใจ จึงกระทำลงไปตามที่สำคัญผิด กฎหมายจึงบัญญัติผลของการกระทำนี้ว่า ให้ถือเสมือนว่ามีข้อเท็จจริงนั้นแล้วบัญญัติให้ผลของการกระทำเป็นไปในเรื่องนั้น ๆ เช่น กรณีป้องกันโดยสำคัญผิด ก็จะไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย⁶¹

การสำคัญผิดมี ๒ อย่างคือ สำคัญผิดในตัวบุคคลตามมาตรา ๖๑ ซึ่งผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิดผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาไม่ได้⁶² และ สำคัญผิดใน

⁵⁸ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา, ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 79-90

⁵⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์, 2551) หน้า 204

⁶⁰ ศาสตราจารย์ ดร. ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รณกรณ์ บุญมี, กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, ครั้งที่ 22 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2564) หน้า 84

⁶¹ สุพิศ ประณีตพลกรัง, หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา, ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560) หน้า 45

⁶² สำนักงานพีธีรทนายความ, การกระทำโดยสำคัญผิด[Online] แหล่งที่มา: <https://www.peesirilaw.com/เกี่ยวกับกฎหมาย/การกระทำโดยสำคัญผิด.html>[8 มิ.ย. 64]

ข้อเท็จจริงที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำตามมาตรา ๖๒ ซึ่งจะหมายถึงการกระทำที่ไม่เป็นความผิดหรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลงได้

ในส่วนของผลของการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงมีอยู่ ๓ กรณีดังต่อไปนี้

(๑) สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้การกระทำนั้น ไม่เป็นความผิด ซึ่งข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด กล่าวคือ ต้องตั้งข้อเท็จจริงเป็นข้อสมมุติอย่าง que ผู้กระทำสำคัญผิดถ้าตามข้อเท็จจริงที่สมมุติขึ้นนั้นการกระทำไม่เป็นความผิด ผู้กระทำก็จะได้รับผลจากกฎหมายอย่างเดียวกับข้อเท็จจริงอย่างที่สำคัญผิด เช่น การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๖๘ ถ้าข้อเท็จจริงที่สำคัญผิดเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วผู้กระทำก็จะมีไม่มีผิด

(๒) สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้การกระทำ ไม่ต้องรับโทษ ข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษหรือได้รับยกเว้นโทษ กล่าวคือ ต้องตั้งข้อเท็จจริงเป็นข้อสมมุติอย่าง que ผู้กระทำสำคัญผิดเช่น ถ้าผู้กระทำเข้าใจว่าตนต้องการกระทำด้วยความจำเป็นตามมาตรา ๖๗ ผู้กระทำก็จะได้รับการยกเว้นโทษตามที่ตนเข้าใจ และ

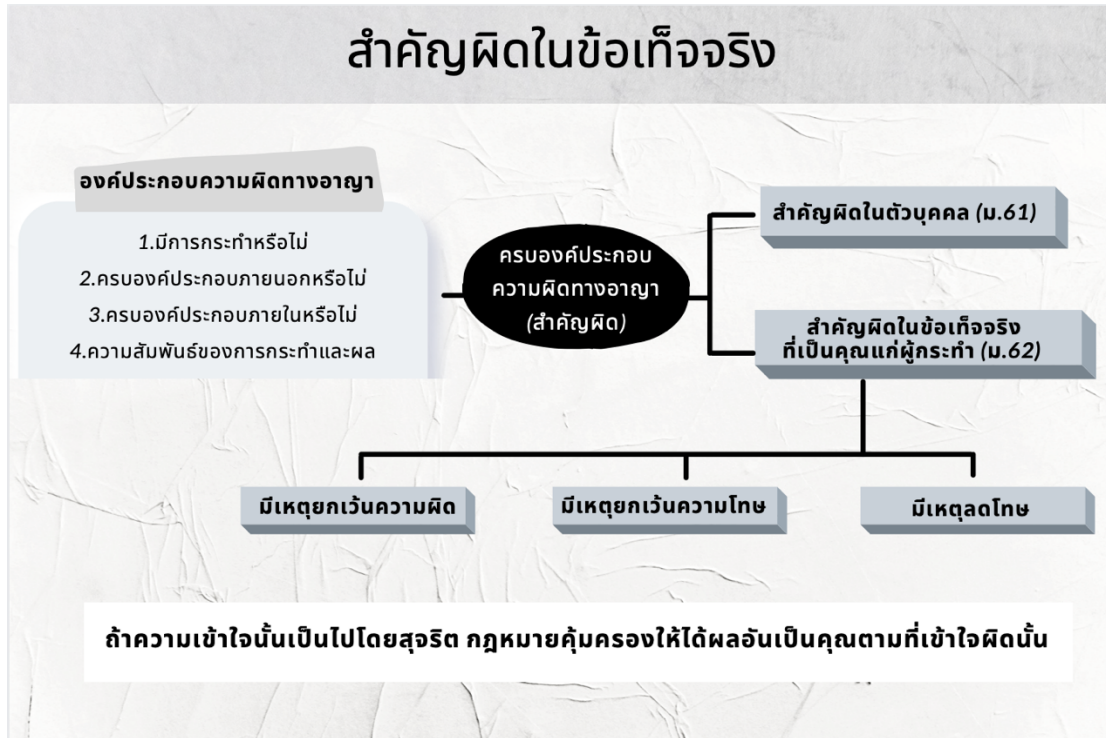
(๓) สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้ผู้กระทำได้ รับโทษน้อยลง ข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้ผู้กระทำมีความผิดแต่ได้รับโทษน้อยลงนี้รวมถึงกรณีที่กฎหมายให้อำนาจศาลที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย กล่าวคือต้องตั้งข้อเท็จจริงเป็นข้อสมมุติอย่าง que ผู้กระทำสำคัญผิด เช่น ถ้าข้อเท็จจริงที่สมมุตินั้นเป็นกรณี บันดาลโทษตามมาตรา ๗๒ หรือ การป้องกันหรือการกระทำด้วยความจำเป็นเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นตามมาตรา ๖๘ ผู้กระทำก็จะได้รับประโยชน์ตามนั้น⁶³

การสำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้การกระทำนั้น “ไม่เป็นความผิด” มีได้หลายกรณี เช่น ๑. สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้ผู้กระทำ มีอำนาจที่จะกระทำได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มีหลายกรณี เช่น ป้องกันโดยสำคัญผิด แพทย์ทำแท้งให้แก่หญิงมีครรภ์โดยสำคัญผิด หรือสำคัญผิดว่าผู้เสียหายยินยอม ๒. สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้ผู้กระทำ มีอำนาจที่จะกระทำได้ตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น สำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่ามีอำนาจในการกระทำตามกฎหมายแพ่งได้ ซึ่งการไม่รู้กฎหมายแพ่งถือเป็นความสำคัญผิดในข้อเท็จจริงได้ทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดในทางอาญา⁶⁴

⁶³ สุรศักดิ์ มีบัว, เอกสารประกอบการสอน วิชา LAW 1504 กฎหมายอาญา 1 ภาคบัณฑิตทั่วไป[Online] แหล่งที่มา: http://www.elfhs.ssu.ac.th/surasak_me/pluginfile.php/199/course/summary/LAW%201504%20กฎหมายอาญา1%20ครั้งที่%205-8%20%281-2561%29เอกสารประกอบการสอน.pdf [8 มิ.ย. 64]

⁶⁴ เกียรติชจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์, 2551) หน้า 206-213

ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common law) มีการสำคัญผิดอยู่ ๒ รูปแบบ คือ ๑. สำคัญผิดในข้อกฎหมาย (Mistakes of the Law) เป็นการอ้างว่าเข้าใจผิดหรือเพิกเฉยต่อกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้น ๒. สำคัญผิดในข้อเท็จจริง (Mistakes of the Fact) เป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงบางประการที่เป็นองค์ประกอบความผิดทางอาญา⁶⁵

รูปที่ ๓: การสำคัญผิดในข้อเท็จจริง⁶⁶

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ตามข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่จริงการกระทำไม่เป็นความผิดหรือไม่มีโทษหรือมีโทษที่น้อยลงแต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่าตนกำลังกระทำตามข้อเท็จจริงที่เป็นความผิดหรือไม่มีเหตุยกเว้นโทษหรือบรรเทาโทษ ความสำคัญผิดเช่นนี้ไม่ทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบตามที่ตนเข้าใจ⁶⁷

⁶⁵ Justia, *Mistake*[Online] Available from: <https://www.justia.com/criminal/defenses/mistake/>

⁶⁶ ดิศรณ์ ลิขิตวิฑูยาภูมิ, *สัมมนากฎหมายอาญาทั่วไป (น.110): การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา*[ONLINE] แหล่งที่มา: [HTTPS://www.law.tu.ac.th/blog/wp-content/uploads/2019/09/การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา.pdf](https://www.law.tu.ac.th/blog/wp-content/uploads/2019/09/การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา.pdf) [5 พ.ค. 64]

⁶⁷ สุรศักดิ์ มีบัว, *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา LAW 1504 กฎหมายอาญา 1 ภาคทฤษฎีทั่วไป*[Online] แหล่งที่มา:http://www.elfhs.sru.ac.th/surasak_me/pluginfile.php/199/course/summary/LAW%201504%20กฎหมายอาญา1%20ครั้งที่%205-8%20%281-2561%29เอกสารประกอบการสอน.pdf [8 มิ.ย. 64]

๒.๕ แนวความคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ก่อนที่จะมีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้นประเทศไทยให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานว่าด้วยสิทธิความเป็นส่วนตัว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลัก ซึ่งเป็นการคุ้มครองในลักษณะของ “การแก้ไขเยียวยา” เมื่อเกิดความเสียหายต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลแล้วเท่านั้นและรัฐธรรมนูญไทยรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวเอาไว้เป็นสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญประการหนึ่ง⁶⁸

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้มีเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัยไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิโดยมีผลบังคับใช้กับทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่อยู่ในประเทศไทย พระราชบัญญัติฉบับนี้มีการตราบทโทษทางอาญาเพื่อเป็นการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติที่กำหนดความผิดเพิ่มเติมจากการเยียวยาทางแพ่ง โดยมีการบัญญัติบทกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่สำคัญเป็นหลักโดยมุ่งหวังให้เกิดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพเกิดผลในทางคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างแท้จริง⁶⁹ โทษทางอาญาของพระราชบัญญัติฉบับนี้มี 2 โทษคือ โทษจำคุกและโทษปรับ โดยกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทนั้น ๆ จะได้รับโทษจำคุกแทนผู้กระทำผิดที่เป็นบริษัทนิติบุคคล⁷⁰

สิทธิที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลพึงมีตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีดังต่อไปนี้

๑. สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ (*Right to be informed*) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล, การนำไปใช้ หรือเผยแพร่, สิ่งที่ต้องการจัดเก็บ, ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตลอดจนรายละเอียดของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ เว้นแต่ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบรายละเอียดนั้นอยู่แล้ว⁷¹
๒. สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (*Right of access*) กฎหมายให้สิทธิเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม⁷²

⁶⁸ นคร เสรีรักษ์, ความเป็นส่วนตัว, (กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส, 2557) หน้า 239

⁶⁹ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PERSONAL DATA PROTECTION), (กรุงเทพมหานครนิติธรรม, 2563) หน้า 77-79

⁷⁰ Ruler, บทลงโทษตาม พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA ของไทย[Online] แหล่งที่มา: <https://dporuler.com/บทความ/บทลงโทษpdpa/> [5 พ.ค. 64]

⁷¹ ธนาคารไทยพาณิชย์, PDPA ในฐานะเจ้าของข้อมูล เรามีสิทธิทำอะไรได้บ้าง?[Online] แหล่งที่มา: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/pdpa-rights.html>

⁷² สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PERSONAL DATA PROTECTION), (กรุงเทพมหานครนิติธรรม, 2563) หน้า 42

๓. สิทธิในการขอให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล (*Right to data portability*) ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลต้องการนำข้อมูลที่เคยให้ไว้กับผู้ควบคุมข้อมูลรายหนึ่งไปใช้กับผู้ควบคุมข้อมูลอีกราย เจ้าของข้อมูลสามารถขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดทำข้อมูลนั้นทำการส่งหรือโอนข้อมูลดังกล่าวให้ได้ หรือจะขอให้ส่งไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่นโดยตรงก็สามารถทำได้โดยการใช้สิทธินั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย สัญญา หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น⁷³
๔. สิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (*Right to object*) เจ้าของข้อมูลสามารถคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อไหร่ก็ได้ รวมถึงสามารถทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ *ยกเว้น* กรณีกฎหมายบัญญัติข้อยกเว้นความยินยอมไว้⁷⁴
๕. สิทธิขอให้ลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคล (*Right to erasure also known as right to be forgotten*) กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล นำข้อมูลส่วนบุคคลไปเผยแพร่ในที่สาธารณะหรือสามารถเข้าถึงได้ง่าย เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการลบหรือทำลายข้อมูลนั้น หรือทำให้ข้อมูลนั้นไม่สามารถระบุตัวตนได้ โดยผู้ควบคุมข้อมูลต้องเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งในทางเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายเพื่อให้เป็นไปตามคำขอนั้น *ยกเว้น* กรณีกฎหมายบัญญัติข้อยกเว้นความยินยอมไว้⁷⁵
๖. สิทธิขอให้ระงับการใช้ข้อมูล (*Right to restrict processing*) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนใจไม่ต้องการให้ข้อมูลแล้วหรือเปลี่ยนใจระงับการทำลายข้อมูลเมื่อครบกำหนดที่ต้องทำลายเพราะมีความจำเป็นต้องนำข้อมูลไปใช้ในทางกฎหมาย หรือการเรียกร้องสิทธิ ก็สามารถทำได้⁷⁶
๗. และสิทธิในการขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล (*Right of rectification*) เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ โดยการแก้ไวนั้นจะต้องเป็นไปด้วยความสุจริต และไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย⁷⁷

⁷³ ธนาคารไทยพาณิชย์, PDPA ในฐานะเจ้าของข้อมูล เรามีสิทธิทำอะไรได้บ้าง?[Online] แหล่งที่มา: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/pdpa-rights.html>

⁷⁴ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PERSONAL DATA PROTECTION), (กรุงเทพมหานครนิติธรรม, 2563) หน้า 44

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45-46

⁷⁶ ธนาคารไทยพาณิชย์, PDPA ในฐานะเจ้าของข้อมูล เรามีสิทธิทำอะไรได้บ้าง?[Online] แหล่งที่มา: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/pdpa-rights.html>

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน

ฐานความรับผิดทางอาญาของพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีดังต่อไปนี้ การกระทำความผิดโดยการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล การกระทำความผิดโดยการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลนอกวัตถุประสงค์ การกระทำความผิดโดยการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสำคัญและความอ่อนไหวไปต่างประเทศเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้และการกระทำความผิดโดยการล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้และนำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น⁷⁸โทษทางอาญาของพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีตั้งแต่มาตรา ๗๙ - ๘๑

ฐานความรับผิดทางอาญาโดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายตามองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ได้รับความยินยอมและไม่เข้าข่ายข้อยกเว้นความยินยอมตาม มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ ในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการบัญญัติ โทษทางอาญา ตั้งแต่มาตรา ๗๙ - ๘๑

ในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นจะต้องขอความยินยอมแต่อาจจะนำไปสู่การสำคัญผิดในสาระสำคัญได้ เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานและความปลอดภัยของลูกค้า แม้ว่าจะสามารถทำได้โดยอ้างอิงเพื่อประโยชน์โดยชอบธรรม แต่เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิพนักงานจนเกินไปซึ่งจะนำไปสู่การสำคัญผิดในการข้อยกเว้นความยินยอมตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ จึงควรติดตั้งกล้องวงจรปิดในตำแหน่งที่เหมาะสมและมีป้ายกำกับว่า “CCTV กำลังทำงาน”

⁷⁸ ธรรมนูญ, บทลงโทษทางอาญา ทางปกครอง ของ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 28 พ.ค. 2563[Online] แหล่งที่มา: https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3883:act-personal-information-penaltie&catid=29&Itemid=180&lang=th [5 พ.ค. 64]

บทที่ ๓

การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในเรื่องข้อยกเว้นการยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตาม กฎหมายไทยและต่างประเทศ

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้งของไทยและต่างประเทศนั้น ต้องอาศัยฐานการยินยอมจากเจ้าของข้อมูลในการเก็บ รวบรวม และใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล แต่ด้วยตัวบทบัญญัติเองก็มีข้อยกเว้นความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถ้ามีการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ว่าเป็นข้อยกเว้นใน เช่น ความมั่นคงของรัฐ หรือความมั่นคงสาธารณะ สำหรับหนังสือพิมพ์ ศิลปะ หรือวรรณกรรม วัตถุประสงค์ หรือผลประโยชน์สาธารณะเพื่อวัตถุประสงค์ทางกฎหมายหรือทางกฎหมาย ฯลฯ

๓.๑ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทย

ตามกำหนดการเดิมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศใช้ไปเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แต่ให้มีผลบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบในวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เพื่อให้องค์กรทั้งรัฐและเอกชนมีเวลาในการเตรียมตัว แต่ด้วยวิกฤตการณ์โควิด-๑๙ ปัจจุบันจึงมีการประกาศเลื่อนและจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕⁷⁹

๓.๑.๑ พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

ขอบเขตของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้นจะมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นคำจำกัดความของ ข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะหมายถึงข้อมูลใด ๆ ก็ตามที่สามารถระบุไปถึง เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่จะไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว ในพระราชบัญญัตินี้จะคุ้มครองเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลธรรมดาจะไม่ครอบคลุมไปถึงนิติบุคคล โดยความสามารถที่จะระบุไปถึงเจ้าของข้อมูลต้องมีอย่างน้อย ๓ ลักษณะดังต่อไปนี้

๑. สามารถแยกแยะตัวบุคคลออกจากกันได้ เช่น ชื่อนามสกุล หรือ เลขบัตรประจำตัวประชาชน แต่ไม่รวมถึงข้อมูลคะแนนเครดิตของบุคคลซึ่งจะไม่สามารถแยกแยะตัวบุคคลได้
๒. การที่ข้อมูลสามารถถูกใช้ในการติดตามพฤติกรรมหรือกิจกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้

⁷⁹ ประชาชาติธุรกิจ. 2564 “กรม. ไฟเขียว ขยายเวลาบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ออกไป 1 ปี”. แหล่งที่มา:<https://www.prachachat.net/ict/news-662875> [5 พ.ค. 64]

๓. ข้อมูลสามารถถูกใช้เชื่อมโยงเพื่อไปถึงตัวบุคคลได้⁸⁰

ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเก็บรวบรวมไว้ก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีการใช้บังคับ กฎหมายให้สิทธิผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต่อไปได้ตามวัตถุประสงค์เดิม แต่ต้องมีการกำหนดวิธีการยกเลิกความยินยอมและมีการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถแจ้งยกเลิกความยินยอมได้โดยง่ายเมื่อไม่ต้องการให้ผู้ควบคุมเก็บรวบรวมหรือใช้ข้อมูลดังกล่าวอีกต่อไป⁸¹

กฎหมายฉบับนี้เป็นลักษณะของกฎหมายกลางไม่ใช่กฎหมายเฉพาะ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มาเสริมหรือบังคับเฉพาะภาพรวมในส่วนของเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น ดังนั้นหากมีกฎหมายเฉพาะในเรื่องอื่นเป็นพิเศษแล้วให้ใช้ตามกฎหมายพิเศษที่บัญญัติไว้⁸² ซึ่งมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓ กรณีที่มีกฎหมายว่าด้วยการใดบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในลักษณะใดกิจการใด หรือหน่วยงานใดไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยกรณานั้น เว้นแต่

(๑.) บทบัญญัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลรวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นการเพิ่มเติม ไม่ว่าจะซ้ำกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยกรณานั้นหรือไม่ก็ตาม

(๒.) บทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องเรียนบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยกรณานั้นไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องเรียน

(ข) ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยกรณานั้นมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามกฎหมายดังกล่าวออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแต่ไม่เพียงพอเท่ากับอำนาจของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญตามพระราชบัญญัตินี้และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวร้องขอต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลผู้เสียหายยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี⁸³

⁸⁰ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรื่อง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 24-25

⁸¹ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PERSONAL DATA PROTECTION), (กรุงเทพมหานคร: นิธิธรรม, 2563) หน้า 87

⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖

⁸³ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๓

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ มีการบัญญัติถึงขอบเขตการใช้บังคับกฎหมายไว้ ดังต่อไปนี้

กรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ใช่บังคับ จะเป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช่บังคับแก่

(๑) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนบุคคล เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

(๒) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึง ความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

(๓) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะ เพื่อกิจการ สื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ หรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาดังกล่าว ซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา หรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

(๕) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๖) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วย การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใดทำนองเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูล ส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) และผู้ควบคุมข้อมูล ส่วนบุคคลของหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ต้องจัดให้มี การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานด้วย⁸⁴

กรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ **ใช้บังคับ** จะเป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลโดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่า การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยนั้น ได้กระทำในหรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอยู่นอกราชอาณาจักร พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรโดยการดำเนินกิจกรรมของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวเมื่อเป็นกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การเสนอสินค้าหรือบริการให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่า จะมีการชำระเงินของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ก็ตาม

(๒) การเฝ้าติดตามพฤติกรรมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร⁸⁵

ในการประมวลผลข้อมูลที่มีความอ่อนไหวเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นข้อมูลที่เป็นเรื่องส่วนตัวโดยแท้และมีความละเอียดอ่อนสูง ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมได้จึงจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษและจำเป็นต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เข้าข่ายข้อยกเว้นตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๖⁸⁶

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสหภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ หรือข้อมูลอื่นใด

⁸⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๔

⁸⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๕

⁸⁶ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรื่อง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562), หน้า 27-45

ซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(๑) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคลซึ่งเจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม

(๒) เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมายที่มีการคุ้มครองที่เหมาะสมของมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเมือง ศาสนา ปรัชญา หรือสหภาพแรงงาน ให้แก่สมาชิก ผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิก หรือผู้ซึ่งมีการติดต่ออย่างสม่ำเสมอกับมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กร ที่ไม่แสวงหากำไรตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นออกไปภายนอกมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรนั้น

(๓) เป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะด้วยความยินยอมโดยชัดแจ้งของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๔) เป็นการจำเป็นเพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิ เรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

(๕) เป็นการจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับ

(ก) เวชศาสตร์ป้องกันหรืออาชีวเวชศาสตร์ การประเมินความสามารถในการทำงานของลูกจ้าง การวินิจฉัยโรคทางการแพทย์ การให้บริการด้านสุขภาพหรือด้านสังคม การรักษาทางการแพทย์ การจัดการด้านสุขภาพ หรือระบบและการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้ในกรณีที่ไม่ใช่การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อมูลส่วนบุคคลนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือผู้มีหน้าที่รักษาข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไว้เป็นความลับตามกฎหมาย ต้องเป็นการปฏิบัติตามสัญญาระหว่างเจ้าของ

ข้อมูลส่วนบุคคลกับผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์

(ข) ประโยชน์สาธารณะด้านการสาธารณสุข เช่น การป้องกันด้านสุขภาพจากโรคติดต่อ อันตรายหรือโรคระบาดที่อาจติดต่อหรือแพร่เข้ามาในราชอาณาจักรหรือการควบคุมมาตรฐานหรือคุณภาพ ของยา เวชภัณฑ์ หรือเครื่องมือแพทย์ ซึ่งได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมและเจาะจงเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลตามหน้าที่หรือ ตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

(ค) การคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้มีสิทธิตามกฎหมายการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถหรือการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติตามสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(ง) การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ หรือประโยชน์สาธารณะอื่น ทั้งนี้ต้องกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(จ) ประโยชน์สาธารณะที่สำคัญโดยได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลชีวภาพตามวรรคหนึ่งให้หมายถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากการใช้เทคนิคหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการนำลักษณะเด่นทางกายภาพหรือทางพฤติกรรมของบุคคลมาใช้ทำให้สามารถยืนยันตัวตน ของบุคคลนั้นที่ไม่เหมือนกับบุคคลอื่นได้ เช่น ข้อมูลภาพจำลองใบหน้า ข้อมูลจำลองม่านตา หรือ ข้อมูลจำลองลายนิ้วมือ

ในกรณีที่เป็นกรเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมต้องกระทำภายใต้ การควบคุมของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือได้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด⁸⁷

⁸⁷ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๒๖

รูปที่ ๔: ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหว⁸⁸

การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้น ไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๖⁸⁹

กรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลฝ่าฝืนเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งหรือโอนข้อมูลมีบทบัญญัติโทษตามมาตรา ๗๙ และอย่างไรก็ตามความผิดตามมาตรา ๗๙ นี้เป็นความผิดอันยอมความได้⁹⁰

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดบทยกเว้นความผิด ในกรณีล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่แล้วนำไปเปิดเผยก็จะถือว่ามีความผิดมีบทบัญญัติโทษตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๘๐ แต่มีข้อยกเว้นตามความใน มาตรา ๘๐ วรรคสอง⁹¹ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การเปิดเผยตามหน้าที่

(2) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดี

⁸⁸ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 28

⁸⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

⁹⁰ สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PERSONAL DATA PROTECTION), (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2563) หน้า 77-79

⁹¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๘๐ วรรคสอง

- (3) การเปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐในประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
- (4) การเปิดเผยที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- (5) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ

ความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒ ⁹²	
องค์ประกอบความผิด	บทลงโทษทางอาญา
๑. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหวที่น่าจะ “ทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย” (ใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์, โอนไปต่างประเทศ)	จำคุก ๖ เดือน หรือ ปรับไม่เกิน ๕ แสนบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ
๒. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหว “เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตัวเองและผู้อื่น”(ใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์, โอนไปต่างประเทศ)	จำคุก ๑ ปีหรือ ปรับไม่เกิน ๑ ล้านบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ
๓. เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล “จากการล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่นเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่” ตามพระราชบัญญัตินี้ *เว้นแต่ เปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือพิจารณาคดี, เปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐทั้งในและต่างประเทศที่มีอำนาจตามกฎหมาย, การเปิดเผยที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งแรกจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือ การเปิดเผยข้อมูล	จำคุก ๖ เดือนหรือ ปรับไม่เกิน ๕ แสนบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ

⁹² ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า

เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยสาธารณะ	
๔. “กรณีนิติบุคคลกระทำความผิด” เกิดจากการกระทำหรือสั่งการโดยกรรมการหรือผู้สั่งการผู้ที่สั่งการหรือมีการกระทำและละเว้นไม่สั่งการหรือกระทำการใด ๆ จนนิติบุคคลนั้นมีความผิด	ผู้สั่งการนิติบุคคลต้องรับโทษทางอาญาด้วย

๓.๑.๒ ข้อยกเว้นความยินยอมพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔

การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีความจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคลก่อน เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ว่ากระทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมก่อน พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(๑) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล

(๓) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

(๔) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(๕) เป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๖) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล⁹³

⁹³ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒, มาตรา ๒๔

ข้อยกเว้นตาม มาตรา ๒๔ (๓) ฐานของสัญญา คือ ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการให้บริการ หรือปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญา ในกรณีที่มีการใส่ความยินยอมลงในสัญญาก็นับว่าเป็นฐานนี้ของสัญญาเช่นกัน⁹⁴ จะใช้ได้กับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปเท่านั้น สัญญาตามฐานนี้จะทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีสัญญาเปิดบัญชีธนาคารและการให้บริการกับลูกค้าของธนาคาร กรณีการสมัครสมาชิกฟิตเนสและการให้บริการด้านการออกกำลังกายกับสมาชิกฟิตเนส กรณีการปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายโดยเว็บไซต์ e-Commerce เก็บรวบรวมที่อยู่จัดส่งของผู้ซื้อให้กับร้านค้าเพื่อจัดส่งสินค้า⁹⁵

ข้อยกเว้นตาม มาตรา ๒๔ (๕) ฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรม คือ ประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายที่มีความจำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ควบคุมข้อมูล หรือนิติบุคคลอื่น เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวสำคัญน้อยกว่าสิทธิ เช่น ในกรณีที่ถ้าไม่ได้ข้อมูลลูกจ้างก็ไม่สามารถจ่ายค่าจ้างค่าตอบแทนได้ถูกคน ถ้าไม่สามารถเก็บข้อมูลลูกจ้างไว้วันทำงานได้ก็จะไม่อาจคำนวณค่าชดเชยได้ถูกต้อง⁹⁶ นับเป็นฐานการประมวลผลข้อมูลที่มีความยืดหยุ่นที่สุด เนื่องจากเป็นฐานการประมวลผลที่ครอบคลุมผลประโยชน์ของทั้งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเอง และรวมถึงบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลด้วย อีกทั้งยังสามารถใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์รวมถึงประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ตราบเท่าที่เป็นผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดเพียงแค่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถอ้างอิงฐานการประมวลผลข้อมูลฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมนี้ได้หากกิจกรรมการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเท่านั้น แต่ไม่ได้มีคำอธิบายเพิ่มเติมว่า ในการจะพิจารณาว่าอะไรคือผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายจะต้องใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณา โดยในภายหลังทางกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีการประชาสัมพันธ์ว่าในการพิจารณาประเด็นนี้ให้อ้างอิงหลักการพิจารณาของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป หรือ GDPR เป็นแนวทางในการจะพิจารณาการใช้งานตามหลักเกณฑ์นี้⁹⁷

อย่างไรก็ตามเนื่องจากการยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ (๓) ฐานสัญญา (๕) ฐานประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ซึ่งอาจจะเกิดการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจาก

⁹⁴ กฤษฎ์ อุทัยรัตน์, ห้ามประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่จะมีฐานหรือเหตุแห่งการประมวลผลให้ทำได้ตามกฎหมาย[Online] แหล่งที่มา: <https://1th.me/tU9xl>

⁹⁵ PDPA PRO, เคลียร์ชัดเรื่อง consent ตาม PDPA[Online] แหล่งที่มา: <https://pdpa.pro/blogs/pdpa-consent>

⁹⁶ กฤษฎ์ อุทัยรัตน์, ห้ามประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่จะมีฐานหรือเหตุแห่งการประมวลผลให้ทำได้ตามกฎหมาย[Online] แหล่งที่มา: <https://1th.me/tU9xl>

⁹⁷ Ruler Consulting, ฐานการประมวลผลข้อมูลเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายตาม PDPA คืออะไร??[Online] แหล่งที่มา: <https://www.blockdit.com/posts/5f685ca8617d470cc4a89cee>

การที่ผู้ประกอบการไม่ได้มีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายดีพอและคำจำกัดความค่อนข้างกว้างซึ่งสามารถนำไปสู่การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลผิดวัตถุประสงค์โดยมีการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อยกเว้นนี้

กรณีเข้าใจผิดในสาระสำคัญตามมาตรา ๒๔ (๓) ฐานของสัญญา การประมวลผลข้อมูลที่มีความจำเป็นต่อการให้บริการตามสัญญาที่มีการตกลงไว้ระหว่างผู้ควบคุมและเจ้าของข้อมูล หรือเมื่อจำเป็นต้องประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อปฏิบัติตามคำขอของเจ้าของข้อมูลก่อนที่จะเข้าสู่การทำสัญญา⁹⁸ เช่น ในกรณีที่ลูกค้าเลือกที่จะกดยกเลิกการรับสื่อหรือ Unsuscribe ผู้ประกอบการหรือผู้ประมวลผล e-Commerce ก็จะต้องยกเลิกการสื่อสารกับผู้บริโภคในครั้งต่อไปในทันที ซึ่งตามหลักความเป็นจริงแล้วถ้าผู้ประกอบการ e-Commerce ยังคงมีการส่งอีเมลไปยังลูกค้าที่ใช้บริการของบริษัทต่อ เนื่องจากคิดว่าลูกค้าควรจะได้รับข่าวสารจากบริษัทเป็นครั้งคราวจะถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ทันที⁹⁹

ในกรณีประมวลผลข้อมูลที่อยู่เพื่อจัดส่งสินค้าบนเว็บไซต์ e-Commerce เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาซื้อขายสินค้า แต่การประมวลผลข้อมูลพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ของลูกค้าไม่ใช่การประมวลผลข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตามสัญญานี้¹⁰⁰ ในกรณีเช่นนี้อาจอ้างตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ เป็นการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) ฐานสัญญา

กรณีเข้าใจผิดในสาระสำคัญตามมาตรา ๒๔ (๕) ฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรม การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่จำเป็นเพื่อประโยชน์อันชอบธรรมนั้นต้องไม่เกินไปกว่าความคาดหมายของเจ้าของข้อมูล เช่น ในกรณีที่ลูกค้าแจ้งไม่รับจดหมายข่าวหรือโทรศัพท์ (do-not-call) บริษัทสามารถอ้างฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลลูกค้าท่านนั้นไว้เพื่อที่จะไม่ทำการส่งข้อมูลอีกในอนาคต¹⁰¹ แต่จะอ้างเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น เพื่อส่งข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับโปรโมชั่นใหม่ในอนาคตไม่ได้

ดังนั้นเมื่อมีการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเหตุในการยกเว้นความยินยอม หมายถึงได้มีการกระทำความผิดครบตามองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายในแล้วแต่เจตนาอาจจะผิดเพี้ยนไป ต้องนำหลักกฎหมายอาญามาพิจารณาความร่วมมือตามทีบัญญัติไว้ใน *ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒* ข้อเท็จจริงใดถ้ามี

⁹⁸ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 44

⁹⁹ กฤษฎ์ อุทัยรัตน์, ห้ามประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่จะมีฐานหรือเหตุแห่งการประมวลผลให้ทำได้ตามกฎหมาย[Online] แหล่งที่มา: <https://1th.me/tU9xl>

¹⁰⁰ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 45

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 83

อยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด หรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แล้วแต่กรณี

กรณีตัวอย่าง บริษัทเฝ้าระวังการใช้งานอินเทอร์เน็ตของพนักงานเพื่อป้องกันไม่ใช้เพื่อการเป็นส่วนตัวที่มากจนเกินไป โดยมีการเก็บรวบรวมคุกกี้ (Cookie) ที่แสดงประวัติการเข้าชมเว็บไซต์และการดาวน์โหลด โดยไม่ได้ทำการแจ้งให้พนักงานได้รับทราบถึงรายละเอียดการประมวลผลข้อมูลนี้อย่างชัดเจน ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ แม้บริษัทจะมีผลประโยชน์อันชอบธรรมแต่ว่าเป็นการขัดกับสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของพนักงาน อีกทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจเป็นการกระทำเกินจำเป็น ไม่ได้สัดส่วนและไม่โปร่งใส โดยที่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า เช่น การจำกัดการเข้าเว็บไซต์จากคอมพิวเตอร์บริษัท ดังนั้นจึงไม่สามารถอ้างฐานผลประโยชน์อันชอบธรรมได้¹⁰² ในกรณีเช่นนี้ อาจอ้างตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ เป็นการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๕) ฐานผลประโยชน์อันชอบธรรม

ถ้าความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามความในวรรคสามแห่งมาตรา ๕๙ หรือความสำคัญผิดว่ามีอยู่จริงตามความในวรรคแรก ได้เกิดขึ้นด้วยความประมาทของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำรับผิดฐานกระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า การกระทำนั้นผู้กระทำจะต้องรับโทษแม้กระทำโดยประมาท

บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น¹⁰³

กฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรค ๓ ที่วางหลักไว้ว่า ผู้ใดไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลมิได้ แตกต่างจากมาตรา ๖๒ ที่วางหลักไว้ว่า ข้อเท็จจริงถ้ามีอยู่จริง จะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิดแม้ข้อเท็จจริงนั้นไม่มีอยู่จริงแต่สำคัญว่ามีอยู่จริงผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดดังนี้ มาตรา ๕๙ วรรค ๓ เป็นการกระทำที่ไม่ครบองค์ประกอบความผิดภายในเรื่องเจตนา เนื่องจากไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดจึงเป็นการกระทำที่ไม่เจตนาจึงถือว่าไม่เป็นความผิดเป็นการกระทำที่ไม่รู้ว่าเป็นความผิดจึงลงมือกระทำจะใช้กับเรื่องการครบองค์ประกอบความผิดในฐานความผิด ในขณะที่มาตรา ๖๒ เป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดทั้งภายนอกและภายในดังนั้นสิ่งที่ทำลงไปเป็นความผิดแล้ว แต่คิดว่าตัวเองมีอำนาจในการกระทำตามหลักกฎหมายเพราะสำคัญผิดในเหตุนี้ ๆ ซึ่งจะใช้กับเหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษและเหตุลดโทษตามกฎหมาย

¹⁰² ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 52

¹⁰³ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา ๖๒

๓.๒ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในต่างประเทศ

๓.๒.๑ ประเทศอังกฤษ

UK DPA เป็นไปตามหลัก Common law duty of confidence ซึ่งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานของความไว้วางใจ ซ้อยกเว้นความรับผิดของการกระทำผิดหน้าที่ที่มีต่อความไว้วางใจ คือกรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ¹⁰⁴ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอังกฤษ ๒๐๑๘ (UK DPA) เป็นการดำเนินการของสหราชอาณาจักรตามระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลทั่วไป (GDPR) โดยมีการบัญญัติว่าทุกคนที่รับผิดชอบในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดซึ่งเรียกว่า 'หลักการปกป้องข้อมูล' โดยพวกเขาต้องแน่ใจว่าข้อมูลเหล่านี้จะถูกใช้อย่างเป็นธรรม ถูกกฎหมาย และโปร่งใส มีการระบุวัตถุประสงค์ที่ใช้อย่างชัดเจน ใช้อย่างเหมาะสม มีความเกี่ยวข้อง และจำกัดเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้นและต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ระยะเวลาในการเก็บไว้ไม่เกินความจำเป็น และดำเนินการในลักษณะที่ทำให้มั่นใจในความปลอดภัยที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันการประมวลผลที่ผิดกฎหมายหรือไม่ได้รับอนุญาต การเข้าถึง การสูญหาย การทำลาย หรือความเสียหาย UK DP มี ความรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา¹⁰⁵

GDPR ของสหราชอาณาจักร(UK GDPR) มีการกำหนดซ้อยกเว้นความยินยอมไว้ ๕ ฐานด้วยกันซึ่งรวมถึงซ้อยกเว้นความยินยอมในฐานสัญญา และฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมด้วย Article ๖(๑)(b) การยกเว้นความยินยอมสำหรับ “ การประมวลผลจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตามสัญญาที่เจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อดำเนินการตามคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลก่อนที่จะทำสัญญา”¹⁰⁶

โดยผู้ประมวลผลสามารถใช้พื้นฐานทางกฎหมายนี้ได้ หากต้องการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น เพื่อให้บริการตามสัญญาแก่คู่สัญญาหรือเพื่อให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ภายใต้สัญญานั้น ๆ ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันเฉพาะภายใต้สัญญา เช่น การประมวลผลรายละเอียดการชำระเงินหรือในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลขอให้ทำอะไรบางอย่างก่อนทำสัญญา เช่น ให้ทำใบเสนอราคา ในฐานสัญญาการประมวลผลจะต้องมีความจำเป็น หากสามารถตอบสนองความต้องการเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างสมเหตุสมผลโดยการประมวลผลข้อมูลให้น้อยลง หรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะที่รบกวนน้อยกว่าที่ควร ฐานนี้จะไม่มีการบังคับใช้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเจ้าของข้อมูลทำการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ ผู้ควบคุมจะประมวลผลที่

¹⁰⁴ บุญญรัตน์ โชคบัณฑิตชัย, “การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอังกฤษตามหลัก Common Law Duty of Confidence,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2561 : 131

¹⁰⁵ Gov.UK, [Data Protection](https://www.gov.uk/data-protection)[Online] Available from: <https://www.gov.uk/data-protection>[22 June 64]

¹⁰⁶ Legislation.gov.uk, [Article 6 Lawfulness of processing](https://www.legislation.gov.uk/eur/2016/679/article/6)[Online] Available from: <https://www.legislation.gov.uk/eur/2016/679/article/6>[22 June 64]

อยู่ของบุคคลนั้นเพื่อส่งสินค้า นี่เป็นสิ่งจำเป็นในการทำสัญญา อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล หรือการทำโปรไฟล์ (Profiling) นั้นไม่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติตามสัญญา และผู้ควบคุมไม่สามารถอ้างมาตรา ๖(๑)(b) เป็นพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับการประมวลผลนี้ แม้ว่าการโฆษณาที่ตรงเป้าหมายประเภทนี้เป็นส่วนที่มีประโยชน์ในความสัมพันธ์กับลูกค้าและเป็นส่วนที่มีความจำเป็นตามรูปแบบธุรกิจก็ตาม แต่ไม่เข้าข่ายข้อยกเว้นในฐานสัญญา¹⁰⁷

Article ๖(๑)(f) การยกเว้นความยินยอมสำหรับการประมวลผลโดยที่ “การประมวลผลจำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์ของผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายที่ดำเนินการโดยผู้ควบคุมหรือโดยบุคคลที่สาม ยกเว้นในกรณีที่ผลประโยชน์ดังกล่าวถูกแทนที่ด้วยผลประโยชน์หรือสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของเจ้าของข้อมูลที่ต้องการการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ข้อมูล เรื่องเป็นเด็ก”¹⁰⁸

พื้นฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นพื้นฐานทางกฎหมายที่ยืดหยุ่นที่สุด แต่คุณไม่สามารถสรุปได้ว่าเหมาะสมสำหรับการประมวลผลทั้งหมดของคุณ เนื่องจากเป็นคำที่ค่อนข้างกว้างซึ่งสามารถเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลที่สามตลอดจนผลประโยชน์ทางการค้าและผลประโยชน์ทางสังคมในวงกว้าง ดังนั้น UK GDPR จึงระบุถึงการใช้ข้อมูลของลูกค้าหรือพนักงาน การตลาด การป้องกันการฉ้อโกง การถ่ายโอนภายในกลุ่ม หรือการรักษาความปลอดภัยด้านไอทีว่าเป็นผลประโยชน์ที่ถูกต้องตามกฎหมายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังระบุด้วยว่าผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดทางอาญาที่อาจเกิดขึ้นหรือภัยคุกคามด้านความปลอดภัยต่อเจ้าหน้าที่ โดยพื้นฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายมีสามองค์ประกอบ (three-part test) ดังต่อไปนี้ ๑. ระบุผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ๒. แสดงว่าการประมวลผลมีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุ และ ๓. สมดุลกับผลประโยชน์ สิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคล โดยผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้ประกอบการหรือผู้ประมวลผลที่ใช้ข้อยกเว้นความยินยอมฐานนี้ควรจะมีการเก็บบันทึกการประเมินผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย (Legitimate Interests Assessment, LIA) เพื่อใช้เป็นหลักฐานเมื่อจำเป็น และต้องมีการใส่รายละเอียดเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายในข้อมูลความเป็นส่วนตัว (Privacy Information)¹⁰⁹

¹⁰⁷ Information Commissioner’s Office), Contract[Online] Available from: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/lawful-basis-for-processing/contract/>[22 June 64]

¹⁰⁸ Information Commissioner’s Office, Guide to the UK General Data Protection Regulation (UK GDPR)[Online] Available from : <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/>[22 June 64]

¹⁰⁹ Information Commissioner’s Office), Legitimate interests[Online] Available from: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/lawful-basis-for-processing/legitimate-interests/>[2 2 June 64]

ในกรณีของโทนี่ แบลร์ อดีตนายกรัฐมนตรีของประเทศอังกฤษและอดีตแม่บ้าน ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลของเกี่ยวกับครอบครัวของอดีตนายจ้างไปเปิดเผยให้กับหนังสือพิมพ์หนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเป็นลบกับครอบครัวของอดีตนายจ้าง โดยพิจารณาตามสัญญาระหว่างนายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน ในกรณีนี้ศาลประเทศอังกฤษ พิจารณาว่าโดยหลักแล้วลูกจ้างมีหน้าที่ในการที่จะต้องรักษาข้อมูลอันมีคุณลักษณะสำคัญที่สมควรจะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับของนายจ้าง โดยในการการเปิดเผยข้อมูลของนายจ้างในกรณีนี้จึงเป็นความผิดตามหลัก Common law duty of confidence คดีนี้ศาลตัดสินให้นายจ้างเป็นฝ่ายชนะ¹¹⁰

การสอบสวนในคดีนี้ระบุว่า แม้ว่าบริษัทจะได้มีการเปิดตัวป้าย CCTV โดย Aircoach อย่างไรก็ตามบริษัทล้มเหลวในการแจ้งพนักงานอย่างถูกต้องหรือครบถ้วนว่าภาพกล้องวงจรปิดอาจถูกนำไปใช้ในการดำเนินการทางวินัย การตรวจสอบพฤติกรรมของพนักงานผ่านการใช้กล้องวงจรปิดควรเกิดขึ้นในกรณีพิเศษ แทนที่จะเป็นบรรทัดฐาน และต้องเป็นการตอบสนองตามสัดส่วนของนายจ้างต่อความเสี่ยงที่ต้องเผชิญ โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวที่ถูกต้องตามกฎหมายและผลประโยชน์อื่น ๆ ของพนักงาน ในกรณีนี้เมื่อประมวลผลภาพของผู้ร้องเรียน Aircoach ไม่ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงใด ๆ ที่นำเสนอและโดยการยอมรับของ Aircoach เอง กำลังสืบสวนเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ปรากฏในภายหลังว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหานั้นเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมาก เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาว่าคนขับโทรศัพท์มือถือใช้ในขณะขับรถ ไม่มีข้อบ่งชี้ในขณะดำเนินการจริงว่าเป็นกรณีนี้และการประมวลผลจึงไม่สมเหตุสมผล นอกจากนี้ข้อกำหนดในการประมวลผลอย่างยุติธรรมที่กำหนดไว้ และไม่มีการแจ้งการดำเนินการอย่างยุติธรรมเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของกระบวนการทางวินัยแก่ผู้ขับขี่ที่อาจถูกจับและใช้ภาพดังกล่าว ในกรณีดังกล่าว ไม่สามารถกล่าวได้ว่าการประมวลผลเป็นไปตามพระราชบัญญัติ ถือเป็นกรณีที่ไม่สามารถอ้างฐานผลประโยชน์อันชอบธรรมได้ สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่าการประมวลผลภาพกล้องวงจรปิดในกระบวนการทางวินัยต่อพนักงานนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นอย่างมาก ดังนั้นในโอกาสที่พบว่านายจ้างฝ่าฝืน พระราชบัญญัติเนื่องจากภาพได้รับการประมวลผลโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือแจ้งให้ลูกจ้างทราบอย่างเป็นทางการ ในกรณีอื่น ๆ การประมวลผลอาจถือว่ามีเหมาะสมและเป็นธรรม โดยเฉพาะ หากดำเนินการตามสถานการณ์เร่งด่วนและนายจ้างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง นายจ้างจึงควรระมัดระวังเพื่อให้แน่ใจว่ามีนโยบายกล้องวงจรปิดที่ครอบคลุมและปฏิบัติตามหากพวกเขาต้องการอยู่ภายใต้ภาระผูกพันทางกฎหมาย¹¹¹

¹¹⁰ บุญญรัตน์ โชคขันธ์ดาชัย, “การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอังกฤษตามหลัก Common Law Duty of Confidence,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2561 : 141

¹¹¹ Data Protection Commission, Case Studies[Online] Available from: <https://www.dataprotection.ie/en/pre-gdpr/case-studies>[29 June 21]

๓.๒.๒ ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีการทบทวนและเปลี่ยนแปลงกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างครอบคลุมเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่มีการบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้สามารถประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมหากเข้าเงื่อนไขฐานประโยชน์อันชอบธรรม¹¹² การแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ก็เพื่อที่จะสร้างสมดุลเพื่อเพิ่มประโยชน์สูงสุดและลดความเสี่ยงในการรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลให้มากที่สุดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนี้ คือ ข้อกำหนด "ข้อยกเว้นสำหรับความยินยอม" ซึ่งกฎหมายจะอนุญาตให้ธุรกิจสามารถเก็บรวบรวมและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อ "วัตถุประสงค์โดยชอบด้วยกฎหมาย" การปรับปรุงธุรกิจและขอบเขตการวิจัยและพัฒนาที่กว้างขึ้นและยังเพิ่มบทลงโทษสำหรับบุคคลและองค์กรที่ละเมิดกฎหมายรวมถึงโทษจำคุกและเพื่อเพิ่มอำนาจการบังคับใช้ของคณะกรรมการอีกด้วย¹¹³

นอกเหนือจากข้อยกเว้นความยินยอมที่มีอยู่การแก้ไขเพิ่มเติมที่กำหนดไว้ภายใต้ "ถือว่ายินยอม" ของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนี้จะอนุญาตให้องค์กรแบ่งปันข้อมูลกับคู่สัญญาอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติตามสัญญาของลูกค้า ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญกับ "การเตรียมการทางการค้าสมัยใหม่" และ ปัจจัยเรื่องการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้ธุรกิจยังสามารถใช้ข้อมูลโดยไม่ต้องขอความยินยอมเพื่ออำนวยความสะดวกในกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) วิเคราะห์ตลาดเพื่อแบ่งกลุ่มตลาดและทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพ (Potential Customer)¹¹⁴

ตามมาตรา ๑๕ ของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ได้รับการแก้ไขในส่วนของ "ถือว่าได้รับความยินยอมตามความจำเป็นตามสัญญา" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูล ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่ได้รับการแก้ไขบุคคลที่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่องค์กรเพื่อทำสัญญากับองค์กรนั้นจะถือว่ายินยอมในสิ่งต่อไปนี้โดยที่ "จำเป็นตามสมควร" สำหรับข้อสรุปของคู่สัญญาในฐานะสัญญามีดังต่อไปนี้

๑. การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรต่อองค์กรที่สอง
๒. การรวบรวมและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นโดยองค์กรที่สอง และ

¹¹² EILEEN YU, [Singapore updates data protection law to exclude user consent for 'legitimate' business purposes](https://www.zdnet.com/article/singapore-updates-data-protection-law-to-exclude-user-consent-for-legitimate-business-purposes/)[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://WWW.ZDNET.COM/ARTICLE/SINGAPORE-UPDATES-DATA-PROTECTION-LAW-TO-EXCLUDE-USER-CONSENT-FOR-LEGITIMATE-BUSINESS-PURPOSES/?FBCLID=IwAR3R8-LQKE0Y6HB51FMSDJUPN3YW28-FWPKLOTGE58VFXF9A5NQOF1PB24](https://www.zdnet.com/article/singapore-updates-data-protection-law-to-exclude-user-consent-for-legitimate-business-purposes/?fbclid=IwAR3R8-LQKE0Y6HB51FMSDJUPN3YW28-FWPKLOTGE58VFXF9A5NQOF1PB24) [5 JULY 21]

¹¹³ Bryan Tan, 2020. [Singapore updates personal data protection law](https://www.pinsentmasons.com/out-law/news/singapore-updates-personal-data-protection-law)[Online] available from: <https://www.pinsentmasons.com/out-law/news/singapore-updates-personal-data-protection-law>[5 July 21]

¹¹⁴ Personal Data Protection Commission Singapore, 2021. [Advisory Guidelines on key concepts in the personal data protection act](https://www.pdpc.gov.sg/-/media/Files/PDPC/PDF-Files/Advisory-Guidelines/AG-ON-KEY-CONCEPTS/ADVISORY-GUIDELINES-ON-KEY-CONCEPTS-IN-THE-PDPA-1-FEB-2021.PDF?LA=EN)[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://WWW.PDPC.GOV.SG/-/MEDIA/FILES/PDPC/PDF-FILES/ADVISORY-GUIDELINES/AG-ON-KEY-CONCEPTS/ADVISORY-GUIDELINES-ON-KEY-CONCEPTS-IN-THE-PDPA-1-FEB-2021.PDF?LA=EN](https://www.pdpc.gov.sg/-/media/Files/PDPC/PDF-Files/Advisory-Guidelines/AG-ON-KEY-CONCEPTS/ADVISORY-GUIDELINES-ON-KEY-CONCEPTS-IN-THE-PDPA-1-FEB-2021.PDF?LA=EN) [5 JULY 21]

๓. การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรที่สองต่อองค์กรที่สาม

องค์กรที่สามควรใช้กฎเสมือนว่าองค์กรดั้งเดิมได้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่บุคคลนั้นให้มาโดยตรง สิ่งนี้ช่วยให้สามารถเปิดเผยและรวบรวมใช้และเปิดเผยโดยองค์กรที่ต่อเนื่องกันของข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดทำให้โดยบุคคลในกรณีที่เป็นไปตามสมควรสำหรับการสรุปสัญญาระหว่างบุคคลและองค์กรเดิม

โดยการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้มีผลย้อนหลัง ข้อมูลที่รวบรวมในหมวดหมู่นี้ก่อนที่การแก้ไขจะมีผลบังคับใช้ ควรได้รับการปฏิบัติราวกับว่าส่วนเหล่านี้มีผลบังคับใช้เมื่อมีการให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นครั้งแรกและยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปจนถึงวันที่บังคับใช้ อนุญาตให้องค์กรใช้และแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลที่รวบรวมไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ผลประโยชน์¹¹⁵

หลักถือว่าได้รับความยินยอม (Deemed Consent) บัญญัติอยู่ใน Singapore PERSONAL DATA PROTECTION ACT ๒๐๑๒ Section ๑๕¹¹⁶

กรณีตัวอย่าง: ถือว่าได้รับความยินยอมในการประมวลผลการชำระเงิน

S. ไปสปาเพื่อทำทรีทเมนท์ผิวหน้า โดยใช้บัตรเครดิตเพื่อชำระเงิน แคชเชียร์ไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมจาก S. ในการเก็บข้อมูลหรือเปิดเผยหมายเลขบัตรเครดิตของเธอและข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (เช่นชื่อบนบัตรเครดิต) ที่จำเป็นในการดำเนินธุรกรรมการชำระเงิน S. ถือว่ายินยอมให้เก็บข้อมูลและเปิดเผยหมายเลขบัตรเครดิตของเธอและข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการประมวลผลการชำระเงินเนื่องจากเธอให้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยสมัครใจและนี่ถือว่ามีเหตุผลมากพอที่ S. จะให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อใช้ชำระเงิน

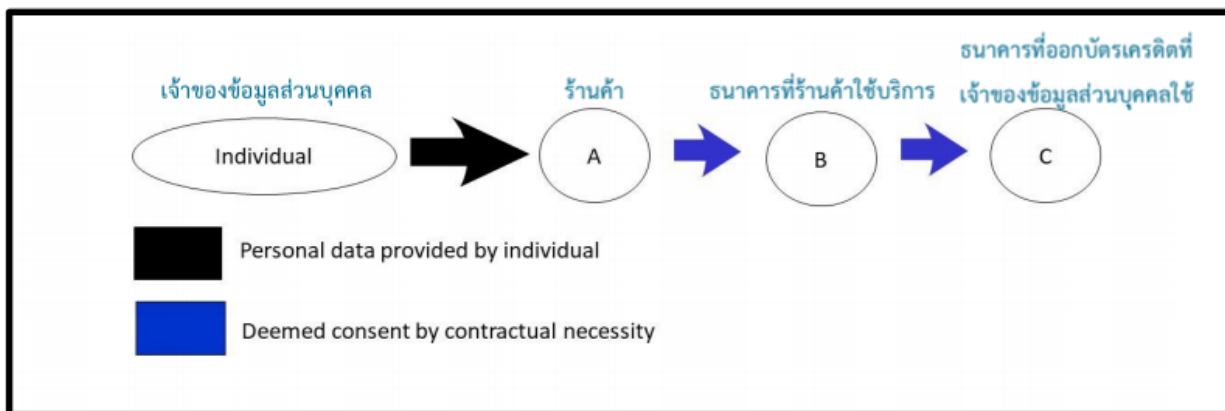
ในตัวอย่างข้างต้น S. ถือว่ายินยอมให้สปาเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยรายละเอียดบัตรเครดิตเพื่อดำเนินการชำระเงินสำหรับผิวหน้าของเธอในระหว่างดำเนินการชำระเงินรายละเอียดบัตรเครดิตของเธอจะถูกส่ง ไปยังธนาคารของสปาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการชำระเงินเนื่องจาก S. ถือว่ายินยอมให้สปาเปิดเผยรายละเอียดบัตรเครดิตของเธอต่อธนาคารจึงถือว่าการยินยอมตามความจำเป็นตามสัญญาจะมีผลบังคับใช้กับบุคคลอื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ในห่วงโซ่การประมวลผลการชำระเงินที่รวบรวมหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของ S. ซึ่งการเก็บรวบรวม การใช้หรือการ

¹¹⁵ Caroline Hopland, Hunter Dorwart and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2020. SINGAPORE'S PERSONAL DATA PROTECTION ACT SHIFTS AWAY FROM A CONSENT-CENTRIC FRAMEWORK[Online] Available from: <https://fpf.org/blog/singapores-personal-data-protection-act-shifts-away-from-a-consent-centric-framework/> [5 July 21]

¹¹⁶ SINGAPORE STATUTES ONLINE, PERSONAL DATA PROTECTION ACT 2012[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://SSO.AGC.GOV.SG/ACT/PDPA2012#PR15-](https://sso.agc.gov.sg/Act/PDPA2012#PR15-) [5 JULY 21]

เปิดเผยมีความจำเป็นอย่างสมเหตุสมผลในการปฏิบัติตามสัญญาระหว่าง S. และสปาห่วงโซ่เหล่านี้ ได้แก่ ธนาคารของ S. ธนาคารของสปาผู้ดำเนินการของธนาคารและผู้ให้บริการระบบการชำระเงินของโครงการบัตรเครดิต¹¹⁷

รูปที่ ๖: Advisory Guidelines on Key Concepts in the Personal Data Protection Act p.๔๔¹¹⁸

ข้อยกเว้นในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ต้องขอความยินยอมผู้บัญญัติอยู่ใน Singapore PERSONAL DATA PROTECTION ACT ๒๐๒๑ Section ๑๗ ตามตารางการเปรียบเทียบข้อยกเว้นการการบังคับใช้ดังนี้

¹¹⁷ Personal Data Protection Commission Singapore, 2021. Advisory Guidelines on key concepts in the personal data protection act[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://WWW.PDPC.GOV.SG/-/MEDIA/FILES/PDPC/PDF-FILES/ADVISORY-GUIDELINES/AG-ON-KEY-CONCEPTS/ADVISORY-GUIDELINES-ON-KEY-CONCEPTS-IN-THE-PDPA-1-FEB-2021.PDF?LA=EN](https://www.pdpc.gov.sg/-/media/files/pdpc/pdf-files/advisory-guidelines/ag-on-key-concepts/advisory-guidelines-on-key-concepts-in-the-pdpa-1-feb-2021.pdf?LA=EN) [5 JULY 21]

¹¹⁸ Personal Data Protection Commission Singapore, 2021. Advisory Guidelines on key concepts in the personal data protection act[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://WWW.PDPC.GOV.SG/-/MEDIA/FILES/PDPC/PDF-FILES/ADVISORY-GUIDELINES/AG-ON-KEY-CONCEPTS/ADVISORY-GUIDELINES-ON-KEY-CONCEPTS-IN-THE-PDPA-1-FEB-2021.PDF?LA=EN](https://www.pdpc.gov.sg/-/media/files/pdpc/pdf-files/advisory-guidelines/ag-on-key-concepts/advisory-guidelines-on-key-concepts-in-the-pdpa-1-feb-2021.pdf?LA=EN) [5 JULY 21]

ตารางการเปรียบเทียบข้อยกเว้นการการบังคับใช้ PDPA Singapore ¹¹⁹			
	ข้อยกเว้นการวิจัย	ข้อยกเว้นในการปรับปรุงธุรกิจ	ข้อยกเว้นในผลประโยชน์ที่ขอบด้วยกฎหมายทั่วไป
การบังคับใช้ของข้อยกเว้น (เช่น การเก็บรวบรวม, การประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูล)	- ประมวลผล + เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้	-ประมวลผลภายในองค์กร - เก็บรวบรวมและการเปิดเผย (หรือการแบ่งปัน) ภายในในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน	- การเก็บรวบรวม+ ประมวลผล+เปิดเผยข้อมูล
เงื่อนไข	- ห้ามใช้หรือเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่สามารถระบุตัวตนได้ - ไม่สามารถหาความยินยอมได้ (สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเท่านั้น) - เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะที่ชัดเจน - ห้ามใช้หรือเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่สามารถระบุตัวตนได้	- ห้ามใช้หรือเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่สามารถระบุตัวตนได้ - ต้องมีวัตถุประสงค์เหมาะสมกับสถานการณ์ และ - จุดประสงค์ต้องไม่ใช่ส่งข้อความทางการตลาด *เงื่อนไขเพิ่มเติมสำหรับการแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน - องค์กรต่างต้องมีความผูกพันตามหลักสัญญาหรือข้อตกลงอื่นๆหรือกฎขององค์กรที่มีผลผูกพัน ต้องมีระบบการจัดเก็บและการ	- ความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่ขอบด้วยกฎหมายขององค์กรนั้นว่ามีมากกว่าที่เป็นผลเสียต่อบุคคลหรือไม่ - ให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสมเกี่ยวกับ - จุดประสงค์ต้องไม่ใช่ส่งข้อความทางการตลาด

¹¹⁹ Annex A PDPA's Framework for the Collection Use and Disclosure of Personal Data 1 Feb 2021 p. 3-4 Available from: <https://www.pdpc.gov.sg/-/media/Files/PDPC/PDF-Files/Advisory-Guidelines/AG-on-Key-Concepts/Annex-A--PDPA's-Framework-for-the-Collection-Use-and-Disclosure-of-Personal-Data-1-Feb-2021.pdf?la=en> [5 July 21]

	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สามารถหาความยินยอมได้ (สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเท่านั้น) - เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะที่ชัดเจน - ผลลัพธ์จากการวิจัยจะไม่ถูกใช้ในการตัดสินใจที่มีผลต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และ - การเผยแพร่ผลลัพธ์จะต้องอยู่ในแบบฟอร์มที่ไม่ระบุตัวตน 	<p>ป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถแบ่งข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าปัจจุบันและบุคคลที่คาดว่าจะเป็นลูกค้าองค์กรในอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องเท่านั้น 	
--	---	---	--

โดยสรุปประเทศสิงคโปร์แก้ไขกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีที่ใช้งานดังกล่าวเป็นไปเพื่อผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายขององค์กรหรือบุคคลอื่นและผลประโยชน์ดังกล่าวมีมากกว่าผลเสียใด ๆ ต่อบุคคล เพื่ออาศัยข้อยกเว้นนี้องค์กรต้องดำเนินการประเมินเพื่อพิจารณาว่าเป็นไปตามเงื่อนไขรวมทั้งระบุผลเสียดังกล่าวและระบุและใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อกำจัดหรือบรรเทาและลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์

ในกรณีสำคัญผิดในข้อเท็จจริง Singapore Personal Data Protection Act ตามมาตรา ๕๒A (๗) การวิเคราะห์ความผิดโดยสมาคมหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตาม “สภาวะจิตใจ” ของบุคคล ได้แก่ ความรู้ เจตนา

ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือวัตถุประสงค์ของบุคคล และเหตุผลของบุคคลในเจตนา ความเห็น ความเชื่อ หรือ วัตถุประสงค์ 120

กรณีของ Singapore Swimming Club ที่ทำการเผยแพร่ชื่อและรูปถ่ายของบุคคลในประกาศระบุว่า เป็น ผู้บุกรุกสถานที่ของคลับ ซึ่งเรื่องราวเกิดขึ้นจากการที่ผู้หญิงคนหนึ่งได้เยี่ยมชมคลับในฐานะแขกรับเชิญของสมาชิก คลับ ซึ่งนี่เป็นครั้งที่สามของผู้หญิงคนนี้ที่มาเยือนคลับโดยละเว้นการลงชื่อเข้าใช้ ตามกฎของคลับ แขกทุกคนต้อง ลงชื่อเข้าใช้ แต่ผู้สมัครละเว้นที่จะทำ ต่อมาทางคลับพบเหตุขัดข้องและดาวน์โหลดภาพถ่ายของผู้หญิงคนนี้จาก กล้องวงจรปิด ตามนโยบาย zero-tolerance policy หรือนโยบายความอดทนอดกลั้นเป็นศูนย์ คลับแสดงรูป ถ่ายของผู้สมัครผู้หญิงคนนี้และระบุชื่อของเธอบนกระดานประกาศของคลับพร้อมระบุว่า เป็นผู้บุกรุกสถานที่ของ คลับ ในภายหลังเธอได้ดำเนินคดีทางกฎหมายกับคลับสำหรับการหมิ่นประมาทและที่เกี่ยวข้องมากขึ้นสำหรับการ ละเมิดกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลในการเผยแพร่ชื่อและรูปถ่ายของเธอในหนังสือแจ้งโดยไม่ได้ความยินยอมจาก เธอ คำพิพากษาคัดสินว่าไม่มีการละเมิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามที่ผู้สมัครให้หรือถือว่ายินยอมตาม นโยบายการปกป้องข้อมูลของคลับผ่านการเยี่ยมชมคลับสองครั้งก่อนหน้าของเธอ¹²¹

กรณี Bud Cosmetics ร้านค้าออนไลน์และเว็บไซต์การตีพิมพ์รายชื่อสมาชิกของ Bud Cosmetics ประมาณ ๒,๓๐๐ รายทางออนไลน์ โดยที่ผู้ประกอบการมีความเชื่อ "ฉันไม่จำเป็นต้องมีนโยบายคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลในองค์กรของฉันจริง ๆ หรือไม่ ฉันไม่คิดว่าฉันต้องการมัน" Bud Cosmetics ส่งอีเมลและจดหมายข่าว ไปยังลูกค้าจากทั้งฐานข้อมูลออนไลน์และฐานข้อมูลออฟไลน์ โดยรายชื่อสมาชิกถูกเปิดเผยเนื่องจากการโจมตี ทางอินเทอร์เน็ตบนเซิร์ฟเวอร์โฮสต์ Bud Cosmetics ในออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา และทั้งหมดถูกเปิดเผย เนื่องจากหนึ่งในโพลเดอร์รูปภาพที่เก็บข้อมูลนั้นไม่ปลอดภัย แม้ว่าหลังจากนั้นพวกเขาปรับปรุงความปลอดภัย เว็บไซต์แล้วก็ตาม แต่ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องมีการจัดทำข้อมูลนิรนามทั้งข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่หลังกฎหมาย ใช้บังคับ แม้ว่า Bud Cosmetics จะมีนโยบายความเป็นส่วนตัวบนเว็บไซต์ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น แต่ประเด็น ที่น่าสนใจคือ นโยบายความเป็นส่วนตัวจะแจ้งให้ลูกค้าทราบถึง วิธีที่บริษัทจะใช้และประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ของตน แต่ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือแนวทางปฏิบัติว่าบริษัทและพนักงานควรจัดการและปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล อย่างไร ยิ่งไปกว่านั้น Bud Cosmetics มีการสำคัญผิดว่า PDPA มีเพียงองค์กรที่ห้ามไม่ให้ส่งข้อความ ทางการตลาดไปยังหมายเลขโทรศัพท์ของสิงคโปร์ที่ลงทะเบียนกับ Do Not Call Registry พวกเขายอมรับว่าพวกเขาไม่ได้ใช้นโยบายหรือแนวปฏิบัติด้านการปกป้องข้อมูลใด ๆ กับข้อมูลส่วนบุคคลและไม่ทราบถึงภาระหน้าที่ใน

¹²⁰ Singapore Statutes Online, PERSONAL DATA PROTECTION ACT 2012[Online] Available from: <https://sso.agc.gov.sg/Act/PDPA2012#pr15-> [5 July 21]

¹²¹ Drew & Napier, Data Protection Mid-Year Update[Online] Available from: <https://www.drewnapier.com/DrewNapier/media/DrewNapier/Client-update-Data-Protection-Mid-Year-Update-2019.pdf> [29 June 21]

การปกป้องข้อมูลภายใต้ PDPA และเพิ่งเริ่มพิจารณานโยบายการปกป้องข้อมูลเนื่องจากบริษัทอื่นเริ่มมีนโยบายดังกล่าวในเว็บไซต์ของตน คำพิพากษาดังกล่าวตัดสินว่า Bud Cosmetics มีการละเมิดภาระหน้าที่ในการคุ้มครอง การเปิดเผย และการโอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล¹²²

---

¹²² Asia Law Network, The Case of “I did not know that I needed a Personal Data Protection Policy in My Organisation”[Online] Available from:<https://learn.asialawnetwork.com/2019/01/24/case-not-know-needed-personal-data-protection-policy-organisation/>[22 June 21]

บทที่ ๔

วิเคราะห์การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๔(๓) และ มาตรา ๒๔(๕) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒

ธรรมชาติของการประกอบธุรกิจ e-Commerce นั้นสามารถนำไปสู่การสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) ในฐานของสัญญา และ มาตรา ๒๔(๕) ฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมได้ เนื่องจากผู้ประกอบการ e-Commerce ที่มีการให้บริการหรือซื้อขายทางโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์ม เช่น Facebook, Instagram, Line Official Account มักจะมีการเก็บข้อมูลลูกค้าเมื่อมีธุรกรรมการซื้อขายเกิดขึ้น เช่น เก็บข้อมูลจากเบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่สำหรับจัดส่ง รูปแบบการจ่ายเงินที่ลูกค้าเลือก แรงจูงใจจากการทำการตลาดในช่วงเวลานั้น ช่องทางในการติดต่อ หรือเพศ ซึ่งผู้ประกอบการก็จะทำการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ด้วยตนเองโดยใช้การคีย์เข้าระบบและไม่ได้มีการแจ้งถึงวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บและอาจจะไม่ได้ตระหนักถึงผลลัพธ์ที่ตามมาในกรณีที่มีการประมวลผลหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้ทำการแจ้งวัตถุประสงค์ต่อผู้เป็นเจ้าของข้อมูลหรือการทำข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหลออกจากบริษัทไม่ว่าจะเป็นการแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้ากันระหว่างบริษัทคู่ค้าที่เป็นพันธมิตรก็ตาม

ในขณะเดียวกันถ้าผู้ประกอบการที่ใช้ระบบเว็บไซต์ หรือ แอปพลิเคชัน ก็จะสามารถเก็บข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างละเอียดลึกไปถึงพฤติกรรมการใช้งาน โดยนักพัฒนาเว็บไซต์ (Web Developer) จะใช้วิธีการฝัง cookie เพื่อเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าเว็บไซต์ เช่น ข้อมูล login และ Web Storage¹²³ ในการเก็บข้อมูลสถิติในเว็บหรือ ใช้บริการเว็บไซต์ที่เก็บรวบรวมสถิติ เช่น Google Analytics, Truehits.net เป็นต้น¹²⁴ ซึ่งเจ้าของข้อมูลคือบริษัทผู้ประกอบการ ดังนั้นผู้ประกอบการใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันจะสามารถเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานได้อย่างละเอียดกว่าทางโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์มอื่น ๆ เนื่องจากผู้ประกอบการสามารถเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นก่อนที่จะเกิดธุรกรรมได้

ในกรณีที่มีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจากข้อยกเว้นความยินยอมฐานสัญญาหรือฐานผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในกรณีการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการจัดส่งสินค้ามาประมวลผลด้วยวัตถุประสงค์อื่น โดยจะอ้างการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อยกเว้นความยินยอมเพื่อยกเว้นความรับผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ย่อมได้ แต่ตัวผู้ประกอบการก็มีต้นทุนทางโอกาสบางอย่างที่เสียไป ทั้งต้นทุนทางด้านเวลา ทางทุนทรัพย์ ชื่อเสียง และความไว้วางใจจากลูกค้า ดังนั้นจึงควรปฏิบัติถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้

¹²³ Supagrid Tangsermsit, มาเก็บข้อมูลบน Web Browser กัน!!!![Online] แหล่งที่มา: <https://medium.com/@boyisboyis/มาเก็บข้อมูลบน-web-browser-กัน-e49e457fd1da>[22 มิ.ย. 64]

¹²⁴ Somtumweb, การเก็บข้อมูลสถิติ ของเว็บไซต์[Online] แหล่งที่มา:<https://www.สอนทำเว็บ.com/การเก็บข้อมูลสถิติ-ของ/>[22 มิ.ย. 64]

ตั้งแต่แรกดีกว่า นั่นจึงเป็นเหตุให้ต้องออกแนวทางปฏิบัติในการใช้กฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับพนักงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ใช้ และประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายมากขึ้นเพื่อจะได้ไม่เอาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในธุรกิจไปเป็นเหตุให้เกิดการสำคัญผิด

โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล **เว้นแต่** เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๕) ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล **เว้นแต่** เป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญ น้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

การตีความ “ข้อยกเว้น” ในการขอความยินยอมหรือพูดอีกนัยหนึ่งคือ “ไม่ต้องขอ” ความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในฐานะสัญญา ตามมาตรา ๒๔(๓) และ มาตรา ๒๔(๕) ข้อยกเว้นฐานประโยชน์อันชอบธรรม นั้นถือเป็นฐานการประมวลผลข้อมูลที่มีความยืดหยุ่นที่สุด เนื่องจากเป็นฐานการประมวลผลที่ครอบคลุมผลประโยชน์ของทั้งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเองและรวมถึงบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลด้วย อีกทั้งยังสามารถใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์รวมถึงประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ตราบเท่าที่เป็นผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตามแนวปฏิบัติในฐานผลประโยชน์อันชอบธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่มี ความชัดเจนและยากต่อการวิเคราะห์ขอบเขตการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละประเภทซึ่งอาจก่อให้เกิดการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงก็ย่อมได้

ผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยทั่วไปถือว่าเป็นสถานการณ์ที่มีเหตุผลที่น่าสนใจสำหรับการรวบรวมและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลและในกรณีที่ผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคลมีเพียงเล็กน้อย แม้ว่าสิ่งนี้จะให้ความยืดหยุ่นกับกฎหมาย แต่ก็สร้างความไม่แน่นอนอย่างมากสำหรับธุรกิจที่ต้องการรักษาการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ตัวอย่างเช่น GDPR ให้ตัวอย่างของการป้องกันการฉ้อโกงและการรักษาความปลอดภัยซึ่งอาจเป็นเหตุผลสำหรับผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย¹²⁵

¹²⁵ Tanva Mahitivanichcha, 2020. *Complying with the PDPA-A Balancing Act*[Online] Available from :<https://www.grantthornton.co.th/insights/articles/complying-with-the-pdpa-a-balancing-act/>[5 May 21]

“ในการพิจารณาว่าผลประโยชน์ที่ชอด้วยกฎหมายมีผลอย่างไรในโลกแห่งความเป็นจริงที่สามารถพิจารณาถึงสองกรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาพจากกล้องวงจรปิดโดยนายจ้างเพื่อลงโทษทางวินัยซึ่งถูกตัดสินต่อหน้าคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลของไอร์แลนด์ในปี ๒๐๑๗

ในกรณีแรกบริษัทที่ให้บริการรักษาความปลอดภัยได้มอบหมายให้พนักงานคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตอนกลางคืนที่พื้นที่ปฏิบัติงานของลูกค้า บริษัทรักษาความปลอดภัยมีเหตุให้สงสัยว่าพนักงานไม่อยู่ประจำจากตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายและขอภาพจากกล้องวงจรปิดของลูกค้าเพื่อตรวจสอบตำแหน่งของพนักงานขณะปฏิบัติหน้าที่ การสอบสวนยืนยันว่าไม่มีพนักงานและมีการลงโทษทางวินัย คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลพบว่าการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน เช่น ภาพจากกล้องวงจรปิด แสดงถึงผลประโยชน์ที่ชอด้วยกฎหมายซึ่งมีมากกว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลของพนักงาน

ในกรณีที่สองมีรูปแบบข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงกันแม้ว่าคราวนี้เกี่ยวข้องกับพนักงานของ บริษัท เก็บค่าผ่านทาง ที่นี้นายจ้างใช้กล้องวงจรปิดและบันทึกเสียงเพื่อยืนยันว่าพนักงานวิศวกรบริการได้คุกคามความปลอดภัยของระบบโทรของลูกค้า พนักงานถูกลงโทษทางวินัยและห้ามให้บริการลูกค้าในอนาคต หลังจากนั้นไม่นานนายจ้างได้ร้องขอและรับภาพจากกล้องวงจรปิดและบันทึกเสียงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากลูกค้าโดยสันนิษฐานว่าจะเก็บไว้เป็นบันทึก ที่นี้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลตัดสินว่า บริษัท ที่เก็บค่าผ่านทางไม่ได้แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ชอด้วยกฎหมายเพียงพอในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของวิศวกรผู้ให้บริการและถือเป็นการละเมิด GDPR¹²⁶

กรณีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าฐานผลประโยชน์ที่ชอด้วยกฎหมายมีความอ่อนไหว และผันผวนสำหรับการตีความการใช้งาน ข้อเท็จจริงที่ว่านายจ้างอาจมีผลประโยชน์โดยชอด้วยกฎหมายในการรวบรวมหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานเพื่อให้แน่ใจว่าพนักงานได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตนอย่างถูกต้อง สามารถรวมอยู่ในข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔(๕) ได้หรือไม่ ถ้ามีการตีความตามองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญา จะใช้ฐานการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒วรรคแรก โดยการกระทำต้องครบตามองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้หลักที่ว่าความจริงเป็นผลร้ายแต่ความเข้าใจเป็นผลดี ให้ถือผลตามกฎหมายตามความเข้าใจ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ ข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด หรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แล้วแต่กรณี

¹²⁶ Tanva Mahitivanichcha, 2020. Complying with the PDPA-A Balancing Act[ONLINE] Available from: <https://www.grantthornton.co.th/insights/articles/complying-with-the-pdpa-a-balancing-act/> [5 May 21]

๔.๑ การใช้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ ประกอบกฎหมายอาญามาตรา ๖๒

การสำคัญผิดในข้อเท็จจริงโดยพฤติการณ์ คือ มีการสำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงอยู่แต่ข้อเท็จจริงนั้นไม่เป็นไปตามที่เข้าใจจึงกระทำลงไปตามที่สำคัญผิด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดครบองค์ประกอบโครงสร้างความรับผิดทางอาญาทั้งภายนอกและภายใน ดังนั้นต้องดูที่เจตนาโดยต้องดูพฤติการณ์ประกอบการกระทำ เพื่อหาเหตุยกเว้นความรับผิดซึ่งถ้าเป็นฐานสำคัญผิดในสาระสำคัญก็จะเข้าข่ายมีเหตุให้ยกเว้นความผิด ดังนั้นในฐานการสำคัญผิดในสาระสำคัญอันเป็นข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔ นั้นสามารถได้รับการยกเว้นความรับผิดได้เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่ได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด ดังนั้นจะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลไม่ได้ ประมวลอาญามาตรา ๖๒ มีการกำหนดบทยกเว้นความรับผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจงในกรณีการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงจึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำได้รับการยกเว้นโทษ และเนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีการบัญญัติความรับผิดฐานประมาทจึงไม่เข้าข่ายประมวลอาญามาตรา ๖๒ วรรคสอง ฐานรับผิดโดยประมาท

ถ้าวิเคราะห์กรณีกล้องวงจรปิดข้างต้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากเจตนาของนายจ้างที่ต้องการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่กระทำเป็นปกติด้วยความสุจริตของทางบริษัท ดังนั้นในกรณีนี้จะเข้าข่ายกระทำความผิดตาม มาตรา ๗๙ ฐานการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหวที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่มีอำนาจสั่งการตัวแทนนิติบุคคลต้องรับโทษ จำคุก ไม่เกินหกเดือนปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

จากกรณีข้างต้นผู้กระทำผิดอ้างเหตุเข้าใจผิดในสาระสำคัญในการใช้ข้อยกเว้นในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ต้องขอความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔ (๕) ฐานผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย ก็จะถ้าเข้าข่ายยกเว้นความผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคสาม ผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำ ประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้ จึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดยกเว้นความรับผิดได้

การกระทำของนายจ้างที่ต้องการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานการกระทำครบองค์ประกอบความผิดทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายในตามองค์ประกอบทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำที่ผ่านกระบวนการคิดและตกลงใจที่จะกระทำอย่างรู้สำนึกโดยมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผล ในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิ นั้นนอกจากจะป้องกันสิทธิของตนเองแล้วยังสามารถป้องกันสิทธิของผู้อื่นที่เป็นลูกค้ายอีกด้วย โดยเข้าตามหลักเกณฑ์ในการป้องกันสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายต้องประกอบไปด้วย ผู้กระทำจะต้องกระทำการใดเพื่อป้องกัน

สิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตราย, ภัยอันตรายนั้นเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายเป็น ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงได้และกระทำพอสมควรแก่เหตุ โดยการกระทำภายในขอบเขตอำนาจที่ที่กฎหมายกำหนด ตามข้อยกเว้นใน พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๕) ฐานผลประโยชน์โดยชอบ ด้วยกฎหมาย ดังนั้นความยินยอมจึงทำให้การกระทำที่ครบทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายในไม่เป็นความผิด โดยถือว่าความยินยอมนั้นยกเว้นการกระทำตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด โดยการละเมิดกฎหมาย อาญานั้นกฎหมายให้อำนาจหากไม่มีภัยอันตรายแม้การกระทำนั้นจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาผู้ที่ตอบโต้ กลับไปจะต้องอ้างป้องกันโดยสำคัญผิดได้ โดยคู่ที่เจตนา และการสำคัญผิดในสาระสำคัญผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดนั้นก็คือขอบเขตการตีความข้อกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มี ข้อยกเว้นในการขอความยินยอมของ มาตรา ๒๔(๕) ดังนั้นจะถือว่าไม่มีเจตนาที่จะทำผิด โดยต้องตั้งข้อเท็จจริง เป็นข้อสมมุติอย่างที่ว่าผู้กระทำสำคัญผิดถ้าตามข้อเท็จจริงที่สมมุติขึ้นนั้นการกระทำไม่เป็นความผิด ดังนั้นนายจ้าง จะได้รับผลจากกฎหมายอย่างเดียวกับข้อเท็จจริงอย่างที่สำคัญผิด นายจ้างก็จะไม่มีผิด

อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรับผลประโยชน์โดยมิชอบหรือ รักษาผลประโยชน์ให้กับผู้อื่น บทลงโทษทางอาญาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องเผชิญ ได้แก่ โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกิน ๑ ล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดทางอาญาภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นความผิดที่ยอมความได้ซึ่งหมายความว่าสามารถยุติได้โดยการเจรจาและตกลงระหว่างคู่สัญญา ก่อนที่ ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด¹²⁷

กฎหมายอาญามาตรา ๕๙ วรรค ๓ เป็นการกระทำที่ไม่ครบองค์ประกอบความผิดจึงถือว่าไม่เป็นความผิด เป็นการกระทำที่ไม่รู้ว่ามีความผิดจึงลงมือกระทำ จะใช้กับเรื่องการครบองค์ประกอบความผิดในฐานความผิด เช่น นายจ้างติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานและความปลอดภัยของลูกค้าโดยไม่ทราบว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิด พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งการกระทำดังกล่าว นั้นนายจ้างไม่รู้ข้อเท็จจริงในองค์ประกอบความผิดจึงเป็นเหตุให้นายจ้างสำคัญผิดในสาระสำคัญเรื่องความยินยอม ในขณะที่มาตรา ๖๒ เป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดทั้งภายนอกและภายในแต่คิดว่าตัวเองมีอำนาจใน การกระทำตามหลักกฎหมายซึ่งจะใช้กับเหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษและเหตุลดโทษตามกฎหมาย เช่น นายจ้างติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานและความปลอดภัยของลูกค้าโดยทราบว่า มี ข้อยกเว้นการขอความยินยอมตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ (๕) ฐาน ผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นการกระทำของนายจ้างจึงครบตามองค์ประกอบความผิดแต่สำคัญผิดใน

¹²⁷ BANGKOK POST, THE REACH AND LIABILITIES OF THE PERSONAL DATA PROTECTION ACT[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://WWW.BANGKOKPOST.COM/BUSINESS/1741919/THE-REACH-AND-LIABILITIES-OF-THE-PERSONAL-DATA-PROTECTION-ACT](https://www.bangkokpost.com/business/1741919/the-reach-and-liabilities-of-the-personal-data-protection-act)[5 MAY 21]

สาระสำคัญถึงขอบเขตการใช้งานผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายจึงกลายเป็นความผิด และได้รับการยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษตามกฎหมาย

๔.๒ แนวปฏิบัติในการใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)

แนวปฏิบัติในการใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นตัวช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) เข้าใจในหลักการและข้อกำหนดในการกระทำที่เป็นไปตามบทบัญญัติตามกฎหมาย แนวปฏิบัตินี้จะกลายเป็นคู่มือในการประกอบธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประมวลผลในการยกเว้นความยินยอมในฐานะสัญญาและในฐานะของประโยชน์โดยชอบธรรมตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) และมาตรา ๒๔(๕)

การขอความยินยอม (Consent) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุดเพราะถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแล้วผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ก็ไม่อาจนำข้อมูลนั้นมาใช้ได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความยินยอมแล้วก็จำเป็นต้องใช้ข้อมูลตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ และจะต้องดูแลรักษาข้อมูลนั้นให้ปลอดภัย ป้องกันผู้อื่นละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลด้วย โดยหลักการขอความยินยอมการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล จะต้องแจ้งรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูล การใช้ หรือเผยแพร่ให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนหรือขณะเก็บรวบรวมข้อมูล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทราบว่า จะจัดเก็บข้อมูลอะไรบ้าง รวมถึงระยะเวลาการจัดเก็บ สถานที่ และวิธีการติดต่อกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นได้ทั่วไปในการแจ้งข้อมูลเหล่านี้ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขก่อนที่ผู้ใช้งานเว็บไซต์จะสมัครสมาชิก หรือตามแบบฟอร์มก่อนเปิดบัญชีธนาคาร การทำแบบฟอร์มในรูปแบบเอกสารให้กรอกและเซ็นรับทราบความยินยอม หรือทำ Consent form ขอใช้ข้อมูลโดยให้กรอกข้อมูลและลงนามผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเอาไว้อย่างชัดเจนผ่านทางนโยบายความเป็นส่วนตัว Privacy Policy โดยผู้ประกอบการ e-Commerce ควรสร้าง Consent form ให้เจ้าของข้อมูลแสดงเจตนายินยอมอย่างชัดเจน เช่น การติ๊กเลือกช่องที่เขียนว่า “ฉันได้อ่านและยอมรับ” ซึ่งเจ้าของข้อมูลก็ได้ยินยอมให้ใช้ข้อมูลและยอมรับนโยบายความเป็นส่วนตัวตามวัตถุประสงค์การใช้ที่แจ้งไว้ และมีการแจ้งการขอใช้ Cookie โดยใช้ภาษาอ่านเข้าใจง่าย ข้อความไม่กำกวม แยกส่วน Privacy Policy และ Consent Form ออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย อาจแจ้งมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่ได้รับ ความยินยอม เพื่อให้เจ้าของข้อมูลเกิดความไว้วางใจ ให้ความยินยอมได้ง่ายมากขึ้น และควรสร้างวิธีการเพื่อ

ถอนความยินยอมโดยมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน ภาษาอ่านเข้าใจง่าย เข้าถึงได้ง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่สร้างเงื่อนไขเพื่อถอนความยินยอม เช่น อาจสร้างเป็นแบบฟอร์มให้กรอก หรือปุ่มยกเลิกความยินยอม¹²⁸

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการทำธุรกิจ e-Commerce นั้นล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการประมวลผลกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการให้แนวปฏิบัติของการทำการตลาดแบบตรงระบบสมาชิกสะสมแต้ม การใช้เครือข่ายสังคมเพื่อกระตุ้นยอดขาย (Social Network) หรือการทำโฆษณาตามพฤติกรรมออนไลน์ ล้วนแล้วแต่อยู่ในฐานที่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมด¹²⁹

แนวทางปฏิบัติในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒ มีดังต่อไปนี้

๑. ในการเก็บข้อมูลต้องทำการแจ้งสิทธิและวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนเสมอ โดยต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการแยกวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและถ้ามีมากกว่าหนึ่งวาระต้องทำการแยกวัตถุประสงค์ไม่ปะปนกัน
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต้องเก็บเท่าที่จำเป็นภายใต้วัตถุประสงค์นั้นและต้องทำตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งเอาไว้เท่านั้น ในส่วนของวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้รับคามยินยอมไปแล้ว ต้องให้เจ้าของข้อมูลยินยอมอีกรอบทุกครั้ง ในกรณีสมัครสมาชิกบนเว็บไซต์ควรมีข้อกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรระบุบนเว็บก่อนเจ้าของข้อมูลจะทำการใส่ข้อมูลลงไปเพื่อสมัคร
๓. การขอความยินยอมต้องเป็นไปอย่างสุจริต ไม่มีเงื่อนไขในการลดทอนประโยชน์ต่าง ๆ เว้นแต่จะแจ้งถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ไม่ให้ข้อมูล
๔. เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถแจ้งขอการลบหรือถอนความยินยอมได้ทุกเมื่อ และต้องทำได้โดยง่าย
๕. ข้อมูลที่เก็บบันทึกไว้ต้องให้สิทธิเจ้าของข้อมูลในการแก้ไขหรือตรวจสอบได้ตลอดเวลา และต้องสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
๖. ข้อมูลที่จัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด¹³⁰

การกระทำนอกเหนือแนวปฏิบัติข้างต้นนี้อาจนำไปสู่การกระทำผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ฐานความยินยอม ถึงกระนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังมีข้อยกเว้นความยินยอมไว้

¹²⁸ PDPA PRO, เคลียร์ชัดเรื่อง consent ตาม PDPA[Online] แหล่งที่มา: <https://pdpa.pro/blogs/pdpa-consent>[22 มิ.ย. 64]

¹²⁹ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 69-72

¹³⁰ Talil, พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) มีผลบังคับใช้บังคับครั้ง หรือ เว็บไซต์อย่างไร ? และต้องรับมืออย่างไร ?[Online] แหล่งที่มา: <https://review.thaiware.com/1821.html>[22 มิ.ย. 64]

ในมาตรา ๒๔ ทั้งหมด ๖ ฐานด้วยกัน โดยฐานหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ e-Commerce ก็คือ ฐานสัญญา และฐานผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมาย

๔.๒.๑ แนวทางปฏิบัติในการประมวลผลโดยใช้ข้อมูลเว้นความยินยอม มาตรา ๒๔ (๓) ฐานสัญญา

เป็นการเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผย “ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data)” ที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อเข้าทำสัญญาหรือจำเป็นเพื่อปฏิบัติตามสัญญาระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีความจำเป็นจะต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลของตนและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นก็จำเป็นต้องใช้ข้อมูลนั้น เพื่อให้สามารถดำเนินการตามสัญญาต่อไปได้ ดังนั้นเมื่อเข้าหลักการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อปฏิบัติตามสัญญานี้แล้วจึงไม่ต้องขอความยินยอมเพิ่มเติมอีก ตัวอย่างเช่น การประมวลผลข้อมูลผู้สมัครบัตรเครดิตเพื่อประกอบการตัดสินใจในการอนุมัติบัตรเครดิต การประมวลผลที่อยู่ลูกค้าเพื่อจัดส่งสินค้า การประมวลผลบัญชีธนาคารลูกค้าเพื่อจ่ายค่าจ้าง¹³¹

ในกรณีที่ผู้ประมวลผลปฏิบัติงานให้กับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล กรณีนี้จะเข้าข่ายการประมวลผลตามฐานสัญญา และยังมีกรณีที่การประมวลผลข้อมูลนั้นเกิดขึ้นโดยใช้ฐานสัญญาที่มีมากกว่าหนึ่งฉบับ เช่น เมื่อเจ้าของรถยนต์นำรถเข้าซ่อมที่ศูนย์บริการแล้วทางศูนย์บริการส่งข้อมูลยอดค่าใช้จ่ายไปให้บริษัทประกันเพื่อให้เบิกจ่ายที่เกิดขึ้นในกรณีเช่นนี้จะเกิดสัญญาสองฉบับ คือ สัญญาระหว่างเจ้าของรถยนต์กับศูนย์บริการ และ สัญญาระหว่างเจ้าของรถยนต์และบริษัทประกัน¹³²

ข้อควรระวังเกี่ยวกับ “ความจำเป็นในการปฏิบัติตามสัญญา” คือ การประมวลผลในฐานนี้ต้องเป็นไปอย่างเฉพาะเจาะจงตามที่ระบุไว้ในสัญญานั้น ๆ ซึ่งการประมวลผลในครั้งนี้จะไม่รวมถึงการประมวลผลข้อมูลเพื่อให้เกิดผลดีกับธุรกิจโดยรวม ดังนั้น “ความจำเป็นในที่นี้” จะจำกัดขอบเขตอยู่ที่การปฏิบัติตามสัญญาในการดำเนินงานที่เป็นปกติเพื่อให้บรรลุข้อสัญญาเท่านั้น เช่น ในกรณีธุรกิจ e-Commerce การประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดส่งสินค้าเป็นเรื่องจำเป็นในการปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายสินค้า แต่ในการประมวลผลพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ของลูกค้าเพื่อนำไปวิเคราะห์หรือเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานในแง่อื่น ๆ ที่เป็นผลดีต่อรูปแบบธุรกิจ เช่น การทำ

¹³¹ HR Consultant by Wimolmas, EP.2 หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล-กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล PDPA[Online] แหล่งที่มา: <https://www.hrconsultant.training/post/lawful-basis-for-processing>[22 มิ.ย. 64]

¹³² ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 54-55

CRM หรือ Predictive Marketing นั้นจะอยู่นอกเหนือขอบเขตของฐานสัญญา ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจึงควรพิจารณาการใช้ฐานความยินยอม หรือ ฐานเพื่อประโยชน์โดยชอบธรรมแทน¹³³

๔.๒.๒ แนวทางปฏิบัติในการประมวลผลโดยใช้ช้อยกเว้นความยินยอม มาตรา ๒๔ (๕) ฐานผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่จำเป็นเพื่อประโยชน์อันชอบธรรมของผู้ควบคุมข้อมูลหรือบุคคลอื่นสาระสำคัญคือประโยชน์อันชอบธรรมนั้น ‘ต้องไม่เกินไปกว่าความคาดหมายของเจ้าของข้อมูล’ เช่นในกรณี การติดกล้องวงจรปิดหน้าประตูทางเข้าบริษัทนั้น ย่อมคาดหมายได้ว่าเป็นไปเพื่อการรักษาความปลอดภัย ซึ่งผู้ควบคุมข้อมูลสามารถทำให้เจ้าของข้อมูลมีความคาดหมายที่ถูกต้องเพิ่มเติมได้โดยการแปะป้าย “กล้องวงจรปิดกำลังทำงาน” โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องใช้ดุลยพินิจซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์อันชอบธรรมเพื่อไม่ให้ขัดกับสิทธิและประโยชน์เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่น หากติดกล้องวงจรปิดภายในห้องน้ำ นอกจากเกินกว่าที่บุคคลทั่วไปจะคาดหมายได้แล้ว ยังก้าวล่วงความเป็นส่วนตัวและสร้างความเสี่ยงต่อเจ้าของข้อมูลมากเกินไปในกรณีนี้ก็จะไม่สามารถอ้างประโยชน์อันชอบธรรมได้¹³⁴

ในการจะอ้างอิงฐานเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายนั้นตัวบทกฎหมายรวมถึงสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้กำหนดรายละเอียดอื่นใดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพิจารณาอ้างอิงฐานการประมวลผลนี้ ดังนั้นผู้ประกอบการหรือผู้ประมวลผลนั้นมีความจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามแนวทางของ GDPR ที่ใช้ในการประเมินตามหลักเกณฑ์ว่าจะสามารถประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมได้หรือไม่ โดยการตอบคำถามบททดสอบ ๓ ข้อ (Three-part-test) ดังต่อไปนี้ ซึ่งถ้าผ่านการประเมินนี้แล้วก็จะสามารถอ้างอิงฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมได้

๑. วัตถุประสงค์การประมวลผลข้อมูลเป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นหรือไม่ และไม่ขัดต่อกฎหมายใช้หรือไม่

๒. การประมวลผลข้อมูลดังกล่าวมีความจำเป็นหรือไม่ กล่าวคือ ไม่สามารถใช้วิธีการอื่นได้แล้วใช้หรือไม่

¹³³ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) หน้า 55-56

¹³⁴ HR Consultant by Wimolmas, EP.2 หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล-กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล PDPA[Online] แหล่งที่มา: <https://www.hrconsultant.training/post/lawful-basis-for-processing>[22 มิ.ย. 64]

๓. การประมวลผลข้อมูลดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาว่าผลประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องสำคัญกว่าผลประโยชน์โดยชอบธรรมที่ถูกกล่าวอ้างและเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถคาดหมายได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองจะถูกประมวลผลดังกล่าว¹³⁵

สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ประสงค์จะอ้างอิงฐานการประมวลผลฐานนี้ที่จะต้องตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่ากิจกรรมการประมวลผลของตนเองนั้นเข้าหลักเกณฑ์ผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการหรือผู้ประมวลผลควรที่จะต้องเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับการตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแล¹³⁶

ข้อควรระวังคือต้องแยกการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้ออกระหว่าง “ฐานของสัญญา” “ฐานยินยอม” และ “ฐานประโยชน์โดยชอบธรรม”

กรณีตัวอย่าง ผู้ประกอบการร้านค้า e-Commerce ใช้ข้อมูลหมายเลขโทรศัพท์ของลูกค้าที่ให้ไว้เพื่อทำการจัดส่งสินค้าเพื่อติดต่อเสนอโปรโมชั่นพิเศษเฉพาะลูกค้ารายบุคคล หากพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่าการติดต่อเพื่อเสนอโปรโมชั่นใหม่พิเศษให้แก่ลูกค้ารายบุคคล ไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายที่มีกับลูกค้าแต่อย่างใด จึงไม่สามารถอ้างอิงฐานการปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่สามารถอ้างอิงฐานเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายได้โดยผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องทำการประเมินตนเองโดยใช้บททดสอบ Three-part test ที่อธิบายไปข้างต้นเพื่อทำการประเมิน เช่น

๑. การติดต่อเสนอโปรโมชั่นพิเศษเฉพาะลูกค้ารายบุคคลเป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและไม่ขัดต่อกฎหมาย

๒. ในการเสนอโปรโมชั่นพิเศษเฉพาะลูกค้ารายบุคคลให้แก่ลูกค้านั้นหากผู้ประกอบการไม่มีวิธีการอื่นแล้ว การโทรศัพท์ติดต่อนี้ก็ถือว่าเป็นไปเท่าที่จำเป็น

๓. โดยปกติแล้วลูกค้าของร้านค้า e-Commerce ย่อมมีความคาดหมายว่าจะได้รับการ ติดต่อจากร้านค้าเพื่อเสนอโปรโมชั่นพิเศษเฉพาะลูกค้ารายบุคคล หากในการติดต่อลูกค้าผู้ประกอบการดำเนินการโดยไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของลูกค้าจนเกินไป เช่น ติดต่อนอกเวลาทำการ ก็อาจจะประเมินได้ว่ามีความเหมาะสม

¹³⁵ Ruler Consulting, ฐานการประมวลผลข้อมูลเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายตาม PDPA คืออะไร??[Online] แหล่งที่มา: <https://www.blockdit.com/posts/5f685ca8617d470cc4a89cee>[22 มิ.ย. 64]

¹³⁶ เรื่องเดียวกัน

บทที่ ๕

สรุปและเสนอแนะ

๕.๑ บทสรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันธุรกิจขายของออนไลน์ หรือ e-Commerce มีการเติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นยุคที่มีความเสรีทางด้านการซื้อขายผ่านโลกไร้พรมแดนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต e-Commerce Platforms คือ แพลตฟอร์มขายของออนไลน์ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ที่ช่วยให้ผู้ขายและผู้ซื้อเกิดการแลกเปลี่ยนซื้อขายผ่านทางออนไลน์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ขายสามารถสร้างร้านค้าออนไลน์ได้สะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีช่องทางการอำนวยความสะดวกหลากหลายช่องทาง เช่น แอปพลิเคชัน เว็บไซต์, แพลตฟอร์ม Social Media ต่าง ๆ โดยนอกจากช่องทางในการซื้อ - ขายสินค้าบนเว็บไซต์ของผู้ประกอบการแล้วนั้นยังมี E-marketplace หรือ เว็บไซต์ที่เป็นสื่อกลางการติดต่อซื้อ - ขาย เช่น Lazada Shopee JD Central และ Pomelo รวมไปถึง e-Commerce ในรูปแบบการให้บริการสื่อออนไลน์สตรีมมิ่ง เช่น Netflix Viu LineTV WeTV และ Spotify

ข้อมูลส่วนบุคคลที่ทางผู้ประกอบการเก็บได้นั้นถือเป็นข้อมูลหรือทรัพย์สินที่สำคัญของบริษัทและยังถือเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การทำธุรกิจบนโลกออนไลน์นั้นประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อเป็นการสร้างกฎเกณฑ์และสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกวิธีเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนคนไทย อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติซึ่งเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเศรษฐกิจไทย อย่างไรก็ตามมองครุฑธุรกิจภาคเอกชนส่วนใหญ่ที่มีความกังวลต่อการประกาศและบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นอย่างมาก เนื่องจากบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความรับผิดชอบทางอาญาอยู่ด้วย โดยสรุปแล้วการยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ สามารถใช้ทฤษฎีองค์ประกอบความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญาอ้างอิงด้วยหลักการยกเว้นความรับผิดชอบในสาระสำคัญตามประมวลกฎหมายอาญาได้

หลักความยินยอมตามบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ต้องเป็นความยินยอมอันบริสุทธิ์ ไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดี และเป็นความยินยอมที่มีอยู่จนถึงขณะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด โดยต้องแยกแยะให้ตีว่าเป็นความยินยอมที่ทำให้ “การกระทำไม่เป็นความผิดเพราะขาดองค์ประกอบภายนอก” หรือ ความยินยอมทำให้ “การกระทำที่ครบทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายในไม่เป็นความผิด”

โดยสรุปคือพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบก่อนหรือในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต่าง ๆ หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือต้องมีการขออนุญาตก่อนในทุกกรณี *เว้นแต่* เจ้าของข้อมูลมีการรับทราบรายละเอียดการเก็บข้อมูลนั้นอยู่แล้ว และ ข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๔ และ ในมาตรา ๘๐ วรรคสอง

ในการจะใช้ฐานการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคแรก ต้องวิเคราะห์ตามโครงสร้างทางอาญา โดยการกระทำต้องครบตามองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้หลักที่ว่าความจริงเป็นผลร้ายแต่ความเข้าใจเป็นผลดี ให้ถือผลตามกฎหมายตามความเข้าใจ โดยมีข้อยกเว้นที่ มาตรา ๖๒ วรรค ๒ ถ้าความเข้าใจผิดนั้นเกิดจากความประมาทยังคงต้องรับผิดชอบประมาท โดยสรุปแล้วหากผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดก็ถือว่าไม่มีเจตนาที่จะทำผิด รวมถึงในกรณีที่หากผู้กระทำรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดใดเท่าใด ก็ถือเป็นการกระทำที่มีเจตนาในการกระทำผิดเท่านั้น ภายใต้เงื่อนไข “ประสงค์ต่อผล” หรือ “เล็งเห็นผล” และโดยจะต้องไม่เกินความจริงด้วย

การสำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้การกระทำนั้น “ไม่เป็นความผิด” มีได้หลายกรณี เช่น ๑. สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้ผู้กระทำ *มีอำนาจที่จะกระทำได้ตามประมวลกฎหมายอาญา* มีหลายกรณี เช่น ป้องกันโดยสำคัญผิด แพทย์ทำแท้งให้แก่หญิงมีครรภ์โดยสำคัญผิด หรือสำคัญผิดว่าผู้เสียหายยินยอม ๒. สำคัญผิดว่ามีข้อเท็จจริงซึ่งทำให้ผู้กระทำ *มีอำนาจที่จะกระทำได้ตามกฎหมายอื่น ๆ* เช่น สำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่ามีอำนาจในการกระทำตามกฎหมายแพ่งได้ ซึ่งการไม่รู้กฎหมายแพ่งถือเป็นความสำคัญผิดในข้อเท็จจริงได้ทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดในทางอาญา

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอังกฤษ ๒๐๑๘ (UK DPA) เป็นการดำเนินการของสหราชอาณาจักรตามระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลทั่วไป (GDPR) โดยมีการบัญญัติว่าทุกคนที่รับผิดชอบในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดซึ่งเรียกว่า 'หลักการปกป้องข้อมูล' GDPR ของสหราชอาณาจักร(UK GDPR) มีการกำหนดข้อยกเว้นความยินยอมในฐานสัญญา และฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมด้วย และเนื่องจากฐานนี้เป็นคำที่ค่อนข้างกว้างซึ่งสามารถเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลที่สามตลอดจนผลประโยชน์ทางการค้าและผลประโยชน์ทางสังคมในวงกว้าง ดังนั้น UK GDPR จึงระบุถึงการใช้ข้อมูลของลูกค้าหรือพนักงาน การตลาด การป้องกันการฉ้อโกง การถ่ายโอนภายในกลุ่ม หรือการรักษาความปลอดภัยด้านไอทีว่าเป็นผลประโยชน์ที่ถูกต้องตามกฎหมายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังระบุด้วยว่าผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดทางอาญาที่อาจเกิดขึ้นหรือภัยคุกคามด้านความปลอดภัยต่อเจ้าหน้าที่ โดยพื้นฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายมีสามองค์ประกอบ (three-part test) ดังต่อไปนี้ ๑. ระบุผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ๒. แสดงว่าการประมวลผลมีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุและ ๓. สมดุลกับผลประโยชน์ สิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคล โดยผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย

ในขณะที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๔ สามารถประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมหากเข้าเงื่อนไขฐานประโยชน์อันชอบธรรมแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญเพื่อที่จะสร้างสมดุลและเพิ่มความสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูล อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงในการรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลให้มากที่สุด การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนี้ คือข้อกำหนด "ข้อยกเว้นสำหรับความยินยอม" ซึ่งกฎหมายจะอนุญาตให้ธุรกิจสามารถเก็บรวบรวมและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อ "วัตถุประสงค์โดยชอบด้วยกฎหมาย" การปรับปรุงธุรกิจและขอบเขตการวิจัยและพัฒนาที่กว้างขึ้น

การตีความ "ข้อยกเว้น" ในการขอความยินยอมหรือพูดอีกนัยหนึ่งคือ "ไม่ต้องขอ" ความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในฐานสัญญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) และ (๕) ข้อยกเว้นฐานประโยชน์อันชอบธรรมค่อนข้างคลุมเครือและไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ยากต่อการวิเคราะห์ขอบเขตการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลตามสัญญาแต่ละประเภทซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่ยอมรับได้ ผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยทั่วไปถือว่าเป็นสถานการณ์ที่มีเหตุผลที่น่าสนใจสำหรับการรวบรวมและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลและในกรณีที่ผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของแต่ละบุคคลมีเพียงเล็กน้อย แม้ว่าสิ่งนี้จะให้ความยืดหยุ่นกับกฎหมาย แต่ก็สร้างความไม่แน่นอนอย่างมากสำหรับธุรกิจที่ต้องการรักษาการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายมีความอ่อนไหว และผันผวนสำหรับการตีความการใช้งาน แต่ถ้ามีการตีความตามองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญา จะใช้ฐานการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคแรก โดยการกระทำต้องครบตามองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้หลักที่ว่าความจริงเป็นผลร้ายแต่ความเข้าใจเป็นผลดี ให้ถือผลตามกฎหมายตามความเข้าใจ ในการพิจารณาว่าผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายมีผลอย่างไรในโลกแห่งความเป็นจริงที่สามารถพิจารณาถึงสองกรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาพจากกล้องวงจรปิดโดยนายจ้างเพื่อลงโทษทางวินัยซึ่งถูกตัดสินต่อหน้าคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลของไอร์แลนด์ในปี ๒๐๑๗

ในกรณีแรก คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลตัดสินว่าบริษัทไม่มีความผิด เนื่องจากแสดงถึงผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีมากกว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของข้อมูลของพนักงาน

ในกรณีที่สอง มีรูปแบบข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงกันคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลตัดสินว่า บริษัทมีความผิด เนื่องจากบริษัทไม่ได้แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายเพียงพอในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานและถือเป็นการละเมิด GDPR เนื่องจากในกรณีนี้บริษัทมีการลงโทษทางวินัยพนักงานไปแล้ว แต่หลังจาก

นั้นยังมีการไปร้องขอและรับภาพจากกล้องวงจรปิดและบันทึกเสียงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากลูกค้าโดยสันนิษฐานว่าจะเก็บไว้เป็นบันทึก

ในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นจะต้องขอความยินยอมแต่อาจจะนำไปสู่การสำคัญผิดในสาระสำคัญได้ เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานและความปลอดภัยของลูกค้า แม้ว่าจะสามารถทำได้โดยอ้างฐานเพื่อประโยชน์โดยชอบธรรม แต่เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิพนักงานจนเกินไปซึ่งจะนำไปสู่การสำคัญผิดในการขอยกเว้นความยินยอมตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๒๔ จึงควรติดกล้องวงจรปิดในตำแหน่งที่เหมาะสมและมีป้ายกำกับว่า “CCTV กำลังทำงาน”

กรณีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายมีความอ่อนไหว และผันผวนสำหรับการตีความการใช้งาน ข้อเท็จจริงที่ว่านายจ้างอาจมีผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายในการรวบรวมหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานเพื่อให้แน่ใจว่าพนักงานได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตนอย่างถูกต้อง สามารถรวมอยู่ในข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔(๕) ได้หรือไม่ ถ้ามีการตีความตามองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญา จะใช้ฐานการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคแรก โดยการกระทำต้องครบตามองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้หลักที่ว่าความจริงเป็นผลร้าย แต่ความเข้าใจเป็นผลดี ให้ถือผลตามกฎหมายตามความเข้าใจ

ดังนั้นผู้กระทำผิดอาจเหตุเข้าใจผิดในสาระสำคัญในการใช้ข้อยกเว้นในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ต้องขอความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔ (๕) ฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะทำให้เข้าข่ายยกเว้นความผิดตามกฎหมายอาญา การกระทำของนายจ้างที่ต้องการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อประเมินความประพฤติพนักงานการกระทำครบองค์ประกอบความผิดทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายในตามองค์ประกอบทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำที่ผ่านกระบวนการคิดและตกลงใจที่จะกระทำอย่างรู้สำนึกโดยมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผล ในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธินั้นนอกจากจะป้องกันสิทธิของตนเองแล้วยังสามารถป้องกันสิทธิของผู้อื่นที่เป็นลูกค้าอีกด้วย โดยเข้าตามหลักเกณฑ์ในการป้องกันสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายต้องประกอบไปด้วยผู้กระทำจะต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตราย, ภัยอันตรายนั้นเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงได้และกระทำพอสมควรแก่เหตุ โดยการกระทำภายในขอบเขตอำนาจที่กฎหมายกำหนดตามข้อยกเว้นใน พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๕) ฐานผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นความยินยอมจึงทำให้การกระทำที่ครบทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายในไม่เป็นความผิดโดยถือว่าความยินยอมนั้นยกเว้นการกระทำความผิดตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตามการจะกล่าวอ้างการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อยกเว้นความยินยอมเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ย่อมได้ แต่ตัวผู้ประกอบการก็จะมีต้นทุนทางโอกาสบางอย่างที่เสียไป ทั้งต้นทุนทางด้านเวลา ทางทุนทรัพย์ ชื่อเสียง และความไว้วางใจจากลูกค้า ดังนั้นจึงควรปฏิบัติถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตั้งแต่แรกดีกว่า นั่นจึงเป็นเหตุให้ต้องออกแนวทางปฏิบัติในการใช้กฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับพนักงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ใช้ และประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายมากขึ้นเพื่อจะได้ไม่เอาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในธุรกิจไปเป็นเหตุให้เกิดการสำคัญผิด

แนวปฏิบัติในการใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นตัวช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ e-Commerce เข้าใจในหลักการและข้อกำหนดในการกระทำที่เป็นไปตามบทบัญญัติตามกฎหมาย แนวปฏิบัตินี้จะกลายเป็นคู่มือในการประกอบธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประมวลผลในการยกเว้นความยินยอมในฐานะสัญญาและในฐานะของประโยชน์โดยชอบธรรมตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) และมาตรา ๒๔(๕)

เพื่อลดปัญหาในการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงในข้อยกเว้นความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา ๒๔(๓) และ มาตรา ๒๔(๕) แบบไม่มีขอบเขตอาจถือเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการ e-Commerce ต้องรับผิดชอบทางอาญา จึงมีความจำเป็นต้องใช้หลักการสำคัญผิดในสาระสำคัญของข้อเท็จจริงตาม มาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาประกอบเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้ประกอบการ e-Commerce ควรจะมีแนวปฏิบัติเบื้องต้นที่ผู้ประกอบการจะสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการในพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับการพัฒนาธุรกิจ อีกทั้งยังเป็นกฎหมายที่มีความใหม่มากกับประเทศไทยซึ่งแม้แต่นักกฎหมายเองนั้นก็ยังไม่มีความเข้าใจไม่ตรงกันและยังหาบรรทัดฐานที่แน่นอนไม่ได้เนื่องจากกฎหมายยังไม่ได้มีการบังคับใช้จริงและยังไม่มีฎีกาประกอบคำพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความตื่นรู้ถึงข้อมูลที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจเสมอและสร้างความเข้าใจให้กับทั้งระบบตั้งแต่คนในองค์กร คู่ค้า หรือแม้กระทั่งลูกค้าเองก็ตาม โดยเบื้องต้นอาจจะเป็นการจัดให้พนักงานในบริษัททุกแผนกเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้งกับของภาครัฐและเอกชน เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีผลเกี่ยวเนื่องกับการทำงานในองค์กรทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทรัพยากรบุคคล, ฝ่ายไอที, ฝ่ายการตลาด และแผนกอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้กล่าวถึง

อีกทั้งผู้ประกอบการควรจะต้องมีการวางระบบการกำกับดูแลและมีกระบวนการสนับสนุนที่เหมาะสม ตลอดจนถึงเทคโนโลยีด้านความปลอดภัยที่เหมาะสม รวมถึงแนวปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลในองค์กรรวม ซึ่งประกอบไปด้วย การป้องกัน การตรวจจับ และการมีแผนรับมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการแพลตฟอร์ม e-Commerce ที่จะต้องแสดงความมุ่งมั่นในการปกป้องข้อมูลและตอบสนองต่อข้อสงสัยหรือความกังวลของลูกค้าหรือผู้ใช้งาน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความไว้วางใจ โดยมีการวางแผนเสริมความปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อสร้างการเติบโตในระยะยาว ผู้ประกอบการธุรกิจ e-Commerce ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการประเมินและพัฒนากลยุทธ์และมาตรการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บริการธุรกรรมออนไลน์ที่มีความปลอดภัยสูงสุดต่อลูกค้าหรือผู้ใช้งานแพลตฟอร์ม สำหรับผู้ประกอบการ e-Commerce ขนาดย่อมนั้นก็ควรที่เข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งควรที่จะหาข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและยึดถือเป็นคู่มือการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกต้องในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้กระทบกับธุรกิจให้น้อยที่สุด โดยสรุปผู้ประกอบการ e-Commerce ควรใช้ระบบจัดเก็บข้อมูลที่มีมาตรฐาน มีการสร้าง Privacy Policy ข้อมูลต้องชัดเจนเน้นเรื่องการใช้งานให้ง่ายเข้าใจ เพื่อให้ผู้ใช้งานไม่รู้สึกยุ่งยาก

แนวปฏิบัติในการใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นตัวช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) เข้าใจในหลักการและข้อกำหนดในการกระทำที่เป็นไปตามบทบัญญัติตามกฎหมาย แนวปฏิบัตินี้จะกลายเป็นคู่มือในการประกอบธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประมวลผลในการยกเว้นความยินยอมในฐานะสัญญาและในฐานะของประโยชน์โดยชอบธรรมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔(๓) และมาตรา ๒๔(๕)

การขอความยินยอม (Consent) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุดเพราะถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแล้วผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ก็ไม่อาจนำข้อมูลนั้นมาใช้ได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความยินยอมแล้วก็จำเป็นต้องใช้ข้อมูลตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ และจะต้องดูแลรักษาข้อมูลนั้นให้ปลอดภัย ป้องกันผู้อื่นละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลด้วย โดยหลักการขอความยินยอมการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล จะต้องแจ้งรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูล การใช้ หรือเผยแพร่ให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนหรือขณะเก็บรวบรวมข้อมูล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทราบว่า จะจัดเก็บข้อมูลอะไรบ้าง รวมถึงระยะเวลาการจัดเก็บ สถานที่ และวิธีการติดต่อกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการทำธุรกิจ e-Commerce นั้นล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ในการประมวลผลกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการให้แนวปฏิบัติของการทำการตลาดแบบตรง

ระบบสมาชิกสะสมแต้ม การใช้เครือข่ายสังคมเพื่อกระตุ้นยอดขาย (Social Network) หรือการทำโฆษณาตามพฤติกรรมออนไลน์ ล้วนแล้วแต่อยู่ในฐานที่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมด

แนวทางปฏิบัติในการ **ขอความยินยอม** จากเจ้าของข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒ มีดังต่อไปนี้

๑. ในการเก็บข้อมูลต้องทำการแจ้งสิทธิ์และวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนเสมอ โดยต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการแยกวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและถ้ามีมากกว่าหนึ่งวาระต้องทำการแยกวัตถุประสงค์ไม่ปะปนกัน
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต้องเก็บเท่าที่จำเป็นภายใต้วัตถุประสงค์นั้นและต้องทำตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งเอาไว้เท่านั้น ในส่วนของวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้รับคามยินยอมไปแล้ว ต้องให้เจ้าของข้อมูลยินยอมอีกรอบทุกครั้ง ในกรณีสมัครสมาชิกบนเว็บไซต์ควรมีข้อกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรระบุบนเว็บก่อนเจ้าของข้อมูลจะทำการใส่ข้อมูลลงไปเพื่อสมัคร
๓. การขอความยินยอมต้องเป็นไปอย่างสุจริต ไม่มีเงื่อนไขในการลดทอนประโยชน์ต่าง ๆ เว้นแต่จะแจ้งถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ไม่ให้ข้อมูล
๔. เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถแจ้งขอการลบหรือถอนความยินยอมได้ทุกเมื่อ และต้องทำได้โดยง่าย
๕. ข้อมูลที่เก็บบันทึกไว้ต้องให้สิทธิเจ้าของข้อมูลในการแก้ไขหรือตรวจสอบได้ตลอดเวลา และต้องสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
๖. ข้อมูลที่จัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

แนวทางปฏิบัติในการประมวลผลโดยใช้ **ข้อยกเว้นความยินยอม ฐานสัญญา**

การเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผย “ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data)” ที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อเข้าทำสัญญาหรือจำเป็นเพื่อปฏิบัติตามสัญญาตัวอย่าง เช่น การประมวลผลข้อมูล ผู้สมัครบัตรเครดิตเพื่อประกอบการตัดสินใจในการอนุมัติบัตรเครดิต การประมวลผลที่อยู่ลูกค้าเพื่อจัดส่งสินค้า การประมวลผลบัญชีธนาคารลูกค้าเพื่อจ่ายค่าจ้าง ข้อควรระวังเกี่ยวกับ “ความจำเป็นในการปฏิบัติตามสัญญา” คือ การประมวลผลในฐานนี้ต้องเป็นไปอย่างเฉพาะเจาะจงตามที่ระบุไว้ในสัญญานั้น ๆ ซึ่ง “ความจำเป็นในที่นี้” จะจำกัดขอบเขตอยู่ที่การปฏิบัติตามสัญญาในการดำเนินงานที่เป็นปกติเพื่อให้บรรลุข้อสัญญาเท่านั้น เช่น ในกรณีธุรกิจ e-Commerce การประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดส่งสินค้าเป็นเรื่องจำเป็นในการปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายสินค้า กรณีประมวลผลในด้านอื่น ๆ ไม่จะอยู่นอกขอบเขตของฐานสัญญา ซึ่งผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอาจจะพิจารณาการใช้ฐานความยินยอม หรือ ฐานเพื่อประโยชน์โดยชอบธรรมแทน

แนวทางปฏิบัติในการประมวลผลโดยใช้ *ข้อยกเว้นความยินยอม* *ฐานผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย*

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่จำเป็นเพื่อประโยชน์อันชอบธรรมของผู้ควบคุมข้อมูลหรือบุคคลอื่นสาระสำคัญคือประโยชน์อันชอบธรรมนั้น ‘ต้องไม่เกินไปกว่าความคาดหมายของเจ้าของข้อมูล’ โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องใช้ดุลยพินิจซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์อันชอบธรรมเพื่อไม่ให้ขัดกับสิทธิและประโยชน์เนื่องจากกฎหมายไทยไม่ได้กำหนดรายละเอียดอื่นใดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพิจารณาอ้างอิงฐานการประมวลผลนี้ ดังนั้นในการประเมินตามหลักเกณฑ์ว่าจะสามารถประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในฐานผลประโยชน์โดยชอบธรรมได้หรือไม่ให้ใช้แนวทางของ GDPR (Three-part-test) แทน

ข้อควรระวังคือต้องแยกการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้ออกระหว่าง “ฐานของสัญญา” “ฐานยินยอม” และ “ฐานประโยชน์โดยชอบธรรม”

เมื่อผู้ประกอบการหรือองค์กรปฏิบัติตามแนวทางข้างต้นแล้วนั้นจะช่วยลดโอกาสเสี่ยงในการสำคัญผิดในข้อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากผู้ประกอบการขนาดย่อมมักมีความเข้าใจผิด ๆ ในเรื่องความปลอดภัยของเว็บไซต์ ที่จะเป็นการดูแลโดยผู้ให้บริการด้านไอทีที่โฮสต์เว็บไซต์บริษัทว่าจ้าง จึงพึงพอใจกับการวางนโยบายความเป็นส่วนตัวส่วนตัวแบบง่าย ๆ บนเว็บไซต์และมักจะคิดว่าบริษัทที่ดูแลด้านนี้จะมีการปฏิบัติตามแนวทางของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และเรื่องกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไม่ใช่เรื่องที่ผู้ประกอบการที่ซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างบริษัทไอทีนั้นจะต้องให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามการไม่รู้หรือการเพิกเฉยต่อกฎหมายนั้นไม่ใช่ข้อแก้ตัว และการขาดภาระผูกพันภายใต้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ก็ไม่สามารถแก้ตัวเมื่อเกิดการละเมิดได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมด้านการปกป้องข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่พนักงานจะสามารถปกป้องความเป็นส่วนตัวได้ดีขึ้นเมื่อพวกเขาสามารถรับรู้ถึงปัญหาของข้อมูลส่วนบุคคลได้

สุดท้ายนี้ขอแนะนำให้ทางภาครัฐพิจารณาในการเพิ่มข้อยกเว้นในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการปรับปรุงธุรกิจโดยการตรากฎหมายลำดับรองเพื่ออนุญาตให้ใช้หลัก “ถือว่ายินยอม” ในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไทยเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้สร้างประสิทธิผลในทุก ๆ ด้านไม่ใช่แค่เพียงคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว แต่ภาคเอกชนยังสามารถใช้ข้อมูลอย่างมีกฎเกณฑ์และอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเสียหายต่อตัวเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอีกด้วย เพื่อลดอัตราความเสี่ยงในการสำคัญผิดในสาระสำคัญในการใช้ข้อมูลโดยไม่ต้องขอความยินยอมตามหลักกฎหมาย และเพื่อเป็นการพัฒนาการปกป้องความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่ต้องพึ่งพา Big Data เพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับเศรษฐกิจ และในท้ายที่สุดที่สุดผู้ใช้งานแพลตฟอร์มอาจจะไม่สะดอกและนำไปสู่ "ความเหนื่อยล้าในการยินยอม" ได้

บรรณานุกรม

กฤษฎ์ อุทัยรัตน์, ห้ามประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่จะมีฐานหรือเหตุแห่งการประมวลผลให้ทำได้ตามกฎหมาย[ONLINE] แหล่งที่มา: [HTTPS://1TH.ME/TU9XI](https://1th.me/tu9xi)[22 มิ.ย. 64]

กองระบบและบริหารข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, “ทำไมต้อง BIG DATA?” แหล่งที่มา: <https://www.ops.go.th/main/index.php/knowledge-base/article-pr/657-big-data> [5 พ.ค. 64]

ดร. อุทัย อาทิวา, ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง, 2558)

นายยิ้ม, “นายความคดีอาญา” แหล่งที่มา: <https://www.tanaiyim.com/14732153/นายคดีอาญา>[22 มิ.ย. 64]

ธนาคารไทยพาณิชย์, PDPA ในฐานะเจ้าของข้อมูล เรามีสิทธิทำอะไรได้บ้าง?[Online] แหล่งที่มา: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/pdpa-rights.html>[22 มิ.ย. 64]

ธรรมนิติ, “บทลงโทษทางอาญา ทางปกครอง ของ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 28 พ.ค. 2563” แหล่งที่มา: https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3883:act-personal-information-penaltie&catid=29&Itemid=180&lang=th [5 พ.ค. 64]

ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง, พีรพัฒน์ โชคสุวัฒน์สกุล, ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ, ชวิน อุ่นภัทร และ จูติรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562)

ประชาชาติธุรกิจ. 2564 “กรม. ไฟเขียว ขยายเวลาบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ออกไป 1 ปี”. แหล่งที่มา: <https://www.prachachat.net/ict/news-662875> [5 พ.ค. 64]

ประมวลกฎหมายอาญา

พันตำรวจเอก อังกูร วัฒนรุ่ง, “ความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ตาม พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙”

ไพบูรย์ ชูวัฒนกิจ, “บทที่ ๑๑ โครงสร้างควมรับผิดชอบทางอาญา” แหล่งที่มา: http://www.elfhs.ssru.ac.th/kamonwan_na/file.php/1/_11_.pdf [5 พ.ค. 64]

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

พวงผกา มุ่งดี, “การป้องกันสิทธิตามกฎหมายอาญา,” วารสารมหาลัยพายัพ ปีที่ 28, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 กรกฎาคม-ธันวาคม 2561: 14

รายงานประจำปี 2562 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) หน้า 16 แหล่งที่มา: https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20201103152522.pdf [5 พ.ค. 64]

รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี, “การกระทำเพื่อป้องกันเพราะความสำคัญผิด,” วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563 : 99

วรภัตสร พันธุ์เกษม, “วิทยานิพนธ์ การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย : ศึกษากรณีบุคคลถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง,” (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560), หน้า32

ศาสตราจารย์ ดร. ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รณกรณ์ บุญมี, “กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป” ครั้งที่ 22 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2564)

ศาสตราจารย์ ดร.นนทวัฒน์ บรมานันท์, “ครั้งที่ 2 หลักพื้นฐานของกฎหมายปกครอง’ แหล่งที่มา:<http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1229> [5 พ.ค. 64]

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, ศัพท์ควรรู้ e-Commerce[Online] แหล่งที่มา:<https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/terminology/หมวดหม-E/252.aspx>[22 มิ.ย. 64]

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2563 Thailand Internet User Behavior 2020[Online] แหล่งที่มา: <https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2020.aspx>[22 มิ.ย. 64]

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2562 Value of e-Commerce Survey in Thailand 2019[Online] แหล่งที่มา: <http://blog.bru.ac.th/wp-content/uploads/bp-attachments/35694/เอกสารการแถลงผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์-ปี-2562.pdf>[22 มิ.ย. 64]

สำนักงานพีซีริทนายความ, การกระทำโดยสำคัญผิด[Online] แหล่งที่มา: <https://www.peesirilaw.com/เกี่ยวกับกฎหมาย/การกระทำโดยสำคัญผิด.html>[8 มิ.ย. 64]

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), รายงานประจำปี 2562[Online] แหล่งที่มา: https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20201103152522.pdf[22 มิ.ย. 64]

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, “แนวโน้มคนไทยใช้สมาร์ตโฟนมากขึ้น” แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/ActivityNSO/A24-05-60.aspx>[5 พ.ค. 64]

สุพิศ ประณีตพลกรัง, การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection) ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2563)

สุพิศ ประณีตพลกรัง, “หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา” ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560)

สวีสวีคอมเมอร์ซ, P002: ประเภทของE-COMMERCE มีอะไรบ้าง[ONLINE] แหล่งที่มา: <HTTPS://WWW.SAWASDEE-ECOMMERCE.COM/CONTENTS/ประเภทของ-E-COMMERCE-มีอะไรบ้าง/>[22 มิ.ย. 64]

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, ความรู้เกี่ยวกับ : เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)[Online] แหล่งที่มา: <shorturl.asia/dPrSW>[22 มิ.ย. 64]

อ.ดิศรณ์ ลิขิตวิฑูชาวุฒิ, “สัมมนากฎหมายอาญาทั่วไป (น.110): การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา” แหล่งที่มา: <https://www.law.tu.ac.th/blog/wp-content/uploads/2019/09/การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา.pdf> [5 พ.ค. 64]

เอนไลเทิน คอร์ปอเรชั่น, “โครงสร้างความรับผิดทางอาญา” แหล่งที่มา: <https://www.elt-corp.com/index.php/research-library/articles/item/47-crimestructure> [5 พ.ค. 64]

อรพิน ยิ่งยงพัฒนา, PDPA พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล บรรทัดฐานใหม่ของชีวิตดิจิทัล[Online] แหล่งที่มา: <https://brandinside.asia/pdpa-privacy-law/>[22 มิ.ย. 64]

Annex A PDPAs Framework for the Collection Use and Disclosure of Personal Data 1 Feb 2021 p. 3-4 Available from:<https://www.pdpc.gov.sg/-/media/Files/PDPC/PDF-Files/Advisory-Guidelines/AG-on-Key-Concepts/Annex-A--PDPAs-Framework-for-the-Collection-Use-and-Disclosure-of-Personal-Data-1-Feb-2021.pdf?la=en> [5 May 21]

Asia Law Network, The Case of “I did not know that I needed a Personal Data Protection Policy in My Organisation”[Online] Available from:<https://learn.asialawnetwork.com/2019/01/24/case-not-know-needed-personal-data-protection-policy-organisation/>[22 June 21]

BANGKOK POST, “THE REACH AND LIABILITIES OF THE PERSONAL DATA PROTECTION ACT” AVAILABLE FROM: <https://www.bangkokpost.com/business/1741919/the-reach-and-liabilities-of-the-personal-data-protection-act> [5 May 21]

Bryan Tan, 2020 “Singapore updates personal data protection law” available from : <https://www.pinsentmasons.com/out-law/news/singapore-updates-personal-data-protection-law> [5 May 21]

Caroline Hopland, Hunter Dorwart and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2020 “SINGAPORE’S PERSONAL DATA PROTECTION ACT SHIFTS AWAY FROM A CONSENT-CENTRIC FRAMEWORK” Available from: <https://fpf.org/blog/singapores-personal-data-protection-act-shifts-away-from-a-consent-centric-framework/> [5 May 21]

Data Protection Commission, Case Studies[Online] Available from : <https://www.dataprotection.ie/en/pre-gdpr/case-studies>[29 JUNE 21]

DREW & NAPIER, DATA PROTECTION MID-YEAR UPDATE[ONLINE] AVAILABLE FROM: [HTTPS://WWW.DREWNAPIER.COM/DREWNAPIER/MEDIA/DREWNAPIER/CLIENT-UPDATE-DATA-PROTECTION-MID-YEAR-UPDATE-2019.PDF](https://www.drewnapier.com/drewnapier/media/drewnapier/client-update-data-protection-mid-year-update-2019.pdf)[29 JUNE 21]

Eileen Yu, “Singapore updates data protection law to exclude user consent for 'legitimate' business purposes” Available from: <https://www.zdnet.com/article/singapore-updates-data-protection-law-to-exclude-user-consent-for-legitimate-business-purposes/?fbclid=IwAR3r8-lQke0y6hb51fmsDJUpN3YW28-fWPKLotge58VFJXF9a5nQOf1pB24>[5 May 21]

Gov.UK, Data Protection[Online] Available from: <https://www.gov.uk/data-protection>[22 June 64]

HR Consultant by Wimolmas, EP.2 หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล-กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล PDPA[Online] แหล่งที่มา:<https://www.hrconsultant.training/post/lawful-basis-for-processing>[22 มิ.ย. 64]

Information Commissioner's Office, Guide to the UK General Data Protection Regulation (UK GDPR)[Online] Available from: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/>[22 June 64]

Information Commissioner's Office), Legitimate interests[Online] Available from : <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/lawful-basis-for-processing/legitimate-interests/>[22 June 64]

Justia, Mistake[Online] Available from: <https://www.justia.com/criminal/defenses/mistake/>[22 June 64]

Legislation.gov.uk, Article 6 Lawfulness of processing[Online] Available from : <https://www.legislation.gov.uk/eur/2016/679/article/6>[22 June 64]

Mcadmin, Data-Driven Marketing คืออะไร? ทุกสิ่งที่คุณควรต้องรู้ในปี 2020 นี้[Online] แหล่งที่มา: <https://th.heroleads.asia/blog/data-driven-marketing/>[22 มิ.ย. 64]

PDPA PRO, เคลียร์ข้อเรื่อง consent ตาม PDPA[Online] แหล่งที่มา: <https://pdpa.pro/blogs/pdpa-consent>[22 มิ.ย. 64]

Pea Tanachote, 5 เหตุผลที่นักการตลาดอย่างคุณต้องเริ่มสนใจแพลตฟอร์มสุดฮิตที่ชื่อว่า "TikTok"[Online] แหล่งที่มา: <https://thegrowthmaster.com/blog/tiktok-for-marketer>[22 มิ.ย. 64]

PERSONAL DATA PROTECTION COMMISSION SINGAPORE, 2021 “ADVISORY GUIDELINES ON KEY CONCEPTS IN THE PERSONAL DATA PROTECTION ACT” AVAILABLE FROM: <https://www.pdpc.gov.sg/-/media/Files/PDPC/PDF-Files/Advisory-Guidelines/AG-on-Key-Concepts/Advisory-Guidelines-on-Key-Concepts-in-the-PDPA-1-Feb-2021.pdf?la=en> [5 July 21]

Rachkorn U., ทำการตลาดอย่างไร้ใจด้วย Predictive Marketing[Online] แหล่งที่มา: <https://thegrowthmaster.com/blog/predictive-marketing>[22 มิ.ย. 64]

Ruler Consulting, ฐานการประมวลผลข้อมูลเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายตาม PDPA คืออะไร?? [Online] แหล่งที่มา: <https://www.blockdit.com/posts/5f685ca8617d470cc4a89cee>[22 มิ.ย. 64]

Ruler, “บทลงโทษตาม พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA ของไทย” แหล่งที่มา: <https://dporuler.com/บทความ/บทลงโทษpdpa/> [5 พ.ค. 64]

SINGAPORE STATUTES ONLINE, “PERSONAL DATA PROTECTION ACT 2012” AVAILABLE FROM: <https://sso.agc.gov.sg/Act/PDPA2012#pr15-> [5 July 21]

Sorntumweb, การเก็บข้อมูลสถิติ ของเว็บไซต์[Online] แหล่งที่มา:<https://www.สอนทำเว็บ.com/การเก็บข้อมูลสถิติ-ของ/>[22 มิ.ย. 64]

Supagrid Tangsermsit, มาเก็บข้อมูลบน Web Browser กัน!!! [Online] แหล่งที่มา: <https://medium.com/@boyisboyis/มาเก็บข้อมูลบน-web-browser-กัน-e49e457fd1da>[22 มิ.ย. 64]

SXD, 10 แพลตฟอร์มขายของออนไลน์ ยอดนิยมจากทั่วโลก 2020[Online] แหล่งที่มา: <https://siam.delivery/blogs/e-commerce-platform-2020/>[22 มิ.ย. 64]

Sunnywalker, “ความคืบหน้า พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อิง GDPR มากขึ้น แต่เอกชนกังวลเพราะมีโทษอาญาด้วย” แหล่งที่มา: <https://www.blognone.com/node/105394> [5 พ.ค. 64]

Talil, พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) มีผลบังคับใช้กับองค์กร หรือ เว็บไซต์อย่างไร ? และต้องรับมืออย่างไร ?[Online] แหล่งที่มา: <https://review.thaiware.com/1821.html>[22 มิ.ย. 64]

Tanva Mahitivanichcha, 2020 “Complying with the PDPA-A Balancing Act” Available from: <https://www.grantthornton.co.th/insights/articles/complying-with-the-pdpa-a-balancing-act/> [5 May 21]

Wichian & Partner Law, “กระทำความผิดด้วยความจำเป็น ตามมาตรา 67 แห่งประมวลกฎหมายอาญา” แหล่งที่มา: <https://wichianlaw.blogspot.com/2014/10/67.html>[22 มิ.ย. 64]

ภาคผนวกภาคผนวก ก

PDPA'S FRAMEWORK FOR THE COLLECTION, USE AND DISCLOSURE OF PERSONAL DATA

Flowchart: Provision to Rely on to Collect, Use or Disclose Personal Data

PDPA'S FRAMEWORK FOR THE COLLECTION, USE AND DISCLOSURE OF PERSONAL DATA

Flowchart: Provision to Rely on to Collect, Use or Disclose Personal Data

1. Is personal data collected, used or disclosed?

Assess if anonymised or aggregated data (which cannot identify an individual) can be used to achieve the organisation's purposes before using personal data

No

PDPA does not apply

Yes

2. Is the collection, use or disclosure required/authorised under other written law?

Yes

Rely on those written laws and requirements

No

3. Are there applicable exception(s) to the consent requirement*?

*refer to table 1 on exceptions to consent requirement

Yes

**refer to table 2 on comparison of research, business improvement and general legitimate interests exceptions

No

4. Rely on consent

Deemed consent by conduct

Deemed consent by contractual necessity

Deemed consent by notification

Express consent

Table 1: Exceptions to Consent Requirement

Vital interests	Matters affecting the public	Public interest	Legitimate interests	Business asset transaction	Business improvement*	Research**
<ul style="list-style-type: none"> Necessary for purpose that is clearly in the interest of individual Necessary to protect vital interest of individual (e.g. responding to emergency, incidents affecting health or safety, contacting next-of-kin or friend of any injured, ill or deceased individual) 	<ul style="list-style-type: none"> Publicly available In the national interest Solely for artistic or literary purposes Solely for archival or historical purposes Solely for news activity by a news organisation 	<ul style="list-style-type: none"> In relation to data obtained from or disclosed to public agency 	<ul style="list-style-type: none"> Necessary for evaluative purposes Necessary for any investigation or proceedings Necessary for the organisation to recover/pay a debt Necessary for the provision of legal services Between a credit bureau and member of a credit bureau for the purpose of preparing a credit report To confer an interest or a benefit on the individual under a private trust or a benefit plan/administer that trust or benefit plan Necessary to provide a service for the personal or domestic purposes of the individual Document produced in the course of the individual's employment, business or profession Entering into, managing or terminating an employment relationship or appointment General legitimate interests of organisation or another person 	<ul style="list-style-type: none"> Business asset transactions involving the purchase, sale, lease, merger or amalgamation or any other acquisition, disposal or financing of an organisation or part of the organisations/interest in an organisation/any business asset Business asset transactions involving the amalgamation of a corporation with one or more related corporations Business asset transactions involving the transfer or disposal of any of the business or assets of a corporation to a related corporation 	<ul style="list-style-type: none"> Improving, enhancing or developing new goods or services Improving, enhancing or developing new methods or processes for operations Learning or understanding the behaviour and preferences of individuals in relation to providing goods and services Identifying goods or services that may be suitable for individuals or personalising/customising such goods or services for individuals <p><i>**For use without consent by all organisations; for collection and disclosure within a group only</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Research purpose, including historical or statistical research <p><i>**For the use and disclosure of personal data</i></p>

Table 2: Comparison of Research, Business Improvement and General Legitimate Interests Exceptions

	Research exception	Business improvement exception	General legitimate interests exception
Applicability of exception (e.g., collection, use or disclosure)	<ul style="list-style-type: none"> Applicable for use and disclosure of personal data 	<ul style="list-style-type: none"> Applicable for use of personal data within an organisation Applicable for collection and disclosure (or sharing) within a group¹ 	<ul style="list-style-type: none"> Applicable for collection, use and disclosure of personal data
Conditions	<ul style="list-style-type: none"> Cannot reasonably be accomplished unless the personal data is used or disclosed in an individually identifiable form; Impracticable to seek consent (for disclosure only); Clear public benefit to using or disclosing the personal data for the research purpose; Results of the research will not be used to make any decision that affects the individual; and 	<ul style="list-style-type: none"> Ensure purposes cannot reasonably be achieved without using the personal data in individually identifiable form; Purpose has to be considered appropriate by a reasonable person in the circumstances; and Purpose is not to send marketing messages <p>Additional conditions for sharing of personal data within a group:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Conduct an assessment and balancing test to determine that legitimate interests of organisation or other person outweigh any likely adverse effect to the individual; Provide the individual with reasonable access to information on the organisation’s reliance on the exception; and Purpose is not to send marketing messages

¹“Group of companies” refers to related corporations within the meaning of the Companies Act (Cap. 50).

	Research exception	Business improvement exception	General legitimate interests exception
	<ul style="list-style-type: none"> Published results must be in a form that does not identify the individual 	<ul style="list-style-type: none"> Organisations are bound by contract or other agreement or binding corporate rules to implement or maintain appropriate safeguards; and Sharing can only involve personal data of existing and/or prospective customers of the receiving organisation 	
<p>Examples</p>	<ul style="list-style-type: none"> Early stage / exploratory / broader research and development that may not have any immediate application to their products, services or markets Activities undertaken by commercial laboratories, educational institutes and market research organisations 	<ul style="list-style-type: none"> Broadly applicable where use of personal data has immediate application to its products and services or products and services that are closer to market Conduct analyses of customer preferences, profile of customers, implement customer segmentation strategy, to improve, develop new products and services 	<ul style="list-style-type: none"> Prevent and detect fraud, misuse of services Ensure security of business assets and individuals at premises Manage disputes